

LJETOPIS
JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA GODINU 1888.

TREĆI SVEZAK.

Knjižnica
Dioničke tiskare u Zagrebu

U ZAGREBU 1888.

U KNJIŽARNICI L. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH) NA PRODAJU.

TISKOM DIONIČKE TISKARE.

LJETOPIS
JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA GODINU 1888.

TREĆI SVEZAK.

U ZAGREBU 1888.
TISKOM DIONIČKE TISKARE.

I.

PRAVILA I POSLOVNIK AKADEMIJE.

a) Pravila.

(Potvrđena prev. riešenjem od 4. ožujka 1866 godine.)

Članak 1.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti jest zavod zemaljski i ima svoje sjedište u Zagrebu.

Njezina svrha jesu samostalna iztraživanja na polju znanosti i umjetnosti, svestrano unapredjenje istih, a osobito njegovanje jugoslavenskoga jezika i književnosti.

Ona podtiče i podpomaže diela inih, zajamčuje koristna znanja i iskustva, dočim napredke i izume izpituje i poučne radnje oglašuje, a podupire svrhe vladine odgovarajuć na zadaće i pitanja, tičuća se strukah znanosti i umjetnosti.

Članak 2.

Akademija jest naprema državnoj upravi tielo samostalno.

Članak 3.

Glavne struke akademije jesu:

I. Jugoslavenska književnost i jezikoslovje, poviest sa svojimi pomoćnimi znanostmi u obće, a osobito poviest i starine Jugoslavenah;

II. Mudroslovje i pravoslovje, ovo sa osobitim obzirom na poviest prava u Jugoslavenah;

III. Matematika i prirodoslovne znanosti;

IV. Krasne umjetnosti sa njihovom književnošću i znanstvenimi na njih se odnosećimi razpravami.

Po tom dieli se ona u četiri razreda, naime u razred :

poviestni i jezikoslovni,
mudroslovni i pravoslovni,
matematični i prirodoslovni
i umjetnički.

Članak 4.

Akademija sastaje se svake godine jedan put u javnoj svečanoj sjednici, a osim toga u skupnih, pravilno se opetujućih, i u razrednih sjednicah.

Ona stavlja iz pridieljenih joj strukah, na koliko joj sredstva dopuštaju, nagradne zadaće za riešenje putem javnoga natjecanja i dosudjuje nagrade.

Ona oglašuje radnje svojih članova kao i razprave i diela inih spisatelja, ako su iz koje opredieljene joj struke i vriedna da ih primi, ter ih zato nagradjuje, ili kao što sama za pravedno pronadje, ili kao što je sa dotičnici dogovorila.

Ona daje u časopisu, prema materijalu izlazećem, neprestan pregled o svom poslovanju i oglašuje u njem priobćene joj stvari.

Ona razpravlja o pitanjih, stavljenih od državnih oblastih, i daje o njih zahtievana mnienja.

Ona podpomaže članove pri znanstvenih i umjetničkih poduzećih savjetom i novcem, podupire mladiće nade pune, koji se za umjetnike naobraziti žele, iz akademičke, naročito u tu svrhu opredieljene zaklade po glasu dotičnoga zakladnoga lista.

Ona nabavlja umotvorine i priugotavlja izložbe istih.

Članak 5.

Akademija ima :

- pokrovitelja ;
- trideset i dva prava člana ;
- predsjednika ;
- dva tajnika ;

najviše šestnaest počasnih članova, i dopisujuće članove, kojih će broj akademija sama ustanoviti.

Članak 6.

Izbor pokrovitelja i članova, navedenih u predjašnjem članku, skupa sa predsjednikom i tajnici, ostavlja se akademiji.

Pokrovitelj i članovi izbiraju se doživotno, predsjednik i tajnici pako, koji se imaju uzeti između pravih članova, na tri godine, poslje kojih se opet za takove izabrati mogu.

Izbor pokrovitelja i predsjednika valja da potvrdi nj. c. kr. apoštol. veličanstvo.

Članak 7.

Pokrovitelj mora biti austrijski državljani.

U svih slučajevih, u kojih akademija uztreba podporu zemaljskoga zastupstva ili dvorske kancelarije, ima pokrovitelj posredovati.

Kada je u sjedištu akademije, predsjedka u javnih svečanih godišnjih sjednicah. O radnjah akademije izvješćuje ga predsjednik. Iz javne svečane godišnje sjednice šalje mu akademija godišnje izvješće o svom stanju. On ima pravo svagda pogledati, kako poslovi akademije idu.

Članak 8.

Predsjednik nosi ponajprije brigu, da poslovi akademije idu u redu i da se njezina pravila obdržavaju.

On zastupa akademiju kod oblastih i trećih osobah. On zamjenjuje odsutnoga pokrovitelja u javnih svečanih godišnjih sjednicah, ter ako je pokrovitelj zapriečen, preuzima posredovanje, koje po predjašnjem članku ovoga ide.

On predsjedava u skupnih sjednicah i rukovodi viećanja u istih, a u razrednih sjednicah, ako nije ujedno predstojnik razredu, ima se smatrati samo kao pravi član.

On potpisuje sa prvim tajnikom ili njegovim zamjenikom diplome-postavnice i sve dopise akademije, kao i sve njezine spise, iz kojih bi po nju nastati mogla prava ili dužnosti.

Članak 9.

Pri izboru pravih i dopisujućih članova ima se obzir uzeti na onakove muževe, koji su si zaslugah stekli izvrstnimi znanstvenimi ili umjetničkim djeli.

Ine zasluge za znanost i umjetnost mogu se samo naimenovanjem za počasnoga člana ocieniti i priznati.

Pravimi članovi mogu biti samo neprikorni austrijski državljani.

Izbor svakoga člana ima se prijaviti banu ili njegovu svakdašnjemu zamjeniku.

Kao počastni i dopisujući članovi mogu se inostranci samo onda primiti, ako je obavljeni izbor odobren od dvorske kancelarije.

Ako se mjesto kojega člana izprazni, mora se učiniti predlog za novi izbor u skupnoj redovitoj sjednici, o kojem će se u isto takovoj za njom sliedećoj prvoj sjednici viećati, a tek u trećoj sjednici definitivni izbor imati obaviti.

Članak 10.

Svaki član obvezuje se već svojim pristupom u akademiju, da će njezine svrhe promicati.

Svaki pravi član pripada doduše poglavito jednomu od četirijuh razredah; ali to neprieči, da on prema nagnuću i sposobnosti ujedno udioničtuje i u poslovih kojega inoga razreda.

Članak 11.

Poslove i dužnosti tajnika ustanoviti će akademija u svojem poslovnom redu.

Članak 12.

Svaki razred bira si svake godine predstojnika između pravih članova akademije.

Predstojnici predsjedaju u sjednicah svojih razredah, rukovode viećanja i podpisuju zapisnike razreda.

Oni nadgledaju, da se obdržavaju pravila i osebni poslovni red razreda.

Ako je predsjednik zapriečen, zastupa ga onaj između razrednih predstojnikah, koji je najstariji izabrani član akademije.

Ako bi predstojnici istodobno u istoj sjednici izabrani bili, onda zastupa predsjednika onaj od njih, koji je stariji u godinah.

Članak 13.

Akademija ustanovljuje potrebno kućno i ino pomoćno osoblje kao i poslužnike, ter ih imenuje i prima.

Članak 14.

Pri svih izborih, koje bi akademija obavljala i pri svih zaključcih, koje bi stvarala, imadu pravo glasa samo pravi članovi, predsjednik i tajnici.

Da zaključak valja, potrebno je, da je prisutna najmanje polovica članova, što ih akademija tada sa pravom glasa ima.

Pri glasovanju o pitanjih, tičućih se znanosti i umjetnosti, dopuštaju se zaključci relativnom većinom, pri izborih, naimenovanjih i pri svih inih pitanjih potrebna je absolutna većina glasovah, da zaključak valja.

Članak 15.

Akademija raspolaže sa četiri petine svojih godišnjih dohodaka svake vrsti, jedna petina dohodaka ima se svake godine pridodati glavnici

Dokle se o upravi zemaljskih zaklada putem ustavnim što inoga odredilo nebude, ima se glavnica akademije sa posebnom za naobraženje umjetnika opredieljenom zakladom (čl. 4.) upravljati od namjestničkoga vieća sa dvojicom pravih članova, koje akademija u tu svrhu naznači.

Glavnica ne smije se u nikojem slučaju uzkratiti svrhi, za koju je po pravilih opredieljena, a može se načeti samo na predlog sabora sa privoljenjem krune.

Računi o rukovodjenju dohodaka akademije imadu se koncem svake godine pregledati od pravih članova, koje akademija u tu svrhu izabere, a posliedak te pregledbe ima se predložiti namiestničkomu vieću, ter onda skupa sa preglednim izkazom o glavnici akademije jošte oglasiti u časopisih.

Članak 16.

Akademija može, držeć se zakonitih ustanovah, stupiti u savez sa inimi znanstvenimi i umjetničkim društvima i s njimi dopisivati, ako joj se sviđi za shodno.

Akademija ima svoj vlastiti pečat sa zemaljskim grbom i nadpisom: „Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti“.

Članak 17.

Akademija može zaklade i sbirke inih književnih i znanstvenih društva sebi pridržati, ako ova u to privole, i ako su u tom slučaju zakonite ustanove obdržavane; akademija može i pozive na dobrovoljne prireske u novcu, knjigah, umotvorinah i starinah izdavati i takve stvari sabirati.

Članak 18.

U slučaju, da bi se akademija raspustila, može sa njezinimi zakladami i sbirkami razpolagati samo sabor sa privoljenjem krune.

Članak 19.

Akademija ima si po ovih pravilih potrebni poslovni red, kao i naputke, potrebne joj za njezinu nutarnju radnju, sama sastaviti.

Poslovni red ima se dvorskoj kancelariji predložiti na odobrenje. On se može uslied zaključka akademije, komu je potrebno privoljenje absolutne većine glasova onih članova, koji pravo glasa imaju, i sa odobrenjem dvorske kancelarije promieniti.

Članak 20.

Ova ustrojna pravila akademije mogu se samo onda promieniti, ako je najmanje tri četvrtine članova, koji pravo glasa imaju, promienu predložilo, ter takova zadobila previšnje odobrenje nj. c. kr. apošt. veličanstva.

Prelazne ustanove.

Članak 21.

U svrhu sastavljenja akademije prepušta se saboru, da on sastavi povjerenstvo muževah znanosti i umjetnosti, koje će šestnaest redovitih, po smislu pravilah sposobnih članovah akademije za potvrđenje naznačiti nj. c. kr. apošt. Veličanstvu.

Članak 22.

Čim ti članovi previše potvrđenje zadobiju, ima se akademija smatrati kao sastavljena, ter stupa, pošto od nje izradjeni poslovni red zadobio bude odobrenje naznačeno u ovih pravilih, u svoj cieli djelokrug, kao što joj ga podjeljuju ova pravila.

Pravila jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti jesu previšnjim Njegovog cesarsko-kraljevskog apoštolskog posvećenog Veličanstva reskriptom od 4. ožujka t. g. 1886 premilostivo potvrđjena.

Milan Barun Kussevich m. p.

(L. S.)

Dr. Eduardo Jellachich Buzinski.

b) Poslovník.

(Potvrđen visokim odpisom od 17. siečnja 1867 god.)

§ 1.

Akademija ima počastnih, pravih i dopisujućih članova. Počastnih članova ima do 16, pravih 32, dopisujućih do 60 (gled. čl. 5. tem. prav.).

§ 2.

Članove bira sama akademija u glavnoj skupštini (gled. čl. 5. t. pr.), i to ovim načinom (gl. čl. 9. t. pr.):

a) Barem dva mjeseca prije glavne skupštine stavlja se u razredih pitanje, imaju li se novi članovi birati; zatim koliko ih i kakovi, da li pravi, dopisujući ili počastni. Nakon zrela razmatranja izriče razred odluku, prema kojoj predlaže ukupnoj akademiji za svako mjesto pravoga člana po trojicu, koji se imadu poimence navesti, dodavši u kratko i razloge, zašto ih razred predlaže. Za počastne i dopisujuće članove predlaže se po jedan za svako mjesto.

b) Pismeni predlozi pojedinih razreda stavljaju se do znanja akademije u predposljednjoj skupnoj sjednici izpred glavne skupštine. U posljednjoj pako skupnoj sjednici prije glavne skupštine vieća se o tih predlozih i ustanovljuje ukupni broj počastnih, pravih i dopisujućih članova, koji bi se imali izabrati za pojedine razrede prema razmjerju. Za taj se broj sastavljaju po razrednih predlozih izborni listovi.

c) Predsjedniku je dužnost, da izborne listove još prije glavne skupštine porazdieli medju svekolike prave članove, koji će u sliedećoj zatim glavnoj skupštini od

predložene za svako mjesto pravoga člana trojice izabrati po jednoga i napisati mu ime na posebnu cedulju. Tajnik skuplja cedulje i čita na glas imena.

Tko je dobio absolutnu većinu glasova, smatra se izabranim.

Kod počasnih i dopisujucih članova prima se ili odbija absolutnom većinom onaj jedan za svako mjesto predloženi.

Za svako mjesto člana glasuje se napose.

Ovaj način biranja valja i za prvi predstojeći izbor, samo što se ne veže na vrijeme od dva mjeseca, spomenuto pod *a*).

§ 3.

Svaki novoizabrani pravi član ima, kada se uvodi u akademiju, čitati razpravu, koja u njegovu struku zasieca. Ako izabranik ne može sam glavom doći u akademiju, čita njegovu uvodnu razpravu tajnik.

Poslije toga dobija diplomu, podpisanu od predsjednika i tajnika.

§ 4.

Pokrovitelj i predsjednik biraju se u glavnoj skupštini (gled. čl. 6. pr.) tajnim glasovanjem, absolutnom većinom. Izbor se podnosi Njeg. Veličanstvu na potvrđenje.

Dok ne stigne potvrda novoga predsjednika, obavlja tu čast njegov predšastnik.

Ako se mjesto predsjednika izprazni prije izbora, obavlja čast predsjedničku do prve glavne skupštine najstariji razredni predstojnik.

§ 5.

Pokle je tajnicima izminuo trogodišnji rok službovanja, upravlja predsjednik u glavnoj skupštini pitanje

na akademiju, je da li bi se isti tajnici i nadalje pridržali. Akademija odlučuje za svakoga tajnika napose tajnim glasovanjem, apsolutnom većinom.

Ako većina odgovori niječno, biraju se u istoj skupštini novi tajnici.

§ 6.

Akademija drži svake godine po jednu glavnu skupštinu i svečanu sjednicu, zasebice tako, da se glavna skupština sastaje dan ili najvećma dva dana prije svečane sjednice. U glavnu skupštinu i svečanu sjednicu imaju se pozivati i oni pravi članovi, koji ne žive u Zagrebu, uz naknadu putnih troškova.

Svakoga mjeseca drži akademija po jednu ili više razrednih i skupnih sjednica. Broj, način i red sjednica određuje i oglašuje akademija prema okolnostim; nu svaki mjesec da se drži barem po jedna skupna i dvie razredne sjednice.

U razrednih se sjednicah može i više razreda sastaviti zajedno, kad u kojem razredu ima premalo mjestnih članova.

Pokladne, uskrsne, duhovske i božićne nedjelje, zatim mjeseca kolovoza i rujna neima akademija nikakvih sjednica.

§ 7.

Svaki je pravi član dužan točno dolaziti toli u skupne, koli u razredne sjednice. Tko ne može doći, neka se izpriča ili kod predsjednika ili kod razrednoga predstojnika.

§ 8.

U skupne sjednice dužni su dolaziti svi pravi članovi, koji su u Zagrebu. Ovdje se vieća: o svih predmetih,

koji se tiču akademije kao celoga zavoda; o poslovih novčanih; o razpisu nagrada; o savezu s inimi društvima; o izboru članova.

Novčana podpora za poduzeća znanstvena daje se samo pod uvjet, da će dotičnik svoje rezultate akademiji saobćiti. Ovakova se podpora daje samo na godinu dana, a poslije valja ju iznova moliti.

§ 9.

Za skupne i razredne sjednice sastavljaju tajnici dnevni red. Toga radi valja, da im članovi priobće svoje predloge barem dan prije sjednice; isto tako i razprave, koje će čitati.

Nečlanovi treba da svoje razprave, koje će se čitati, barem tri dana prije sjednice dostave u čitkom rukopisu jednomu od tajnika.

§ 10.

U skupnih sjednicah predsjed predsjednik, u razrednih predstojnik dotičnoga razreda. Kad je predsjednik zapriečen, zamjenjuje ga najstariji izabrani razredni predstojnik.

Tajnici sjede uz predsjednika. Do njih se redaju s jedne i druge strane članovi po vremenu imenovanja; među članovi u isto vrieme izabranimi odlučuje doba.

§ 11.

Da se može izreći zaključak, treba da je u glavnoj skupštini barem polovica svih pravih članova; u skupnoj sjednici barem polovica pravih zagrebačkih članova; a u razrednoj sjednici barem polovica pravih članova dotičnoga razreda.

§ 12.

I onda, kada tajno glasovanje nije izriekom ustanovljeno (gl. §§ 2., 4., 5.), vlastan je svaki član, ako ga još dvojica podupru, zaiskati tajno glasovanje.

§ 13.

O svakoj sjednici piše jedan od tajnika zapisnik, koji se u sljedećoj isto onakvoj sjednici predlaže na odobrenje. U zapisnik dolaze samo dopisi, predlozi i zaključci. U zapisnicih razrednih sjednica spominju se i razprave, koje su bile čitane.

Svaki član ima pravo na pismeni votum separatum; ali ga mora najkasnije za tri dana predati tajniku.

Zapisnike skupnih sjednica podpisuju: predsjednik i dotični tajnik; zapisnike razrednih sjednica dotični razredni predstojnik i jedan tajnik.

§ 14.

Razredne sjednice dijele se na javni i nejavni diel. U javnom se dielu čitaju znanstvene razprave i za javnost prikladni dopisi; čine se primjetbe na upravo pročitane razprave; vieća se o predlozih pojedinih članova i o ostalih znanstvenih poslovih.

U nejavnom se dielu razpravlja sve, što ne spada pred javnost.

K javnomu dielu razredne sjednice prosto je doći svakomu. Pravo glasa imaju samo pravi članovi istoga razreda, a od drugih razreda oni članovi, koji su naročito pozvani u tu sjednicu.

K nejavnomu dielu razredne sjednice prosto je doći samo članovom akademije.

§ 15.

Akademija drži svake godine po jednu glavnu skupštinu pod predsjednom samoga pokrovitelja, ili ako je ovaj zapriečen, predsjednika.

U glavnu skupštinu dužni su doći i oni pravi članovi, koji ne žive u Zagrebu. Ovdje se biraju članovi, pokrovitelj, predsjednik i tajnici; razpisuju pitanja i dosudjuju nagrade; ovdje se vieća o čitavom stanju akademije, o promjeni pravila ili poslovnika i ob ostalih načelnih pitanjih.

§ 16.

Umah poslije glavne skupštine (dan dva kasnije) drži akademija svečanu sjednicu. Ovdje govori pokrovitelj ili zamjenik mu, predsjednik, svečani govor; prvi tajnik čita glavno izvješće o stanju i djelovanju akademije, spominje iste godine preminule članove. Ovdje se proglašuju izbori glavne skupštine; imena onih pisaca, kojim su djela nagrađena, i novi razpis nagrada. Napokon čita jedan član svečanosti primjerenu razpravu, koja je već odprije u skupnoj sjednici odobrena bila.

§ 17.

Svi govori i čitanja u akademiji treba da su na hrvatskom (ili srbskom) jeziku; nu ako akademija pro-
nadje, može učiniti koji put iznimku. Nijedno čitanje ne traje redovito preko jedne ure. Kratki izvadci od akademičkih čitanja priobćuju se u hrvatskih novinah, koje akademija odredjuje. I od onih razprava, koje nisu bile čitane, priobćuju se u novinah izvadci, ako ih sami pisci sastave; inače spominje se samo naslov razprave.

§ 18.

Važniji predmeti, kojim treba dužega razmatranja, opremaju se najprije na odbor.

Odbori su stalni ili privremeni (ad hoc).

Stalnim odborom povjerava se :

a) izradjivanje ili izdavanje povećih djela. U takov odbor izabiru se vještaci dotičnoga razreda između pravih, dopisujućih ili počastnih članova ;

b) pregledanje razprava, koje se štampaju u spisih akademičkih, bile one pisane od članova ili nečlanova.

Privremeni odbor (ad hoc) izriče sud o djelih, koja su stigla akademiji na priesudu ; ispituje predane mu predloge, da o njih svoje mnijenje budi razredu budi skupnoj sjednici podnese.

§ 19.

Članove odbora izabire uvijek sama akademija, a prema naravi predmeta biraju se u dotičnoj razrednoj ili u skupnoj sjednici.

Svakomu je odboru prosto, da pozove u pomoć vještaka, ma i ne bili članovi akademije.

Odbori sastaju se prema potrebi, te izabiru između sebe prvaka i izvjestitelja. Nakon dovršena posla oprema se izradjeni predlog akademiji.

Ako koji odbor preko godine dana posluje, izvješćuje glavnu skupštinu o svom djelovanju i o novcih, koji su u to ime potrošeni.

§ 20.

Akademija izdaje na svjetlo sliedeće spise :

a) časopis ili akademička izvješća, u kojih se štampaju razprave, čitane u sjednicah, ako nisu veće od šest štampanih araka ; spomenici starinarski i umjetnički ;

izvješća o sjednicah akademičkih i o stanju akademije; osmrtnice članova; kritike svih znamenitijih domaćih i inostranih knjiga;

b) djela, koja izradi i za tisak priredi odbor, po nalogu akademije;

c) djela, koja stekoše nagradu, razpisanu po akademiji;

d) djela, koja se akademiji šalju za tiskanje, a ona pronadje, da su vriedna.

Svi akademički spisi izlaze na hrvatskom (iliti srbskom) jeziku; iznimice može se upotriebiti i jezik latinski.

§ 21.

Sve, što će se štampati u akademičkih spisih, čita se prije u dotičnoj razrednoj sjednici, bilo čitavo bilo u izvadku. Redakciju djela odborskih ima jedan član odbora, kojega je ovaj izabrao.

§ 22.

Djela, koja se natječu za nagradu, da ne imaju zapisana imena pišćeva, već da su s vana obilježena nekim prirječjem. Rukopisu neka je priloženo zapečaćeno pismo s istim prirječjem s vana, a u pismu da je zapisao pisac svoje ime.

Nagrada se dosudjuje jednomu rukopisu u glavnoj skupštini, a u svečanoj sjednici otvara pokrovitelj ili zamjenik mu, predsjednik, zapečaćeno pismo onoga djela, kojemu bješe nagrada dosudjena, te proglašuje ime pisca. Ostala se pisma spale, a rukopisi vrate onim, koji ih po njihovu obilježju uzistu.

§ 23.

Nagrada se ne može nikako medju dvojicu ili više natjecatelja podieliti.

Nagrađeno djelo ostaje i nadalje svojinom pisca, koji ga je dužan uz godinu dana štampati. Inače vlastna je to učiniti akademija, tako da, podmiriv svoje troškove, čist dohodak predade nagrađeniku.

§ 24.

Za nagrade, koje razpisuje sama akademija iz svojih novaca, ne mogu se natjecati pravi članovi akademije; ali mogu onda, kada nagradu daje zemaljska vlada ili tko drugi.

§ 25.

Djela, koja i nisu nagrađena, ali su vrijedna da se štampaju, štampat će akademija, ako pisac zaželi, po smislu čl. 4. t. pr. j. ak.

§ 26.

Poslove akademičke obavljaju tajnici s pomoćnim osobljem.

Tajnika su dva: prvi i drugi tajnik, oba s godišnjom plaćom, koju akademija ustanovljuje.

Prvi tajnik obavlja poslove ukupne akademije; piše njezin ljetopis, sastavlja glavno godišnje izvješće; nadzire pisariju; pod njegovom je rukom pomoćno osoblje.

Poslove razredne, redakciju akademičkih spisa i nadziranje štampe diele oba tajnika medju sobom.

Svi na akademiju upravljeni dopisi i pošiljke donose se u akademičku pisaru. Samo prvi tajnik vlastan je otvarati stvari, dostavljene akademiji.

Ako je prvi tajnik zapriečen, zamjenjuje ga drugi tajnik.

§ 27.

Tajnicima pridano je pomoćno osoblje, koje imenuje i plaću mu određuje akademija na predlog prvoga tajnika.

§. 28.

Sve dopise, koji se tiču ukupne akademije, podpisuju : predsjednik i prvi tajnik.

Dopise pojedinih razreda podpisuju : dotični razredni predstojnik i jedan tajnik.

Ostale dopise podpisuju tajnici sami.

§. 29.

Svi novčani poslovi idu u skupne sjednice.

Novci se dižu za sada u zemaljskoj blagajni uz podpis predsjednika, tajnika i jednoga od one dvojice članova akademičkih, koji dogovorno s kr. namjestničkim vijećem upravljaju glavnicom akademičkom (§. 15. prav.).

Novce doznauje predsjednik prema zaključkom skupne sjednice ; doznaku podpisuju predsjednik i tajnik.

Novce, koje akademija sa strane dobiva, prima predsjednik, te ih uz podpis tajnika i jednoga od gori naznačene dvojice članova predaje blagajni.

§. 30.

Svaku članu akademije, koji stanuje izvan Zagreba, koliko se god puti pozove u Zagreb, pripada naknada putnih troškova, koju određuje akademija.

§ 31.

Nagrade za razprave, koje se štampaju u spisih akademičkih, ustanovljuje skupna sjednica na predlog dotičnoga razreda.

Nagrade ovećih djela ustanovljuju se u skupnoj sjednici po predlogu odbora, kojemu je djelo za priesudu povjereno bilo.

Podpore za izdavanje samostalnih djela kao i za ina znanstvena ili umjetnićka poduzeća ustanovljuju se takodjer u skupnoj sjednici po predlogu odbora.

§ 32.

Raćune o godišnjem dohodu i razhodu, kao i priegled svega imutka akademićkoga sastavljaju na izmaku svake godine ona dvojica ćlanova, kojim je po ćl. 15. t. pr. povjerena novćana uprava. U tom neka su im na ruku oba tajnika.

§ 33.

U glavnoj se skupćtini ustanovljuje proraćun za buduću akademićku godinu. Proraćun sastavljaju predsjednik, tajnici i oba ćlana, koji po ćl. 15. sudjeluju kod uprave akademićkog imutka; i to prema obrazloćenim predlogom, koje pojedini razredi donose najkasnije u posljednju skupnu sjednicu prije dotićne glavne skupćtine.

§ 34.

Ugovore za štampanje, vezanje, prodaju i razaićljanje akademićkih spisa sastavljaju tajnici uz odobrenje skupne sjednice.

Tajnici ustanovljuju i cienu akademićkim knjigam prema ukupnomu trošku, uz odobrenje skupne sjednice.

§ 35.

Akademija poklanja svoje spise:

- a) svim poćastnim ćlanovom;
- b) svim pravim ćlanovom;

- c) svim dopisujućim članovom spise dotičnoga razreda :
- d) svim učevnim zavodom, s kojima je u savezu ;
- e) onim, koji su jugoslavenskoj akademiji barem 2000 for. poklonili i položili ;
- f) napokon onim, kojim je akademija napose odlučila davati svoje knjige.

Tajnici neka osobito gledaju, da se akademički spisi uredno šalju onim, kojih idu.

§ 36.

Od svake književne radnje, koja se štampa u spisih akademičkih, dobiva pisac, ako zaželi, 50 posebnih otisaka s posebnim naslovom.

Više otisaka ne može dobiti, makar i sam htio namiriti štamparske troškove. Akademija pako vlastna je naštampati od svake radnje posebnih otisaka, koliko god hoće.

§ 37.

Ovaj poslovnik može se promieniti samo u glavnoj skupštini, ako na promjenu pristane absolutna većina pravih članova (gled. čl. 19. t. pr.).

Svaka promjena podnosi se kr. dvorskoj kancelariji na potvrđenje.

Broj $\frac{218}{42}$ 1867.

Podnešeni ovoj kralj. dvorskoj kancelariji poslovnik jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, pošto je takav po propisu paragrafa 19. previšnje odobrenih pravilah izradjen — potvrđuje i odobrava kr. dvorska hrvatsko-slavonska kancelarija.

U Beču, dana 17. siečnja 1867.

Kussevich, m. p.
(L. S.)

Dr. Jellachich Buzimski, m. p.

II. PRAVILA ZA KNJIŽNICU.

Glava I. Uprava knjižnice.

§ 1.

Akademijskom knjižnicom upravlja akademijski knjižničar prema ovim pravilom.

§ 2.

Akademijskoga knjižničara izabira akademija.

§ 3.

Kad bude knjižničar zapriečen, ili za vrijeme, kad knjižničara ne bi bilo, određuje predsjednik, da tajnik preuzme nadzor nad knjižnicom.

§ 4.

Knjižničar pazi na porabu knjižnice i njezinih prostorija; al i odgovara za sve, što u njegovo područje spada.

On nabavlja djela unutar godišnjega proračuna, ili u vlastitom djelokrugu, ili po zaključku akademije, ili po predlogu članova njezinih. Prije svega bit će mu briga, da popuni nepotpuna djela sadašnje knjižnice. Za nabavu knjiga i rukopisa preko proračuna podnosi predlog akademiji.

§ 5.

Knjižničar podnosi svake godine glavnoj skupštini akademije, odnosno proračunskom odboru, predlog o izdancih za buduću akademičku godinu i izvješće o knjižnici, po imenu o njezinu stanju, umnožanju i porabi.

Glava II.

Udržavanje i čuvanje knjižnice.

§ 6.

Ponaiglavnija briga knjižničara treba da bude čuvanje knjižnice od vatre, vlage, truhleža, moljaca, praha i svega što bi moglo oštetiti knjige ili pokućstvo knjižnice.

§ 7.

Osobito vrijedne, pak i one knjige, koje se puno upotrebljavaju, treba, dogovorno s predsjednikom akademije, vezati dati.

§ 8.

U dvorane, u kojih su knjige smještene, nije prosto ulaziti s gorećom sviećom, nego za nevolju samo i to uz najveći oprez s pokrivenom svjetiljkom.

§ 9.

U prostorijah knjižnice mora biti uvijek sve čisto. Jedan put uz godinu, za vrijeme akademijskih praznika, treba sve prostorije, ormare i knjige pomnjivo oprati.

§ 10.

Na sve knjige, rukopise i umjetke treba na sgodnu mjestu udariti biljeg akademije, a tim je označiti kao njezinu svojinu. Od toga se iznimlju književne riedkosti i dragocjenosti, koje će se u posebnom uvijek za-

ključanom ormaru čuvati, te će se o njih poseban katalog sastaviti.

§. 11.

Nikomu nije prosto ulaziti u dvorane, gdje su knjige smještene, bez dozvolje, a kamo li boraviti u njih bez prigleda.

§ 12.

Kad minu uredovni sati, zatvaraju se pomnjivo sva vrata, pregledav prije sve, osobito pako čitaonicu, koja se loži, da se ukloni opasnost požara. Ključevi se čuvaju u predsjednikovoj sobi.

§ 13.

Nikomu nije prosto pušiti u prostorijah knjižnice.

§ 14.

Tko si prisvoji knjige ili druge stvari pripadajuće knjižnici, mora se prijaviti dotičnoj oblasti, da ga prisili na povratak; a tko ošteti što, mora štetu podpuno nadoknaditi. Ako bi se opazilo, da to tko češće ili hotomice čini, može mu knjižničar i dalnju porabu knjižnice uzkratiti.

§ 15.

Na izmaku svake akademijske godine pregleda predsjednik s odborom što se može tačnije svu knjižnicu, je li sve u njoj prema ovim pravilom.

Glava III.

Poraba knjižnice.

§ 16.

Akademijske knjige mogu se upotrebljavati:

1) u čitaonici;

- 2) kod kuće u Zagrebu;
- 3) izvan Zagreba.

§ 17.

Čitaonica je otvorena one dane i vrijeme, kada i kako odredi akademija.

§ 18.

Tko želi u čitaonici kakvu knjigu čitati, ima napisati na cedulju naslov željene knjige, svoje ime i stališ. Zahtjevana knjiga predat će mu se odmah, ako je pri ruci, ili ako je ne čita tko drugi.

Ako je zahtjevana knjiga komu već posudjena, a drugi čitalac bi ju silno trebao: naznačit će mu se vrijeme, kad će se knjiga povratiti. Povraćena čekat će na njega tri dana u čitaonici; kad mine ovo vrijeme, neće se više na njega obzirati.

§ 19.

U čitaonici leže i časopisi. Zabranjuje se nositi pojedine brojeve kući, dok imaju ležati u čitaonici. Nu kad to vrijeme prodje, može knjižničar i pojedine brojeve kući posuditi.

§ 20.

Čitatelji se imaju u čitaonici pristojno vladati, to jest mirno sjedjeti, nesmetati nikomu ni razgovorom, ni štopotom, a paziti, da se njige ne oštete.

Tko se nebi pokorio naredbam čitaonice, naložiti će mu knjižničar po podvorniku, da otidje iz čitaonice.

Ako uztreba, izdat će se i potanki propisi za čitaonicu.

§ 21.

Ako tko želi i sutradan čitati knjigu dan prije posudjenu, pričuvat će mu se u čitaonici na posebnome

mjestu; nu ako dotičnik ne dodje uz dva dana u čitaonicu, odniet će se knjiga na svoje mjesto.

§ 22.

Čitatelj može samo iznimice tražiti više knjiga na jedanput, naime, kad se nebi mogao okoristiti kakvom knjigom, ako neima i ostalih svezaka istoga djela, ili pako drugih odnosnih knjiga.

§ 23.

Rukopisi i djela nevezana mogu se čitati samo pod osobitom pazkom knjižničara ili podvornika.

§ 24.

Nije prosto precrtavati slike, osobito pomoću nauljena papira, zatim črčkati po knjigah, prelamati njihove listove, pisati na njih kao na podlozi i drugčije zlo upotriebiti.

Tko se toga uzprkos opomenam ne okani, neće mu se više davati knjige za čitanje.

§ 25.

Za porabu izvan čitaonice posudjuju se knjige:

- 1) članovom jugoslavenske akademije;
- 2) profesorom, suplentom, docentom i pomoćnikom kr. sveučilišta Franje Josipa I., pak i činovnikom njebove knjižnice;
- 3) profesorom i suplentom hrvatskih gimnazija i realka uz podpis njihova ravnatelja;
- 4) javnim oblastim uz podpis i uredovni pečat načelnika dotične oblasti;
- 5) književnikom, koji su se izkazali znanstvenim radom, ili koji se nanj spremaju;

6) sveučilištnim građjanom uz jamstvo kojega sveučilišnoga profesora.

§ 26.

Tko od onih, koji su vlastni posudjivati knjige iz akademijske knjižnice (§ 25), prvi put hoće da se posluži tim pravom, treba da se izkaže knjižničaru i da mu dokaže svoje pravo.

Učiniv to, dobit će od knjižničara podpisanu posudbenu cedulju, u kojoj će se, uz vlastoručuo podpisano ime, stališ i stan dotičnika, naznačiti njegovo pravo ili jamstvo, koje ga ovlašćuje na posudjivanje knjiga izvan knjižnice.

Knjižničar će iz ove cedulje popuniti dotične stupce u posudbenoj knjizi. Jamstvo se vraća istom onda, kada dotičnik neima više kod sebe nijedne knjige iz knjižnice.

§ 27.

Tko od navedenih u 25. §-u poželi posuditi kakvu knjigu iz akademijske knjižnice, zatražit će ju od knjižničara, te dobiv ju popuniti i podpisati prijamnicu.

§ 28.

Svatko neka sam pazi, kakva je knjiga, koju je posudio. Ako je oštećena, neka se to na prijamnici zabilježi, inače ako tko povratí oštećenu knjigu, traži se od njega odšteta.

§ 29.

Za svaku posudjenu knjigu odgovara dotičnik sve dotle, dok je njegova prijamnica kod knjižničara. Zato neka svatko vraćajuć knjigu potraži svoju prijamnicu, a knjižničar neka zabilježi onda u posudbenoj knjizi, da je posudjena knjiga povraćena.

§ 30.

Knjige se posudjuju obično na mjesec dana; nego posudjena knjiga može se i dulje kod koga ostaviti, kad to čitalac naročito zaželi, a nije nitko uz minuli mjesec iste knjige zatražio. Svaka dalnja posudba smatra se kao nova, zato se onda mora prijamnica obnoviti i u posudbenu knjigu iznova uvrstiti.

§ 31.

Tko u pravo vrijeme nepovrati knjige, opomenut će se tri dana iza dospjela roka nefrankiranim pismom.

Ako ne udovolji ovoj opomeni uz tri dana, odniet će mu podvornik glavom drugu opomenu, za koju ga ide u ime dostavine 10 nč.

Ako dotičnik niti na ovu opomenu ne povrati knjige, odniet će mu podvornik treću opomenu uz dostavinu od 20 novč.

Ne odzove li se dotičnik nit ovoj opomeni, javit će to knjižničar akademiji, da sudom iztjera svoju svojinu.

§ 32.

Članovi akademije i zagrebački profesori mogu i dulje od mjesec dana posudjenu knjigu kod sebe zadržati, ako ovu želju kod posudbe izraze i ako nitko drugi ne zašite iste knjige.

U potonjem slučaju zamolit će knjižničar, kad mine mjesec dana, dotičnika, da knjigu povrati.

Ako se dotičnik molbi toj nebi odazvao, postupat će knjižničar, kako je razloženo u 31. §-u.

§ 33.

Izvan Zagreba šalju se knjige poštom o trošku onoga, koji je knjigu zamolio.

§ 34.

Kad mine posudbeni rok, zatim na potražbu knjižničara i na izmaku akademijske godine moraju se sve posudjene knjige vratiti, i to u potonjem slučaju poradi revizije knjižnice. Kad se svrši revizija, mogu se te knjige opet posuditi.

§ 35.

Rukopisi i dragocjena djela mogu se samo uz naročitu privolju akademije izvan knjižnice posuditi. Da se poraba rukopisa u knjižnici olakoti, može knjižničar njihovu porabu takodjer izvan redovitih ura (§ 17.) uz potrebit oprez dozvoliti. Jedinim se članovom akademije, a sveučilištnim profesorom i sveuč. knjižničaru uz naročitu dozvolju akad. knjižničara, dozvoljuje poraba rukopisa i kod kuće; al i njim se preporučuje, da se rukopisi čim više služe u čitaonici.

§ 36.

Izvan trojedne kraljevine posudjuju se knjige i rukopisi takodjer samo uz naročitu dozvolju akademije.

III.

PRAVILA

ZA AKADEMIJSKU GALERIJU STROSMAJEROVU.

§ 1.

Sbirke slika i umjetnina, koje je akademiji njezin pokrovitelj biskup J. J. Strossmayer valedušno poklonio, zvati će se na vjekovitu uspomenu njezina utemeljitelja akademijska „galerija Strosmajerova“.

§ 2.

Galerijom upravlja akademija putem svoga odbora od četiri lica i putem imenovanoga po njoj ravnatelja.

§ 3.

Odbor imenuje akademija na vrijeme, koje sama odredi.

Na predlog toga odbora imenuje akademija ravnatelja na onoliko godina, na koliko s njim ugovori; a može ga i doživotno imenovati.

Kada se ravnatelj imenuje na vrijeme, ako mu se služba tri mjeseca prije izminuća toga vremena ne odkaže, smatra se produženom još na godinu dana i tako dalje.

Ako se je ravnatelj nakanio zahvaliti na službi, ima to prijaviti akademiji najmanje tri mjeseca prije.

Uvjeti, uz koje se ravnatelj imenuje, ustanovljuju se s njim dogovorno.

§ 4.

U odborskih sjednicah sudjeluje ravnatelj s pravom glasa; on ondje izvješćuje i vodi zapisnik.

§ 5.

Odbor će po predlogu ravnateljevu svake godine prije akademičke glavne skupštine sastaviti na vrijeme proračun o potrebštinah galerije za sljedeću godinu; te će ga predati predsjedniku akademije, da ga uvrsti u proračun akademički, o kojem razpravlja glavna skupština (§ 15. poslovniku).

§ 6.

U granicah ustanovljenoga proračna (§ 5.) raspolaze odbor na temelju ravnateljevih predloga samostalno s odredjenimi za galeriju sredstvi, uz obvezu, da o izdatkih položi akademiji račun najkasnije do kraja siječnja sljedeće godine.

Za tekuće potrebštine odbor će ravnatelju s njim sporazumno doznačiti paušal, o kojem će ravnatelj položiti mu račun.

Odbor će sve izdatke doznačiti kod predsjednika akademije.

§ 7.

Ravnateljeva je dužnost urediti, čuvati i u dobrom redu držati povjerene si sbirke umjetnina, te brinuti se za napredak i razvitak galerije.

U tu će svrhu ravnatelj a) ponajprije sastaviti točan i potpun popis predanih si umjetnina i umjetno-znanstvenih djela; pak u nj uvrstiti svaki predmet, koji bi galeriji pridolazio. Isto tako sastaviti će znanstven opis umjetnina, b) paziti, da se umjetnine ne oštete, a ošte-

ćene da se poprave; c) prema sredstvom (§ 6.) nastojati, da se sbirke sustavno popune.

§ 8.

Koncem godine podastrieti će ravnatelj akademiji putem odbora izvještaj o godišnjem radu i o stanju galerije.

§ 9.

Odbor će sporazumno s ravnateljem odrediti, u koje doba ima ravnatelj biti u prostorijah galerije u svojoj pisari.

Odbor će takodjer na predlog ravnatelja odrediti vrijeme, u koje će galerija otvorena biti obćinstvu; a ravnatelj će za red i pazku u to doba skrbiti.

IV.

OSOBLJE

(GODINE 1888).

Pokrovitelj :

Preuzvišeni i prečastni gospodin **Josip Juraj Strossmayer**,
biskup bosanski i sriemski itd. itd.

Predsjednik :

Dr. PAVAO MUHIĆ.

Predstojnici razredni :

U filologičko-historičkom razredu :

Dr. FR. RAČKI, ujedno zamjenik predsjednika, a predsjednik od g. 1867—1886.

U filozofičko-juridičkom razredu :

Dr. FR. MARKOVIĆ.

U matematičko-prirodoslovnom razredu :

JOSIP TORBAR.

Tajnici :

Dr. BOGOSLAV ŠULEK (od god. 1874).

Dr. PETAR MATKOVIĆ (od god. 1874).

Knjižničar i arkivar :

IVAN TKALČIĆ.

Pomoćno osoblje :

ŠIME MATKOVIĆ, pisar.

JOSIP KARLOVIĆ, podvornik.

Članovi redom izbora.

1. Počastni.

1867., 25/7. **Dr. FRANJO MIKLOŠIĆ**, umir. sveučilištni profesor u Beču.

- 1870., 24/10. ARISTO ARISTOVIĆ KUNIK, c. ruski tajni savjetnik i akademik u Petrogradu.
- 1879., 12/11. JAKUB KARLOVIĆ GROT, c. ruski tajni savjetnik i akademik u Petrogradu.
- 1882., 5/12. DIMITRIJ IVANOVIĆ MENDELEJEV, sveučilištni profesor u Petrogradu.
- 1885., 16/12. Dr. DIONIZ ŠTUR, ravnatelj c. kr. geološkoga zavoda u Beču.
- STJEPAN SCHULZER MÜGGENBURŽKI, c. kr. umirovljeni satnik u Vinkovcih.
- 1886., 21/11. IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, umir. veliki župan u Zagrebu.

Umrli (s godinom smrti):

- Dr. JAN EMANUEL PURKYNĚ, profesor na sveučilištu, 1869. u Pragu.
- Dr. AUGUST SCHLEICHER, profesor na sveučilištu, 1869. u Jeni.
- KARLO JAROMIR ERBEN, arkivar, 1871. u Pragu.
- Dr. FRANJO PALACKY, češki historiograf, 26/5 1876. u Pragu.
- MIHAJLO PETROVIĆ POGODIN, c. rus. drž. savjetnik i profesor na sveučilištu, 20/12. 1876. u Moskvi.
- JOVAN GAVRILOVIĆ, bivši srbski regent, 10/8 1877. u Biogradu.
- ROBERTO VISIANI, senator talijanski i profesor sveučilištni, 4/5 1878. u Padovi.
- ISMAIL IVANOVIĆ SREZNEVSKI, profesor na sveučilištu, 20/2 1880. u Petrogradu.
- Dr. AMI BOUÉ, geolog, 2/11 1881. u Beču.
- ALEKSANDER VACLAV MACIELOWSKI, profesor na sveučilištu, 10/2 1883. u Varšavi.

2. Pravi članovi po razredih redom izbora.

a) U razredu historičko-filologičkom:

- 1866., 9/5. Dr. FRANJO RAČKI, predstojnik razredu, opat i kanonik prvostolne crkve u Zagrebu.
- Dr. VATROSLAV JAGIĆ, profesor na sveučilištu u Beču.
- ŠIME LJUBIĆ, ravnatelj arheol. muzeja u Zagrebu.
- 1867., 25/7. Dr. PETAR MATKOVIĆ, profesor na sveučilištu u Zagrebu.
- 1874., 23/11. ARMIN PAVIĆ, profesor na sveučilištu u Zagrebu.
- 1879., 21/11. MATIJA VALJAVEC, profesor na gimnaziju u Zagrebu.
- 1882., 5/12. Dr. FRANJO MAIXNER, kr. zemaljski nadzornik za srednje škole.
- 1883., 21/11. PERO BUDMANI, profesor na gimnaziju u Zagrebu.
- IVAN TKALČIĆ, nadarbenik prvostolne crkve u Zagrebu.
- NADKO NODILO, sveučilištni profesor u Zagrebu.
- TADIJA SMIČIKLAS, sveučilištni profesor u Zagrebu.

Umrli:

- IVAN BRČIĆ, profesor, 1870. u Zadru.
- FRAN KURELAC, pisac, 1874. u Zagrebu.
- MATO MESIĆ, sveučilištni profesor, 5/12 1878. u Zagrebu.
- Dr. GJURO DANIČIĆ, profesor slovenske filologije na velikoj školi u Biogradu i redaktor akademijskoga rječnika, 15/11 1882. u Zagrebu.
- Dr. LAVOSLAV GEITLER, sveučilištni profesor u Zagrebu, 2/6 1885. kod Beča.

b) U razredu filozofiĉko-juridiĉskom:

- 1866., 9/5. MIRKO BOGOVIĆ, umir. ministarski savjetnik.
 — DR. PAVAO MUHIĆ, umir. predstojnik kr. vladnoga odjela za bogoĉtovanje i nastavu u Zagrebu, predsjednik.
 — ADOLFO VEBER, kanonik prvostolne crkve u Zagrebu.
- 1867., 1/1. DR. MIRKO ŠUHAJ, prisjednik kr. stola sedmorice u Budimpeĉti.
 — 24/7. DR. VALTAZAR BOGIŠIĆ, profesor na sveučiliĉtu u Odesi.
 — JANKO JURKOVIĆ, odsjeĉni savjetnik kod kr. zemaljske vlade u Zagrebu.
- 1874., 23/11. DR. JAROMIR HANEL, profesor na sveučiliĉtu u Pragu.
- 1876., 20/11. DR. FRANJO MARKOVIĆ, profesor na sveučiliĉtu u Zagrebu, predstojnik razredu.
- 1886., 21/11. DR. FRAN VRBANIĆ, profesor na sveučiliĉtu u Zagrebu.

Umrli:

- Dr. BOŽIDAR PETRANOVIĆ, c. kr. dvorski savjetnik i prisjednik prizivnoga suda u Zadru, 1874. u Mletcih.
 Dr. JOVAN SUBOTIĆ, odvjetnik, 28/1 1876. u Zemunu.

c) U razredu matematiĉko-prirodoslovnom:

- 1886., 9/5. DR. BOGOSLAV ŠULEK, pisac u Zagrebu.
 — JOSIP TORBAR, ravnatelj kr. velike realke u Zagrebu, predstojnik razredu.
- 1867., 1/1. LJUDEVIT VUKOTINOVIĆ, veliki Źupan u miru.
- 1874., 23/11. SPIRIDION BRUSINA, profesor na sveučiliĉtu u Zagrebu.
- 1875., 22/12. DR. GJURO PILAR, profesor na sveučiliĉtu u Zagrebu.

- 1882., 5/12. Dr. KARLO ZAHRAĐNIK, profesor na sveučilištu u Zagrebu.
- 1883., 21/12. Dr. GUSTAV JANEČEK, profesor na sveučilištu u Zagrebu.
- 1887., 7/12. Dr. VINKO DVOŘAK, sveuč. prof. u Zagrebu.
- Dr. MIJO KIŠPATIĆ, profesor kr. realke u Zagrebu i docenat na sveučilištu.

Umrli:

- ŽIVKO VUKASOVIĆ, školski nadzornik kod vlade za hrvatsko-slavonsku Krajinu, 1874. u Zagrebu.
- Dr. JANEZ BLEIWEISS, predsjednik „Matice slovenske“, 22/11 1881. u Ljubljani
- Dr. JOSIP ŠLOSSER-KLEKOVSKI, odsječni savjetnik kod kr. zemaljske vlade, 28/4 1882. u Zagrebu.

3. Dopisujući članovi redom izbora.

a) U razredu filologičko-historičkom:

- 1867, 25/7. Dr. ERNST DÜMLER, profesor na sveučilištu u Halli.
- MARTIN HATTALA, profesor na sveučilištu u Pragu.
- VACLAV V. TOMEK, profesor na sveučilištu u Pragu.
- 1870., 24/11. Dr. LOUIS LEGER, profesor na akademiji za orientalne jezike u Parizu.
- STOJAN NOVAKOVIĆ, srbski poslanik u Carigradu.
- 1873., 24/11. ČEDOMIL MIJATOVIĆ, ministar financija u Biogradu.
- 1879., 21/11. MARIN DRINOV, profesor na sveučilištu u Harkovu.
- MILAN MILIĆEVIĆ, bibliotekar u Biogradu.
- 1882., 5/12. Dr. IVAN CRNČIĆ, kanonik sv. Jerolima u Rimu.
- LUKA ZORE, profesor na gimnaziji u Dubrovniku.

- 1883., 21/12. Dr. A. LESKIEN, profesor na sveučilištu u Lipskom.
- 21/12. RADOSLAV LOPAŠIĆ, tajnik podžupanijski kod kr. zemaljske vlade u Zagrebu.
- 1886., 21/11. Dr. TOMO MARETIĆ, profesor na sveučilištu u Zagrebu.
- 1887., 3/12. FRAN BULIĆ, ravnatelj gimnazija u Spljetu.
- 1888., 3/12. ILARION RUVARAC, arhimandrita u fruškogorskom manastiru Grgetku.
- 3/12. Dr. GRGUR KREK, profesor slavistike na sveučilištu u Gradcu.

Umrli:

- VINKO PACEL, tajnik kr. zemaljske vlade u Zagrebu, 1870. u Karlovcu.
- IVAN ERASMO VOCEL, sveučilištni profesor, 1871. u Pragu.
- ALEKSANDER F. GILFERDING, državni podtajnik c. ruskoga ministarstva u Petrogradu, 1872.
- KAPITON NOVOSTRUJEV, 1873. u Moskvi, profesor duhovne akademije.
- Dr. JANKO ŠAFARIK, član drž. savjeta, 20/7 1876. u Biogradu.
- AUGUST BIELOVSKI, historiograf, 10/11 1876. u Lavovu.
- SERGIJ MIHAJLOVIĆ SOLOVJEV, c. ruski tajni savjetnik, profesor na sveučilištu, 16/10 1879. u Moskvi.
- A. A. KOTLJAREVSKI, profesor na sveučilištu, 11/10. 1881. u Kijevu.
- NIKOLA IVANOVIĆ KOSTOMAROV, član arheografske komisije, 19/4 1885. u Petrogradu.
- ALEKSANDER VASILJEVIĆ GORSKI, rektor duhovne akademije, 23/10 1885. u Moskvi.
- PETAR ALEKSIIJEVIĆ LAVROVSKI, školski popečitelj, 19/2 1886. u Petrogradu.

JOSIP JIREČEK, umirovljeni c. kr. austrijski ministar za bogoštovje i nastavu, predsjednik kr. češkoga učenoga društva u Pragu, 25/11 1888.

b) U razredu filozofijsko-juridiškom:

1867., 25/7. MATIJA BAN, činovnik u ministarstvu spoljašnjih djela u Biogradu.

— Dr. HERMENEGILD JIREČEK, savjetnik u ministarstvu za bogoštovje i nastavu u Beču.

— Dr. GUSTAV WENZEL, profesor na sveučilištu u Pešti.

1870., 24/10. VACLAV BRANDL, zemaljski arkivar u Brnu.

1875., 22/11. Dr. ROMUALD HUBE, carsko-ruski pravi tajni savjetnik i senator u Radomsku.

1882., 5/12. LUKA ZIMA, profesor na gimnaziju u Varaždinu.

Umrli:

MILOŠ POPOVIĆ, pisac, 8/8 1879. u Biogradu.

MEDO PUČIĆ, vlastelin, 1/7 1882. u Dubrovniku.

c) U razredu matematičko-prirodoslovnom:

1867., 25/7. Dr. ŠIME ŠUBIĆ, profesor na sveučilištu u Gracu.

1873., 24/11. MARTIN SEKULIĆ, umir. profesor u Rakovcu.

— Dr. BOGOSLAV JIRUŠ, sveučilištni profesor u Pragu.

— Dr. FR. STUDNIČKA, sveučilištni profesor u Pragu.

1885., 16/12. Dr. FR. VEJDovski, sveučilištni profesor u Pragu.

Umrli:

FRANJO ERJAVEC, profesor c. kr. velike realke u Gorici, 13/1 1887.

Dr. J. PANČIĆ, profesor velike škole u Biogradu, predsjednik kr. srpske akademije nauka, 7/3. 1888. u Biogradu.

4. Odbori.

a) Financijalni:

TADE SMIČIKLAS.

DR. KARLO ZAHRADNIK.

b) Za izdavanje historijsko-juridičkih spomenika:

DR. FRANJO RAČKI.

DR. PETAR MATKOVIĆ.

ŠIME LJUBIĆ.

IVAN TKALČIĆ.

NADKO NODILO.

TADE SMIČIKLAS.

RADOSLAV LOPAŠIĆ.

c) Za izdavanje starih pisaca:

DR. FRANJO RAČKI.

JANKO JURKOVIĆ.

PERO BUDMANI.

DR. FRANJO MARKOVIĆ.

ARMIN PAVIĆ.

d) Za sabiranje podataka o potresih u domovini.

DR. GJURO PILAR.

DR. KARLO ZAHRADNIK.

DR. VINKO DVOŘAK.

DR. GUSTAV JANEČEK.

LJUDEVIT VUKOTINOVIĆ.

JOSIP TORBAR.

DR. MIJO KIŠPATIĆ.

IVAN STOŽIR.

e) Za galeriju slika:

DR. FRANJO RAČKI.

JANKO JURKOVIĆ.

DR. FRANJO MARKOVIĆ.

DR. FRANJO MAIXNER.

V.

POSLOVANJE.

1. SJEDNICE.

a) IZVADCI IZ ZAPISNIKA.

Sjednica filologiĉko-historiĉkoga razr. 15. pros. 1887.

Predstojnik: dr. Fr. Raĉki; ĉlanovi razreda: Š. Ljubić, M. Valjavec, I. Tkalĉić, P. Budmani, N. Nodilo, T. Smiĉiklas; drugih razreda: dr. P. Muhić, Sp. Brusina, dr. Fr. Vrbanić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

G. M. Dragović, tajnik crnogorskoga ministarstva za prosvjetu, ĉitao je kao gost ĉlanak: Borba izmedju Crnogoraca i Turaka oko prevlasti nad Grahovom; odluĉeno, da se štampa u „Starinah“.

2.

Za predstojnika razreda izabran bi per acclamationem opet pr. ĉl. dr. Fr. Raĉki.

Sjednica matematiĉno-prirodoslovnoga razreda 17. prosinca 1887.

Predstojnik: dr. Gj. Pilar; prisutni akademici: Ij. Vukotinović, J. Torbar, Sp. Brusina, dr. G. Janeĉek, dr. M. Kišpatić.

1.

Predstojnik podnaša rukopis g. Ettingera „Šumsko grmlje i drveće u Hrvatskoj“ s molbom, da ga akade-

mija tiska, i čita na to ocjenu akademika Vukotinovića, koja naglašuje, da je uvod doduše popularno pisan, no da je ostali sadržaj znanstveno udešen i da bi za porabu šumara bio od velike praktične vrijednosti. Pošto akademija neima dovoljno novčanih sredstava, da dađe piscu novčanu podporu za izdanje dotičnoga djela: to ona stavlja rukopis piscu natrag na raspolaganje.

2.

Prešav na izbor razrednoga predstojnika bude izabran za predstojnika g. Jos. Torbar.

Sjednica matematično-prirodoslovnoga razreda 29. prosinca 1887.

Predstojnik: J. Torbar; pravi članovi: Sp. Brusina, dr. Gj. Pilar, dr. M. Kišpatić; drugih razreda: dr. P. Muhić, Š. Ljubić, P. Budmani, a. dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član Sp. Brusina čita svoju razpravu: „Ptice u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji“; odlučeno, da se štampa u „Radu“.

Sjednica juridičko-filozofskoga razreda 2. siječnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Marković; prisutni pravi članovi: dr. P. Muhić, A. Veber, J. Jurković i dr. Fr. Vrbanić.

Na dnevnom je redu izbor predstojnika razreda juridičko-filozofskoga za g. 1888. Izabran bi jednoglasno dr. Fr. Marković.

Buduć nitko od članova nestavlja nikakva predloga, zaključio je predstojnik sjednicu.

Skupna sjednica 5. siječnja 1888.

Predsjednik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: dr. P. Muhić, J. Torbar, Š. Ljubić, A. Pavić, dr. Fr. Marković, M. Valjavec, dr. K. Zahradnik, P. Budmani, I. Tkalčić, dr. G. Janeček, dr. V. Dvořak, dr. M. Kišpatić, a. dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Odobrena bi odluka filologičko-historičkoga razreda, da se štampa u Starinah od pr. čl. M. Valjavca „Opis bugarsko-slovenskoga tetraevangjelja Trnovskoga“, a od dra. Gj. Polivke u Pragu: „njeni opisi i izvodi iz rukopisa srpskoga, koj se čuva u Pragu“.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa kao posebno djelo razprava dop. čl. Fr. Bulića: „hrvatski spomenici u okolici Knina“, a od dop. čl. dr. I. Crnčića, da se štampa u „Starinah“ nekoliko starih izprava i imenik biskupa krčkih iz rukopisa: jura ecclesiae Veglensis.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa u Starinah od Marka Dragovića iz Cetinja: „Borba između Crnogoraca i Turaka oko prevlasti nad Grahovom“.

2.

Odobrena bi odluka matematično-prirodoslovnoga razreda, da se štampa u Radu razprava pr. člana Sp. Brunsine: Ptice Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

3.

Filologičko-historički razred izabrao je za svoga predstojnika opet dra. Fr. Račkoga.

4.

Razred filozofičko-juridički izabrao je za svoga predstojnika opet dra. Fr. Markovića.

5.

Pravi član dr. V. Dvořak zahvaljuje akademiji, što ga je izabrala pravim članom.

6.

Akademijski odbori od minule godine odobreni su i za ovu godinu, na ime: za financijalni odbor gg. pr. članovi: dr. K. Zahradnik i T. Smičiklas. U odbor za izdavanje historijskih i juridičkih spomenika gg. pr. članovi: dr. Fr. Rački, Š. Ljubić, dr. P. Matković, N. Nodilo, I. Tkalčić, T. Smičiklas i dop. čl. R. Lopašić. U odbor za izdavanje starih pisaca hrvatskih gg. pr. čl. dr. Fr. Rački, J. Jurković, A. Pavić, dr. Fr. Marković i P. Budmani. U odbor za galeriju dr. Fr. Rački, dr. Fr. Marković i dr. Fr. Maixner.

7.

Čitan bi i odobren zapisnik odbora za izdavanje starih pisaca hrvatskih (gl. niže zap. odbora od 23/XII 1887).

8.

Predstojnik izvješćuje, da će se 8. siečnja t. g. slaviti svečano 300-godišnjica rođendana Ivana Gundulića, slavnoga pjesnika dubrovačkoga, koju će svečanost akademija proslaviti javnom sjednicom, u kojoj će 9. o. m. pravi čl. dr. Fr. Marković čitati prigodnu razpravu. Isti ujedno javlja, da je sporazumno s Maticom hrvatskom izhodio u intendanture narodnoga hrvatskoga kazališta,

da će se isti dan prikazivati u kazalištu Gundulićeva drama „Dubravka“.

9.

Predstojnik izvješćuje, da će preuzvišeni pokrovitelj mjeseca veljače t. g. svetkovati svoju zlatnu misu, te da bi trebalo u to ime poslati mu adresu. Na to bi zaključeno: da odbor sastojeći od predstojnika pojedinih razreda predloži akademiji, što ona sa svoje strane da učini za proslavu toga znamenitoga dana.

**Sjednica odbora za izdavanje „Starih pisaca hrvatskih“
23. prosinca 1887.**

Predsjednik: dr. Fr. Rački; članovi: J. Jurković, A. Veber i P. Budmani.

Pročitao bi zapisnik odborski od 26. listopada 1886 g., u kojem se zaključilo, da se za XVI. knjigu starih pisaca prirede djela Joranića, Savina Bedeševića Gučetića i A. Sassia. Pošto ove godine nije izašla ova knjiga, jer trošak za nju nije mogao uvršćen biti u proračun, a pošto ovi pisci spadaju u dobu pred-gundulićevu, koja bi se imala postupice izpuniti: to je odbor ostao kod svoga zaključka od 26. listopada 1886. uz to, da se za slučaj, ako djela ovih pisaca nebi dala 15 štampanih araka, knjiga nadopuni manjim piscem, koji će se u svoje vrieme ustanoviti.

Redakcija teksta povjerena je opet akademiku P. Budmaniju.

Sjednica u proslavu 300-godišnjice rođendana Gundulićeva 9. siječnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; počastni član: I. Kukuljević; pravi članovi: dr. P. Muhić, J. Torbar, Š. Ljubić, J. Jurković, Sp. Brusina, dr. G.j. Pilar, dr. Fr. Marković, M. Valjavec, dr. K. Zahradnik, I. Tkalčić, T. Smičiklas, dr. G. Janeček, a dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član dr. Fr. Marković čita svoju razpravu o Dubravci Ivana Gundulića; odlučeno, da se štampa u „Radu“.

Skupna sjednica 12. veljače 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: dr. P. Muhić, Š. Ljubić, dr. Fr. Marković, M. Valjavec, dr. K. Zahradnik, P. Budmani, I. Tkalčić, T. Smičiklas, dr. G. Janeček, dr. M. Kišpatić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Odobrena bi odluka filozofičko-juridičkoga razreda, da se štampa u prvoj dojučeršnjoj knjizi Rada razprava pr. čl. dr. Fr. Markovića o Dubravci Ivana Gundulića.

2.

Matematično-prirodoslovni razred izabrao je pr. čl. J. Torbara svojim predstojnikom.

3.

Čitan bi i odobren zapisnik odbora za proslavu petdesetgodišnjice svećeničtva pokrovitelja J. J. Strosmajera (gl. niže zapisnik toga odbora od 17/I t. g.). Akademija prihvaćajući jednoglasno sve predloge odborove, izabra u odbor za redakciju pokroviteljevih spisa gg. prave članove dra. Fr. Račkoga, dr. Fr. Markovića i T. Smičiklasa.

4.

Akademijska knjižara Hartmana (Kugli i Deutsch) podniela je račune o razprodanih akademijских knjigah g. 1887, te je položila čistih 1707 for. 79 novč. Financijalni odbor, izpitavši račune na tanko, pronašao jih je u redu, te predlaže, da se postojeći ugovor po običaju na dalnju godinu dana produži. Predlog financijskoga odbora bi jednoglasno prihvaćen.

S tim u savezu prihvaća se predlog financijskoga odbornika dra. K. Zahradnika, da bi akademija pozvala akademijску i druge tiskare glede ponuda za štampanje akademijских knjiga.

5.

Senat sveučilišta u Bologni pozivlje na svečanost 800-godišnjice, koja će se slaviti dne 13. lipnja o. g. Zaključeno bi, da se tom prilikom u svoje doba čestita senatu pomenutoga sveučilišta.

6.

Predstojnik izvješćuje, da je odbor za galeriju slika svestrano razpravljao predlog o ulaznini za polaz galerije slike, te je glede toga zaključio, da se nebi nikakova ulaznina uvadjala, pošto je polaz galerije prema prvim godinama znamenito popustio, i pošto akademija neima glede kontrole za to potrebna osoblja.

7.

Pravi član dr. M. Kišpatić zahvaljuje, što ga je akademija izabrala svojim pravim članom.

Sjednica odbora za proslavu 50-godišnjice svećeničтва pokrovitelja biskupa J. J. Strosmajera.

Članovi predstojnici: dr. Fr. Rački, dr. Fr. Marković i J. Torbar.

Odbor predlaže slavnoj akademiji da izvoli zaključiti:

a) neka se dne 16. veljače t. g. kano na dan, kojega će pokrovitelj služiti u Djakovu tihu zlatnu misu, drži u crkvi Sv. Katarine u 10 sati svečana služba božja uz sudjelovanje pjevačkoga društva „Kola“, koje će se za to umoliti i na koju neka se napose pozovu: kr. sveučilište Franje Josipa I., Matica hrvatska, društvo Sv. Jerolima, pedagoški sbor i poglavarstvo slob. kr. grada Zagreba.

b) neka se isti dan u 5 sati drži skupna sjednica, u kojoj da se govori prigodna besjeda, koju je zadaću, umoljen od odbora, rado preuzeo akademik T. Smičiklas.

c) neka se dne 19. ožujka t. g., kad će svečar služiti svečanu zlatnu misu u Djakovu, preda njemu u ruke adresa u ime akademije.

d) neka se posebnom odboru povjeri, da sabere i za tisak priredi govore, okružnice i spise preuzv. pokrovitelja, koje nalazi važne za prosvjetni i javni život našega naroda i za položaj, koji zauzima svečar u svijetu i crkvi i koji će biti znameniti za suvremenu poviest. Taj odbor, kada bude sporazumno s pokroviteljem gotov sa svojim radom, učiniti će u svoje vrieme shodan predlog o izdanju djela.

Javna sjednica u proslavu zlatne mise pokroviteljeve 16. veljače 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: dr. P. Muhić, J. Torbar, Š. Ljubić, A. Veber, Sp. Brusina, dr. Gj. Pilar, dr. Fr. Marković, M. Valjavec, dr. K. Zahradnik, I. Tkalčić, N. Nodilo, T. Smičiklas, dr. G. Janeček, dr. M. Kišpatić, dop. čl. dr. T. Maretić, a dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član T. Smičiklas besjedio je prigodno slovo o zaslugah pokrovitelja za postanak akademije, sveučilišta i o drugih kulturnih djelih velikoga hrvatskoga dobrotvora; odlučeno, da se štampa u prvoj dojučeraj knjizi ovogodišnjeg Rada.

Sjednica filologičko-historičkoga razr. 26. veljače 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; članovi razreda: M. Valjavec, P. Budmani, I. Tkalčić, N. Nodilo, T. Smičiklas; drugih razreda: dr. P. Muhić, dr. Fr. Marković, dr. Gj. Pilar, dr. K. Zahradnik, Sp. Brusina, dr. G. Janeček, a. dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Pravi član i predstojnik dr. Fr. Rački čita razpravu: ob odnošaju medju crkvom i državom u Hrvatskoj prije XII. stoljeća; odlučeno, da se štampa u Radu.

Isti predao je za štampanje ćirilicom pisanu listinu bosanskoga bana Tvrtka od 11. augusta 1366; odlučeno, da se štampa u Starinah.

2.

Predana bi od dop. člana L. Zime obznana „o metrici narodnih pjesama“; odlučeno, da se štampa u „Radu“.

Sjednica filozofičko-juridičkoga razr. 10. ožujka 1888.

Predstojnik: dr. P. Muhić; pravi članovi: A. Veber, dr. Gj. Pilar i dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član A. Veber čita nastavak i svršetak svoje razprave o istini; odlučeno, da se štampa u „Radu“.

Skupna sjednica 11. ožujka 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: J. Torbar, dr. Fr. Marković, dr. P. Muhić, Sp. Brusina, dr. Gj. Pilar, M. Valjavec, P. Budmani, I. Tkalčić, N. Nodilo, T. Smičiklas, dr. M. Kišpatić, a. dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Odobrena bi odluka filologičko-historičkoga razreda, da se štampa u prvoj dojučer knjizi Rada govor pr. čl. T. Smičiklasa o zaslugah pokrovitelja biskupa Strossmajera za postanak akademije i sveučilišta i o drugih kulturnih djelih velikoga hrvatskoga dobrotvora.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa u Radu razprava pr. čl. dr. Fr. Račkoga: ob odnošaju medju crkvom i državom u Hrvatskoj prije XII. stoljeća.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa u „Starinah“ predloženi od pr. čl. Račkoga priepis listine bosanskoga bana Tvrtka od 11. augusta 1366.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa od dop. čl. L. Zime obznana o metrici narodnih pjesama, u kojoj se osvrće na nekoje prigovore i tvrdnje W. Wolnera u arhivu za slavensku filologiju.

2.

Odobrena bi odluka filosofičko-juridičkoga razreda, da se štampa u Radu nastavak i svršetak razprave pr. čl. A. Vebera: o istini.

3.

Čitan bi dopis preuzvišenoga pokrovitelja biskupa Strosmajera, kojim zahvaljuje, što je akademija proslavila petdesetgodišnjicu pokroviteljeva misništva. Evo dopisa:

„Slavnoj jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti! Hvala liepa na krasnoj čestitki, koju mi povodom moga svećeničkoga jubilea slavna akademija u ime svoje i u ime svojih dičnih članova prikaza Bog blagoslovio slavnu akademiju i sve njezine članove; Bog ju blagoslovio i svakom svojom milosti obilno obdario! Akademija nam je svojim vrlo krasnim i vrlo plodovitim radom upravo dika i ponos i u vanjskomu i u domaćemu svijetu. Meni je pako napose najveća čast, utjeha i radost, koju mi akademija svakim danom i svakim svojim radom podvostručava. Akademija nas upoznaje sa stranim svijetom, koj ocjenjujuć rad njezin već sada na sva usta veli: hrvatsko-srpski je narod vele darovit i duhovit, on svakim danom u znanosti i svakoj umjeći tako napreduje, da je očevidno, te ga je providnost na podpunu slobodu i na najviše i najsvetije svoje svrhe pozvala i opredielila. Akademija nas u današnjih okolnostih bodri, hrabri i kriepi, ona nam je svima danas najpreči zalog bolje nade, boljega života i bolje budućnosti. Bog dakle još jedanput blagoslovio slavnu akademiju i sve njezine dične članove! Ovo iz dna srдца svoga i u znak vječite svoje zahvalnosti va-

pijem. Neka mi je međjutim ovom prilikom dozvoljeno osobito se zahvaliti, osim vriednoga i dostojnoga predsjednika akademije, momu staromu prijatelju i bratu, bivšemu do sad predsjedniku akademije, koj je svetu i neumrlu žrtvu za me u crkvi Sv. Katarine prikazao. Hvala mu vječita! Njegove su zasluge za akademiju i za našu domaću znanost neizrecive. On je nekim načinom duša akademije, njegovo će ime u narodu našem neumrlo ostati, njim bi se i kano svećenikom i kano učenjakom svaki i najnapredniji narod ovoga svijeta ponosio. Hvala osobita i rektoru sveučilišta a ujedno i dičnomu članu akademije, koji je u javnoj akademičkoj sjednici iz plemenite duše i srdca svoga vadio krasna čuvstva i krasne misli, ter jih na moju uspomenu prenio. Hvala mu! Poviest je oko naroda, ona je temelj, na komu se bolja budućnost naroda snuje i gradi. Doklegod je našega naroda, dotle će se isti sa zahvalnošću i slavom sjećati, da je sadašnji rektor sveučilišta prvi znanstvenu poviest svoga naroda napisao i da i nadalje krasnim upravo načinom historička svoja studia nastavlja. Još dakle i po treći put hvala vam i slava vam!

J. J. Strosmajer v. r.

biskup i pokrovitelj akademije.

4.

Akademijski računi o prihodu i razhodu za 1887 godinu, izpitani i odobreni po financijskom odboru, uzimlju se uz izvještaj predstojnikov na znanje i ravnjanje, predstojniku pako podjeljuje se absolutorij i izriče mu se velika zahvalnost za njegov neumorni trud. Evo njegova izvještaja:

„Slavna akademijo! Podastirući račun o prihodu i razhodu za god. 1887 čast mi je nadovezati sljedeće primjetbe:

a) naprama odobrenom u glavnoj skupštini od 21. studenoga 1886 proračunu sa 20.270 for. prihod je za 913 for. 97 $\frac{1}{2}$ nč. bio manji, i to s razloga, što su $\frac{2}{3}$ čistoga prihoda akademijske zaklade, koje su na 15.350 for. prema 15.337 for. 32 nč. god. 1886 proračunane bile, izniele samo 13.971 for., dakle poprieko 2.300 fr. manje, jer se je ono, što je pometnjom više doznačeno bilo god. 1886, moralo god. 1887 akademijskoj zakladi povratiti, zatim, što se je od prodaje akademijskih knjiga manje dobilo. Što nije još veća razlika izmedju oba računa, uzrok je taj, što je u račun god. 1887 iz god. 1886 prešao ostatak u iznosu od 1.422 for. 46 $\frac{1}{2}$ nvč. i što je prihod od najma kuća nešto izdašniji bio.

b) Ukupnim prihodom od 19.356 for. 02 $\frac{1}{2}$ nvč. podmireni su troškovi oko izdavanja publikacija, koje su u proračun uvrštene, dapače se je god. 1887 za tisak i nagrade izdalo više nego li god. 1886, i to za tisak i vez 1.339 for. 24 nč., za nagrade 266 for. 69 nč. više, a tako i za sakupljanje rječničke gradje 232 fr. 86 nč. više. Osim toga izvele su se u akademičkoj palači dvie poboljšice, naime nastavilo se i dovršilo nabijanje ilovačom i cementom oko sgrade, čim je podzemlje postalo suho, i prenapravio se je stan akademičkoga podvornika, tako da se je odanle svaka vlaga uklonila; oboje troškom od 576 for. 26 nvč. Sve je to učinjeno bez uštrba znanstvene i književne radnje, jer su, kako je rečeno, djela u proračunu naznačena izašla na svjetlo, naime Rada knj. 83, 84, 85, 86 i 87, Starina knj. XIX, historijskih spomenika (Monumenta) knj. XVIII. rječnika

svezak IX (1 sv. III diela), zatim knj. VII. posebnih djela i sv. II ljetopisa, dakle ukupno 10 knjiga. Posebno djelo akademika S. Brusine nije ugledalo svieta, jer rukopis nije predan bio za štampanje; ali su tablice brojem 21 dogotovljene troškom od 1.207 for., te leže sada u pohrani u knjižnici čekajući na tekst, koji će se predati pod tisak, čim bude uručen akademiji.

c) Podmirivši sve ove izdatke preostaje još 181 for. 53 novč., koji prelaze u dohodak tekuće god. 1888. Ostatak je doduše za preko 300 for. manji nego li je uvršćen u ovogodišnji proračun; ali za to neće poremetiti ostalih stavaka, samo ako one ne izdaju.

d) Uprava nije popustila bditi, da se ustanovljeni proračun čim svjestnije provede; ali ne može zapriečiti, da se u ovoj ili onoj stavci gdješto prekorači, a drugdje opet uštedi, jer sve okolnosti nisu u njezinoj vlasti; pak kod štampanja ne može uvijek i svagdje sve na arak proračunati, osobito kada ne ima gotov rukopis pred sobom. Ovom prilikom dajem slavnoj akademiji na uvaženje, kako bi dobro bilo, da se kod Rada pazi na ustanovu poslovnika § 29 sl. a), pak da se razprave od 15 i više araka izdadu u nizu posebnih djela, a razprave veće od 6 araka po dvie u jednoj knjizi „Rada“, čim bi manje razprave t. j. one izpod 6 araka brže na red dolazile, a veće ne bi se povlačile kroz više svezaka. O tom pitanju valjalo bi razmišljati.

U Zagrebu početkom ožujka 1888. Za predsjednika dr. Fr. Rački s. r. predstojnik“.

5.

Prihvaća se predlog, da se izabere deputacija (po jedan član svakoga razreda), koja će preuzvišenomu

pokrovitelju prigodom svečanosti u Djakovu predati akademiku adresu. U tu su deputaciju izabrani akademici: dr. Fr. Rački, dr. Fr. Marković, dr. Gj. Pilar.

I. Račun

o prihodu i razhodu jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti godine 1887.

A. Prihod.

	for.	nvč.
1. Ostatak god. 1886.	1.422	46 $\frac{1}{2}$
2. Četiri petine čistoga prihoda akademijske zaklade u smislu čl. 15. pravila, koje po izkazu kr. zemaljskoga računovodstva prema odpisu kr. vlad. odjela za bogoštovje i nastavu od 17. travnja 1887 br. 3219 iznose (ujedno s kamati tečajem godine)	13.996	33
3. Čist prihod od kuća u Zagrebu i Koprivnici	667	19
4. Čist prihod od razprodanih knjiga	2.030	04
5. Podpora preuz. pokrovitelja biskupa J. J. Strosmajera za izdavanje rječnika	1.000	
6. Razni dohodci	240	
Ukupno	19.356	02 $\frac{1}{2}$

Slovom: devetnaest tisuća tri stotine petdesetšest for. i dva novč. i pô a. vr.

B. Razhod.

	for.	nč.	for.	nč.
1. Uprava, plaće tajnicima, pisaru i podvorniku	1930	—		
nagrade za trud oko uprave zaklade	57	1987		
2. Pisara	—	91 03		
3. Akademijska palača, njezine prostorije :				
a) ogrjev	191 66	—		
b) razsvjeta	27 73	—		
c) čišćenje, dimnjačar itd.	129 50	—		
d) sgrada : popravci žljebova, krov	192 20	541 09		
4. Književan rad, knjižnica i arkiv, galerija slika :				
a) tisak i vez izdanih knjiga	7848 94	—		
b) nagrada piscem	5622 70	—		
c) sakupljanje i redanje rječničke gradje	321 87	—		
d) Knjižnica i arkiv : plaća knjižničaru, knjige, časopisi, rukopisi	950 83	—		
e) galerija slika : nagrada ravnatelju, osjeganje, ormar, odpreme	427 75	—		
f) troškovi oko odpreme i primanja knjiga	123 48	15295 57		
5. Izvanredni izdatci :				
a) odplata zajma od 12.000 for. za građevnu zakladu akad. palače	733 60	—		
b) cementiranje oko sgrade i uređenje stana u južnom prizemlju	576 20 $\frac{1}{2}$	1309 80 $\frac{1}{2}$		
ukupno	—	19174 49 $\frac{1}{2}$		

Slovom devetnaest tisuća sto i sedamdeset četiri for. 49 $\frac{1}{2}$ novč. a. vr.

Prema tomu izkazuje se

A. Prihod sa 19.356 for. 02 $\frac{1}{2}$ novč.

B. Razhod sa 19.174 for. 49 $\frac{1}{2}$ novč.

dakle suvišak od 181 for. 53 nč., koj prelazi
u prihod god. 1888.

Pronašli smo u redu račune za god. 1887.

U Zagrebu dne 10. marta 1888.

Financijsalni odbornici:

Dr. K. Zahradnik v. r. Tade Smičiklas v. r.

Na 4. Ovim izdatkom izašla su na svjetlo sljedeća
djela:

a) Rad knj. 83, 84, 85, 86, 87.

b) Starine knj. XIX.

c) Monumenta spectantia historiam Slavorum meridi-
onalium tom. XVIII.

d) Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika III. diela
sv. 1 (sv. 9).

e) Nekoje većinom sintaktične razlike između ča-
kavštine, kajkavštine i štokavštine. Napisao L. Zima.

f) Ljetopis sv. 2.

II. Izkaz

svih javnih i privatnih obveznica spadajućih na zakladu jugoslavenske akademije koncem g. 1887 prema izkazu kr. zem. računarskoga ureda od 7. travnja 1888.

	for.	nč.
U hrv.-slavonskih razteretnicah	102.030	—
„ erdeljskih razteretnicah	133.750	—
„ temišvarskih razteretnicah	2.000	—
„ odkupnih hrv.-slav. obveznicah	100	—
„ lutrijskih srećkah	50	—
„ obveznicah lutrijskog zajma	13.000	—
„ zadužnicah jedinjenog	68.200	—
„ zadužnicah austr. papir. rente	20.000	—
„ 4 ⁰ / ₀ ugar. zlatne rente	11.700	—
„ srećkah	52	—
„ dionicah austr. kredit. zavoda	100	—
„ ugarskih državnih srećkah	100	—
„ dionicah d'assicurationi dalmata	20.000	—
„ zadužnicah dunav. parob. društva	100	—
„ privatnih papirih	15.439	27
ukupno	386.621	27

Sjednica filolog.-historičkoga razr. 24. ožujka 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; članovi razreda: M. Valjavec, P. Budmani, T. Smičiklas, dop. čl. dr. T. Maretić; drugih razreda: dr. P. Muhić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Predstojnik javlja prežalostnu viest, da je akademija smrću izgubila dopisujućega člana u razredu matematično-prirodoslovnom, dra. Josipa Pančića, predsjednika kr. srbske akademije nauka, koji je 7. ožujka t. g. u Biogradu preminuo. Akademija žaleć smrt svojega člana, izreče pokojniku: slava!

2.

Dopisujući član dr. T. Maretić čita izvod iz svojega djela „historija hrvatskoga pravopisa“, za koje bi odlučeno, da se izda kao posebna knjiga.

Sjednica matem.-prirodoslov. razr. 10. travnja 1888.

Predstojnik: J. Torbar; prisutui: dr. K. Zahradnik, dr. Gj. Pilar, dr. G. Janeček, Sp. Brusina, dr. M. Kišpatić, P. Budmani, Gj. Bauer, Iv. Stožir, Jos. Janda, dr. J. Domac.

Predstojnik čita dopis predsjedništva akademije, u kom se matematično-prirodoslovni razred pozivlje, da se pobrine, kako će se sve novije rieči iz matematičnih i prirodoslovnih nauka pokupiti, pobilježiti, te tako za po punak akademijskoga rječnika prirediti.

Pošto su se u sporazumku sa gosp. Budmanijem, urednikom akademijskoga rječnika, ustanovila načela za sakupljanje i bilježenje rieči, porazdielio se je cio posao evo ovako:

1. Za matematiku dogovoriti će se i skupiti potrebitu literaturu gg. Zahradnik i Bauer, te će za bilježenje i prepisivanje uzeti u pomoć slušatelja sveučilišta Varičaka.

2. Za fiziku preporučise sveučilišnoga slušatelja Varičaka, koga će za taj posao pripremiti g. J. Torbar.

3. Za meteorologiju pobrinuti će se g. J. Torbar, da ju pregleda i pobilježi učitelj zagr. realke A. Gavazzi.

4. Za kemiju će gg. Janeček i Domac u sporazumku urediti cio posao.

5. Za astronomiju preporučuje Gj. Pilar svoga slušatelja Slavika, komu će dati potrebite naputke.

6. Za gospodarstvo i šumarstvo zaključilo se je, da se akademija obrati na ravnateljstvo križevačkoga zavoda, da joj ono po naputku potrebit materijal pobilježi.

7. Za zoologiju izjavljuje Sp. Brusina, da ima skupljenu svu literaturu, pa da će se sa Budmanijem dogovoriti, kako će se najlaglje potrebite rieči pobilježiti.

8. Za botaniku preuzimlje svu brigu na se prof. J. Janda.

9. Za mineralogiju skupiti će svu literaturu profesor Pilar, te će za sakupljanje rieči uzeti svoga pomoćnika, g. Streina. Sa mineralogijom obaviti će se zajedno i geologija.

10. Za ljekarstvo staviti će se prof. Domac u sporazumak sa ljekarnici: Tomajem i Selakom, te odrediti, što bude potrebno, da se rieči skupe.

11. Za liečničtvo bje zaključeno, da se akademija obrati na liečnički zbor u Zagrebu, da joj on u tom pogledu pomogne.

Sjednica matem.-prirodoslov. razr. 14. travnja 1888.

Predstojnik: J. Torbar; članovi razreda: Sp. Brusina, dr. Gj. Pilar, dr. G. Janeček; drugih razreda: dr. P. Muhić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Pravi član dr. B. Šulek čita razpravu: „Područje materijalizma“; odlučeno, da se štampa u Radu.

2.

Predložena bi razprava g. Drag. Šoštarića: „Prilog poznavanju sladkovodnih korepnjaka Hrvatske, Slavonije i Dalmacije“; odlučeno, da se štampa u Radu.

Sjednica filolog.-historičkoga razr. 17. travnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: S. Ljubić, M. Valjavec, P. Budmani, N. Nodilo, T. Smičiklas; dop. čl. dr. T. Maretić, a dr. P. Matković kao tajnik.

Predmetom sjednice bijaše dopis akademijske uprave glede rječničke gradje, koliko se odnosi na skupljanje neologizama, kojimi se po zaključku akademije imade akademijski rječnik popuniti. U to ime nužno je, da se naznače one knjige iz novije hrvatske i srpske literature poslije Gaja i Vuka, koje bi trebalo iscrpsti. Potrebno je nadalje, da bilježenje takovih rieči preuzmu sami strukovnjaci, koji znaju što valja u rječnik uvrstiti, dočim se izpisivanje na cedulje može prepustiti mladjim silam.

Pošto su nazočni članovi glede neologizama izmienili svoje misli, složio se razred i zaključio: da se pregledaju beletristički časopisi počam od Danice, Neven, Zora Dalmatinska, Vila, Vienac i dr., pa se tačnije prodju znatniji novi pisci, sbirke pjesama, priča itd.,

pa da se kod bilježenja vrlo oprezno postupa „cum grano salis“. Ove će časopise i knjige pjesničke i prozaičke popisati članovi razreda Valjavec, Budmani i Maretić, koji će takodjer pobilježiti one rieči i fraze, koje će se dati mladjim silam izpisati.

Pr. član T. Smičiklas svratio je pažnju na Drobničev rječnik, koji je pokojni V. Babukić priredjujuć drugo izdanje popunjivao, a taj Drobničev po Babukiću popunjivan rječnik čuva se u kr. sveučilišnoj biblioteci.

Glede tehničkih izraza odnosno terminologije zaključeno bi, da se gramatička terminologija, koliko nije u Šulekovu terminologijskom rječniku sadržana, pobilježi i izpiše, a to je rečeno i glede geografijske terminologije, koju treba, koliko je neima u Šuleka, iz geografijskih razprava u Radu i Glasniku izpisati.

Skupna sjednica od 22. travnja 1888.

Predsjednik: dr. P. Muhić; pravi članovi: dr. Fr. Rački; Š. Ljubić, P. Budmani, I. Tkalčić, dr. G. Janeček, dr. Fr. Vrbanić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Tajnik čita odpis predsjedništva visoke kr. zemaljske vlade od 3. ožujka t. g. br. 823, kojim se javlja, da je Njegovo cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo blagoizvoljelo previšnjim riešenjem od 2. ožujka t. g. premilostivo potvrditi izbor odjelnoga predstojnika u miru, dra. Pavla Muhića, za predsjednika jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Potvrđeni predsjednik zahvalivši se akademiji na povjerenju moli, da mu akademija, a osobito njegov predšastnik, svojim savjetom i djelom pomognu u obavljanju

akademijskih posala, da budu što korisniji po napredak ovoga naučnoga zavoda.

2.

Odobrena bi odluka filologičko-historičkoga razreda, da se štampa: historija hrvatskoga pravopisa od dop. čl. dra. T. Maretića kao posebno djelo.

3.

Odobrena bi odluka matematično-prirodoslovnoga razreda, da se štampa u Radu razprava pr. čl. dra. B. Šuleka: područje materijalizma.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa u Radu razprava g. Šoštarića: prilog poznavanju sladkovodnih korepnjaka Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

4.

Odobrena bi odluka filologičko-historičkoga razreda, da se štampa u Starinah „bosanska kronika“, koju prepisa o. Fermendžiu.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampaju od otca Zlatovića prilozi za Starine, naime, kratki nekrolog iz 15. vieka u rukopisnom časoslovu bribirskoga samostana, sada u šibeničkom franjevačkom samostanu, zatim ljetopis o. Pavla Šilibodića za g. 1662—82., napokon izvještaj o. Pavla iz Rovinja o viziti bosanskih manastira god. 1640.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se od arhimandrite N. Dučića štampa u Starinah opis slovenskih rukopisa narodne knjižnice u Parizu.

5.

Čitan bi i uzet na znanje izvještaj izaslanika, koji su zastupali akademiju kod svečane proslave zlatne mise njezina pokrovitelja (*Gledaj niže*).

Zatim bi pročitani dopis preuzvišenoga pokrovitelja na predstojnika akademije dra. Fr. Račkoga, u kojem preuzvišeni pokrovitelj na spomen proslave svoje zlatne mise darova akademiji 10.000 for. u banknotah kao vječitu zadušbinu, da prihod ove glavnice akademija upotrijebi u svrhu galerije slika (*Gledaj niže taj dopis*). Za ovaj novi velikodušni dar neizcrpive prema akademiji brige i ljubavi izriče akademija velikodušnomu svomu utemeljitelju i dobrotvoru najusrdniju hvalu.

S tim u savezu javlja uprava, da je za tih 10.000 for. po predloženom računu nabavljeno za 10.100 for. hrv. slav. zemljišno odkupnih obveznica, koje su visokoj kr. zemaljskoj blagajni na pohranu priposlane. Ova bi operacija jednoglasno uzeta na znanje i odobrena.

6.

Prihvaća se predlog, da se stupi u zamjenu publikacija s redakcijom časopisa „Athenaeum“ u Pragu i s redakcijom časopisa „Ruske starine“ u Petrogradu.

7.

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, s dopisom od 13. travnja t. g. br. 3600, dostavila je izkaze o stanju akademijske zaklade koncem 1887 godine i proračun za 1888 godinu. Usled toga iznosila je glavnica akademijske zaklade 386.621 for. 27 nč. u nominalnoj vrijednosti; a proračun zaklade za 1888 g. iznosi 16.170 for.

Ovom prilikom bi opet predloženo, da bi akademijski financijski odbor škontrirao zakladu, a predsjednik da bi u visoke zemaljske vlade izhodio za to potrebitu dozvolu.

8.

Kr. javni bilježnik dr. Hofman traži 150 for. u ime nasljedne pristojbe za doživotnoga uživatelja Lovru Brežnjaka glede zapisa pokojnoga Guide Klobučarića, a ta bi se svota Brežnjaku mjesečno po 5 for. odbijala. Uprava se ovlaštuje da izplati traženu svotu, koja će se Brežnjaku mjesečno odbijati.

9.

Čitani su i uzeti na znanje zapisnici razreda matematično-prirodoslovnoga i filologičko-historičkoga glede skupljanja rječničke gradje.

10.

Prihvaća se predlog, da se nabave slike dobrotvora, koji su poklonili preko 5000 for. akademskoj zakladi.

11.

Prihvaća se predlog uprave, da se od Vida Vuletića kupi rukopis: historija Korčule od dra. Paulina, i da mu se zato ustupe nekoje akademijske publikacije.

Izvještaj izaslanikâ za proslavu zlatne mise pokrovitelja.

Slavna akademijo! Prema podieljenom nam častnom nalogu zastupali smo slavnu akademiju kod svečane proslave zlatne mise njezina uzvišena pokrovitelja biskupa J. J. Strosmajera dne 19. ožujka u Djakovu. Kano što preuzv. pokrovitelj kod svake prilike daje jasan izraz svoje ljubavi i naklonosti prama našoj akademiji, koja je kroz preko dvadeset godina znala naprama njemu podržavati jednako čuvstvo svoje harnosti

i odanosti: tako je i u ovom za svoj život svečanom trenutku osobito toplim osjećajem primio na naša usta njezinu u adresi sadržanu čestitku, te se na njoj osobito vruće zahvalio. Poruku njegove hvale mi evo donosimo slavnoj akademiji. Ali preuzv. pokrovitelj nije ni taj put ostao kod samih rieči, koje su inače našoj akademiji, proizlazeće iz takova srдца, mile i drage; već je htio veledušnim činom ostaviti u akademiji vječnu uspomenu ove uzvišene svečanosti. Priloženim naime pismom darovao je i odmah predao *deset tisuća for.* (10.000) kao vječitu zadušbinu, da prihod ove glavnice akademija po svojem razboru u svrhe galerije slika upotrebljuje. Za ovaj novi dokaz neizcrpive naprama akademiji brige i ljubavi njezini su se zastupnici odmah u ime njezino najusrdnije zahvalili. U Zagredu dne 25. ožujka 1888. Dr. Fr. Rački v. r. Dr. Franjo Marković v. r. Dr. Gj. Pilar v. r.

Pismo preuzvišenoga g. biskupa - pokrovitelja na presv. g. dra. Fr. Račkoga.

Presvietli gospodine kanoniče i predstojniče jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu! Želeći prigodom svetkovanja moga petdesetgodišnjega svećeničtva ljubav i štovanje moje prama akademiji znanosti i umjetnosti pokazati, ovim Vam deset hiljada (10.000) forinti u banknotama, kano vječitu zadužbinu predajem s tiem, da prihod ove glavnice akademija po svojem razboru u svrhu galerije slika upotrebljuje. U Djakovu dne 19. ožujka 1888. na Josipovo kao na petdesetgodišnjicu moga misnikovanja. Josip Juraj s. r., biskup i pokrovitelj akademije znanosti i umjetnosti.

Sjednica filozofičko-juridičkoga razr. 23. travnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Marković; članovi razreda: dr. P. Muhić, J. Jurković i dr. Fr. Vrbanić.

Predstojnik predlaže na razpravu: sabiranje riečih novije literature za rječnik akademički, te bude zaključeno glede toga, obratiti se na pravničko društvo u Zagrebu za sabiranje riečih juridičko-političke struke; a sabiranje riečih u filozofičkih znanosti povjereno bude akademikom dr. Fr. Markoviću, A. Veberu i J. Jurkoviću, koji će si u pripomoć uzeti profesora gimnazijskoga Arnolda, a po razsudbi svojoj i potrebi još i druge osobe.

Sjednica filologičko-historičkoga razr. 12. svibnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: dr. P. Muhić, M. Valjavec, a dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član M. Valjavec čita razpravu: o prievodu psalama u njekim rukopisima hrvatsko-bugarsko-slovenske recenzije; odlučeno, da se štampa u „Starinah“.

Sjednica matem.-prirodoslov. razr. 26. svibnja 1888.

Predstojnik: J. Torbar; članovi razreda: Sp. Brusina, dr. Gj. Pilar i dr. G. Janeček; drugih razreda: dr. P. Muhić, M. Valjavec, a dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član dr. Gj. Pilar čita svoju razpravu Rude iz granita Motajice planine; odlučeno, da se štampa u Radu.

Skupna sjednica 3. lipnja 1888.

Predsjednik: dr. P. Muhić; pravi članovi: dr. Fr. Rački, dr. Fr. Marković, Š. Ljubić, M. Valjavec, P. Budmani, I. Tkalčić, T. Smičiklas, dr. G. Janeček, dr. Fr. Vrbanić, dr. M. Kišpatić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Odobrena bi odluka filologičko-historičkoga razreda, da se štampa u Starinah razprava pr. čl. M. Valjavca o prievodu psalama u njekim rukopisima hrvatsko- i bugarsko-slovenske recenzije.

2.

Odobrena bi odluka matemačno-prirodoslovnoga razreda, da se štampa u Radu razprava pr. čl. dra. Gj. Pilara: Rude iz granita Motajice plavine.

3.

Odobren bi zapisnik filozofičko-juridičkoga razreda o skupljanju rječničke gradje.

4.

Prihvaća se predlog, da se nabave od Duška iz Jozefova u Češkoj nekoji rukopisi, koji se odnose na godinu 1848 i 49.

Sjednica filologičko-historičkoga razr. 25. lipnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: M. Valjavec, I. Tkalčić, P. Budmani, N. Nodilo, T. Smičiklas i dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Dopisujući član M. Ban priposla akademiji junačku dramu: knez Nikola Zrinski, koja, ako nebi bila za

Rad, da se pohrani u akademjskoj knjižnici. Odlučeno bi, buduć da se u akademjske publikacije neprimaju spisi ove vrsti: da se drama po želji akademikovoj pohrani među rukopisi akademjske knjižnice, ili, ako je vrijedna, da se ustupi za publikaciju Matici hrvatskoj.

2.

Počastni član I. Kukuljević Sakcinski predao je akademiji za štampanje svoja regesta 13. vieka, koja su registralni nastavak Kukuljevićeva Kodeksa diplomatica. Predstojnik, koji je pregledao gradju, predlaže: da se Kukuljevićeva regesta 13. vieka za štampu prihvate, i da se izdaju po malo u Starinah.

Sjednica filologičko-historičkoga razr. 12. srpnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; članovi razreda: P. Budmani i dop. čl. dr. T. Maretić; drugih razreda: dr. P. Muhić i dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Čitana bi razprava dop. člana L Zore „Alegorije u Gundulićevu Osmanu“; odlučeno, da se štampa u Radu.

2.

Predana bi razprava dop. čl. dr. T. Maretića pod naslovom „Sitni prilozi slavenskoj gramatici“; odlučeno, da se štampa u Radu.

Sjednica filozofičko-juridičkoga razr. 14. srpnja 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Marković; članovi: dr. P. Muhić i dr. Fr. Vrbanić.

Predstojnik postavlja na razred pitanje: hoće li u glavnoj skupštini akademije predložiti nove članove od

strane ovoga razreda. Zaključeno je, da razred za ovaj put neće predložiti nikoga.

Sjednica o predaji galerije Strosmajerove 15. lipnja 1888.

Prisutni: dr. Fr. Rački; dotadanji ravnatelj galerije dr I. Kršnjavi, i dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Gosp. dr. I. Kršnjavi predaje sve slike po popisu po kojem ih je on u Djakovu primio, sastavljenom 13. srpnja 1883. Vrh toga pet novih slika, tri od Mašića, jedna od Rubena i jedna od Alex. Seitzza. Osim toga potvrdu restauratora o predanim po Kršnjavom šest slika njemačke škole iz Vrbovca.

2.

G. dr. Kršnjavi predaje bakrореze po popisu i sva djela medjutim prispjela.

Skupna sjednica 15. srpnja 1888.

Predsjednik: dr. P. Muhić; pravi članovi: dr. Fr. Rački, J. Torbar, dr. Fr. Marković, Š. Ijubić, dr. K. Zahradnik, P. Budmani, I. Tkalčić, T. Smičiklas, dr. G. Janček, dr. Fr. Vrbanić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Odobrena bi odluka filologičko-historičkoga razreda, da se štampa u Radu razprava dop. čl. L. Zore: alegorije u Gundulićevu Osmanu.

Odobrena bi odluka istoga razreda, da se štampa u Radu razprava dop. čl. dra. T. Maretića: sitni prilozi za slavensku gramatiku.

2.

Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, javlja, da je zemaljsko računovodstvo izpitalo račune akademije o prihodu i razhodu 1887 godine, te da jih našlo u redu.

3.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik o predaji umjetnina galerije Strosmajerove.

4.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik matem.-prirodoslovnoga razreda od svibnja t. g. glede predloga da se akademiku dru. G. Janečku izplati 300 for. kao podpora za štampanje njegove atomistike; odlučeno bi većinom glasova, da se izplata podpore odgodi do konca ove g. 1888, dok se vidi, hoće li se prema odluci glavne skupštine tolika prištednja u razrednih izdatcih polučiti.

5.

Seitz mlađji u Rimu posla galeriji slika dva kartona stolne crkve djakovačke, učinjena troškom pokrovitelja b. Strosmajera, od kojih jedan, starijega Seitza, prikazuje izgon trgovaca iz hrama, drugi od mlađjega Seitza prizor iz sveobćeg potopa. Kartoni su jur prispjeli, te će se smjestiti u dvorani galerije za kartone.

Sjednica matem.-prirodosl. razr. 20. listopada 1888.

Predstojnik: J. Torbar; članovi razreda: S. Brusina, dr. Gj. Pilar, dr. K. Zahradnik, dr. G. Janeček i dr. M. Kišpatić; drugih razreda: dr. Fr. Rački, dr. P. Muhić, a dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član dr. Mijo Kišpatić čita svoju razpravu: Kristalinični trup moslavačke gore, odlučeno, da se u Radu štampa.

Isti član čita izvještaj potresnoga odbora za 1887 godinu; odlučeno, da se štampa u Radu.

Sjednica matem.-prirodosl. razr. 20. listopada 1888.

Predstojnik: J. Torbar; članovi: Sp. Brusina, dr. G. Janeček, dr. M. Kišpatić, dr. Gj. Pilar, dr. K. Zahradnik.

Predstojnik čita dopis akademije upravljen na predstojnika matematično-prirodoslovnoga razreda, u kom se pita, da li imade koji član pripravljeno djelo kakvo za tisak, pa da li se ima u proračun sljedece godine uvrstiti trošak za fosilnu faunu Hrvatske od Sp. Brusine.

Na prvi upit izjavljuju akademici, da ne imaju ni kakva posebna djela, koji bi akademiji za tisak podnieli. Na drugi upit izjavljuje prof. Sp. Brusina, da će svoje djelo o fosilnoj fauni sigurno ove zime dogotoviti i u tisak predati. Što se obsega i troška za to djelo tiče, to je ovaj razred svoje izvješće o tom akademiji već podnio.

Na potaknuto pitanje po prof. dru. G. Janečku glede podpore za njegovo djelo o molekularnoj teoriji zaključuje razred, da se prema stvorenom već zaključku prof. dru. Janečku u to ime svota od 300 for. i to iz prištednje, koja je nastala tim, što se za djelo Spire Brusine nije ove godine ništa potrošilo.

Napokon zaključuje razred, da se u svezku Rada matem.-prirod. razreda, koji se upravo sada u tisku nalazi, tiska danas čitana razprava o kristaličnom trupu moslavačke gore i izvještaj potresnoga odbora za god. 1887. od dra. M. Kišpatića.

Sjednica filolog.-historičkoga razr. 24. listopada 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; članovi razreda: Š. Ljubić, M. Valjavec, P. Budmani, I. Tkalčić, T. Smičiklas i dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Predmet viećanja bijaše proračun za akademijsku godinu 1889.

Pošto je razred zaključio, da se radnja dop. čl. dra. T. Maretića: historija hrvatskoga ili srpskoga pravopisa, radi obsežnosti napose kao djelo u 500 eksemplara naštampa: prema ovoj odluci razreda podastrla je uprava proračun za Maretićevo djelo, a taj ukupno iznosi 1400 fr., te bi odlučeno, da se radnja nagradi s 30 fr. od štampanog arka i da se piscu dade 10 štampanih eksemplara.

2.

Glede akademičkoga rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika bi sporazumno s redaktorom akademikom P. Budmanijem zaključeno, da se u proračun za 1889 godinu uvrsti trošak za 20 štampanih araka.

Sjednica odbora za izdavanje historijskih i juridičkih spomenika 24. listopada 1888.

Predsjednik: dr. Fr. Rački; članovi odbora: Š. Ljubić, I. Tkalčić, T. Smičiklas, R. Lopašić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Predsjednik čita osnovu o sakupljanju, uređivanju i izdavanju historijske gradje; odlučeno bi, da se predsjednikova osnova ravnanja radi uz zapisnik naštampa. Evo je!

„Slavni odbore! Da se današnje viećanje o izdavanju historijskih spomenika olakoti, mislim, da neće suviše biti ovo moje mnijenje.

U dojakošnjih 18 knjiga historijskih monumenata izdano je osam knjiga iz mletačkih arkiva, koje dobom dopiru do god. 1424, a nadalje jedna knjiga spomenika za stariju hrvatsku poviest do XII. stoljeća, onda dvie knjige sadržavajuće zaključke dubrovačkoga vieća od g. 1301—1360, u kojih drugoj započeše znamenite *commissioni di Levante*; za tim listine tičuće se hrvatske Krajine u dvie knjige, napokon *commissione et relatione venetae* u tri knjige do g. 1571. Za posebnu poviest drugih jugoslavenskih zemalja izdana je jedna knjiga, naime redom XVIII., sadržavajuća *acta Bulgariae ecclesiastica* od 1565—1799. Za razjasnjenje urote gr. P. Zrinskoga i K. Frankapana štampa se za ovu godinu sbirka izprava Bogišićem u francezkih arhivih pokupljena, koja će nadopuniti moju, što no je izdana g. 1873. Ako se k tomu doda II. knjiga Theinerovih listina vatikanskih, koju je takodjer izdala naša akademija: izcrpio sam povorku izdanja ove vrsti spomenika.

Uz ovu vrst spomenika započe se izdavati takodjer druga vrst, naime: *scriptores*, koje otvoriše dubrovački ljetopisci u XIV knjizi monumenata.

Toliko je dakle do sada učinila akademija glede izdavanja historičkih spomenika. Što se pako njezina rada u buduće tiče, scienim sljedeće: a) neka se nastavi prikupljati gradja za izdavanje mletačkih i dubrovačkih listina i to predbježno do konca 15. vieka, ili bar do zaposjednuća Turčinom Bosne i Hercegovine, od kada su nastali drugi odnošaji. S toga gledišta ja bi dao prednost izpravam mletačkim prema komisijam i rela-

tijam, te bi volio da se one nastave iza god. 1424, i produže bar do 1463. Nu želio bi, da se u buduće pokrate u formi obširnih regesta one izprave, kojih celokupan tekst nije s historičkoga gledišta važan. Tim bi se i vrijeme izdanja i trošak prištedio bez ikakova uštrba same stvari. Inače postupajući griješi se per excessum bez svake znamenite potrebe. Ovom prigodom svraćam pažnju na poznati propust, da naine knj. I—V listina ne ima kazala, premda ga je gosp. Ljubić obećao, te da bi ga trebalo čim prije izdati, pa bio samo onakav, kakav je uz ostale knjige, a u buduće ne bi smjela bez njega nijedna knjiga izaći. Isto tako b) neka se nastave Monumenta ragusina za kojih treću knjigu već je gradja prikupljena i nalazi se u posjedu akademije. I ovdje preporuča se jednaka štednja, kako i kod izdanja mletačkih knjiga. S toga samo važniji zaključci vieća neka se priobće per extensum, ostali pako samo u izvodu, premda i kod prvih nije bilo dubrovačko vieće onako obširno kano mletačko. Tako neka se i lettere e comissioni ciele izdadu samo važnije; ostale u dobrim izvodih. c) neka se nastave takodjer Scriptorum, od kojih ću one rerum croaticarum bar do XVI vieka sam prirediti za štampu i trošak izdanja preuzeti. Dubrovački ljetopisi mogu se takodjer za izdanje prirediti.

Ova izdanja bila bi samo nastavak predjašnjih. Nu valjalo bi ove popuniti i to izdanjem codicis diplomatici regni Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae. Izdanje je doduše zaključeno, nešto se je već i uradilo, dočim se prepisalo nekoliko izprava iz zadarskoga arkiva, zatim izpisale listine za XIII stoljeće iz različitih izdanja; ali valjalo bi prikupljati gradju sustavno i po dobro promišljenoj osnovi.

Drugi manje važan razred historijskih spomenika čine : monumenta historico-juridica, od kojih počese se izdavati tek Statuta et leges gradova. Do sada su izašla u tri knjige statuta Korčule, Spljeta, Skradina i Hvara. I taj rad može se nastaviti. Za izdanje dubrovačkoga statuta trudi se već više godina akademik dr. V. Bogišić, te bi ga mogao prirediti, kada bi za kratko vrijeme druge književne poslove ostavio. I za kotorski statut već je mnogo gradje pribrano, a rukopisne imade kod kotorskoga učitelja Srečka Vulovića, kako me sam izviestio. Dobro bi bilo naći vještaka, koji bi sabrao statute posavskih municipija, da se i za ovaj dio hrvatske domovine u tom pogledu nešto učini. Ali uz ovu gradju, koja nas uvadja u javni život občina, nebi se smjela zanemarivati ni gradja za cjelinu; ovdje mislim prije svega acta diaetalia, za kojih drugu knjigu, naime za sabore XVI vieka, već se je sakupila liepa gradja. I taj posao morao bi netko u svoje ruke primiti.

Ovo bi po prilici bila osnova u velikih certah za prikupljanje gradje za monumenta. Nu po mojem mnienju imali bi se pojedini odrediti, koji bi se brinuli oko sabiranja gradje za pojedine skupine. Glede nastavka mletačkih listina neka se taj posao propusti i na dalje akademiku Ljubiću. Nastavak dubrovačkih ljetopisaca povjeren je akademiku g. N. Nodilu. Briga za eodex diplom., zatim za acta diaetalia i za monumenta historico-juridica neka se drugim osobam povjeri, opunovlastiv ih, da si nadju pomoćnike i davši jim u tu svrhu novčana sredstva. S toga valjalo bi u godišnji proračun uvrstiti njeku svotu za sakupljanje gradje za monumenta historica i historico-juridica.

Što se reda izdavanja tiče, moje je mnijenje, da se prema novčanim sredstvom i godišnjemu proračunu izdaju onim redom, kojim će se priredjena gradja za jednu knjigu podastrti odboru, a ovaj predložiti akademiji. Za buduću g. 1889. već se tiska III. knjiga krajiških spomenika od R. Lopašića, kojom će ta sbirka zaključena biti. Ako se podastre gradja za dvie knjige, odbor će odlučiti, kojim redom se imadu izdati. A u tom poslu valja se strpiti, te ne mora rad ići odmah pod tisak, čim ga je ruka dogotovila; uz naše književne prilike neće i onako dugo čamiti u pisaćem stolu. Sinuti će, nadamo se, povoljnije okolnosti, kad će se i po dvie knjige spomenika, ako budu samo priredjene, moći u godini izdati. Nu jedno je, što bi se prepriječiti imalo, naime, da izdavanje spomenika nevisi o sliepom slučaju, već da sledi po osnovi zrelo promišljenoj“.

2.

Prema pomenutoj osnovi preuzimlju medju nazočnimi :

a) akademik T. Smičiklas uz pomoć akademika R. Lopašića sav posao odnoseći se na sakupljanje i izdavanje „acta diaetalia naših kraljevina ;

b) akademik Fr. Rački uz pomoć akademika I. Tkalčića preuzimlje posao odnoseći se na sakupljanje i izdavanje kodeksa diplomatica ;

c) akademiku Š. Ljubiću povjerava se nadalje izdavanje listina iz mletačkoga arkiva, a glede dubrovačkih pisaca ostavlja se posao akademiku N. Nodilu.

Odbor je napokon prema ovomu zaključio da se za sakupljanje i izpisivanje historijsko - juridičke gradje uvrsti u proračun za 1889 g. svota od 500 fr.

Sjednica odbora za izdavanje starih pisaca 30. listopada 1888.

Predsjednik: dr. Fr. Rački; članovi: A. Pavić, dr. Fr. Marković, P. Budmani, a dr. P. Matković kao tajnik.

Predmet viećanja bijaše izdavanje starih pisaca hrvatskih za 1889 godinu.

Odbor je jednoglasno zaključio: a) da se godine 1889 izda jedna knjiga starih pisaca hrvatskih od 15—20 štampanih araka; b) da se kod izbora starih pisaca uzme obzir na doba prije Gundulića, koju treba ponajprije popuniti. Prema tomu bi odlučeno da se za buduću knjigu prirede za štampu: 1. djela Barakovića Gjorgja i 2. Gazarovića Marina. Napokon c) odluči odbor, da se redakcija povjeri pravomu članu P. Budmaniju, koji da potrebiti rukopis za štampu priredi do konca travnja 1889.

Sjednica odbora za galeriju slika 30. listopada 1888.

Predsjednik: dr. Fr. Rački; član dr. Fr. Marković, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Uzima se na znanje predaja galerije slika po bivšem ravnatelju dru. I. Kršnjavomu prema zapisniku od 15. lipnja 1888.

2.

Odbor nedrži za potrebito, da se tko drugi namjesti za ravnatelja, pošto akademija i onako nema u tu svrhu sredstava.

3.

Posredovanjem preuzv. pokrovitelja poslana su akademiji dva kartona: jedan od staroga Seitzza, prikazu-

jući Isusa izgonećega trgovce iz hrama; drugi od mladoga Seitza, prikazujući jedan prizor obćeg potopa. — Kartoni su namješteni u dvorani kartona a trošak za dopremu i smještanje podmiren je iz prihoda galerije.

4.

Preuzvišeni pokrovitelj poklanja sbirku bakroreza i nacрта uz jednu sliku prikazujuću sv. Ivana Krstitelja; original Tiziana, kopija, kako se misli, Van Dycka. Uz zahvalnost, koju je akademija jur izrazila, bakrorezi uvršteni su u sbirku bakroreza, a slika postaviti će se na svoje mjesto, kada bude providjena okvirom.

5.

Knez Livij Odescalchi poklanja akademiji dvie velike stare kopije Rafaelovih stanza, naime „Parnas“ i „Lava Velikoga sustavljajućeg Atilu“.

Ove slike, koje pokloni knez Odescalchi na uspomenu, što je preuzv. pokrovitelja kod sebe počastio, te koje slike je knez u Zagreb o svojem trošku odpremio, primljene su s velikom zahvalnošću, koju neka akademija pismeno izrazi veledušnomu darovatelju. Dalje bi odlučeno, da se pomenute slike radi veličine svoje neimajući mjesta u galerijskih dvoranah, metnu pod arkade drugoga kata. Usled toga pokazuje se nužda, da se na stubah drugoga kata namjeste nizka željezna vrata, koja će biti izradjena prema slogu sgrade.

6.

Čitan bi dopis predstojnika dra. Fr. Račkoga, kojim javlja, da preuzvišeni pokrovitelj poklanja galeriji pet akvarela, izvedenih po glasovitom akvarelisti Ed. Kaiseru (gl. dopis).

„Slavna akademijo! Naš preuzvišeni pokrovitelj biskup J. J. Strosmajer dao je na mene za akademijsku galeriju poslati pet aquarella, koje je poznati u toj vrsti slikarstva vještak Eduardo Kaiser izradio. Ove aquarell-tempera kopije prikazuju sljedeće originale:

1. Našašće Mojsije od Giorgiona po originalu u fiorentinskoj galeriji u palazzo Pitti, izveden u veličini originala, 1 $\frac{m}{l}$ i 10 $\frac{c}{m}$ duljine (vriedna 750 for.).

2. Madonna di S. Girolamo od Coreggia po originalu u Parmi, u akademiji umjetnosti, visok 36 $\frac{c}{m}$ (vriedna 600 for.).

3. Madonna della scodella, takodjer od Coreggia u Parmi, visok 68 $\frac{c}{m}$ (vriedna 500 fr.)

4. Amore dormiente od Baldasara Franceschinia Volterrana (1611—89), 38 $\frac{c}{m}$ (vriedna 150 for.).

5. Portrait jednoga danskoga princa od Justina Sustermana iz Antwerpena (1597—1631) 40 $\frac{c}{m}$ visok (vriedna 200 for.).

Slike su kartonirane i u pozlaćenih uzkih okvirih; ali valjalo bi jih providiti staklom i primjerenimi širimi okvirima.

Ovi akvareli već su predani galeriji, te će se na prikladno jim mjesto postaviti, a liepo će popuniti našu galeriju. Predstavljaju vriednost od 2200 for.

U Zagrebu, 15. listopada 1888. Dr. Fr. Rački.

Slike se sa velikom zahvalnošću primaju, te se imaju providiti prikladnim okvirima i staklom.

7.

Napokon bi odlučeno zamoliti akademiju, da pripomogne galeriji sa svotom od 300 for., negdašnjom plaćom ravnatelja, da se mogu namiriti potrebiti troškovi pomenutih radnja.

Skupna sjednica 4. studenoga.

Predsjednik: dr. P. Muhić; pravi članovi: dr. Fr. Rački, J. Torbar, dr. Fr. Marković, Š. Ljubić, dr. Gj. Pilar, M. Valjavec, dr. K. Zahradnik, P. Budmani, I. Tkalčić, T. Smičiklas, dr. Fr. Vrbanić, dr. M. Kišpatić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Odobrena bi odluka matematično-prirodoslovnoga razreda, da se štampa u prvoj sljedećoj knjizi Rada razprava pr. čl. M. Kišpatića: Kristalinični trup moslavačke gore; zatim da se štampa izvještaj potresnoga odbora za 1887 godinu od istoga člana.

2.

U smislu § 2. akademijskoga poslovnika zametnuto bi viećanje o novih u posljednjoj skupnoj sjednici predloženih članovih. Nakon razprave bi odlučeno, da se predlože glavnoj skupštini na izbor.

3.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik filologičko-historičkoga razreda od 24. listopada t. g. (gl. dotični zapisnik).

4.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik odbora za izdavanje historijskih i juridičkih spomenika od 24. listopada 1888.

5.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik odbora za izdavanje starih pisaca hrvatskih od 30. listopada 1888.

6.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik odbora za galeriju slika od 30. listopada t. g.

7.

Čitan bi i uzet na znanje zapisnik razreda matematično-prirodoslovnoga od 20. listopada 1888, te bi zaključeno, da će se akademiku Janečku predložena svota od 300 for. izplatiti prema odluci skupne sjednice od 15. srpnja koncem sunčane godine 1888. Glede djela akademika S. Brusine zaključeno bi, da bi matematično-prirodoslovni razred podnio konkretan predlog glede nagrade i broja eksemplara, koji se piscu imaju dati.

Svi predlozi pojedinih razreda i odbora odnoseći se na proračun od 1889. god. upućuju se na odbor za proračun, da jih uvaži kod sastavljanja proračuna za 1889. godinu.

8.

Kr. drž. nadodvjetništvo javlja, da je izplaćen zapis pokojnoga podarcidjakona Lovre Balokovića u iznosu od 50 for.

9.

Na dopis kr. drž. nadodvjetništva u poslu zapisa pokojnoga Antuna Krizmana bi odlučeno, da akademija pristaje uz mnijenje kr. državnoga nadodvjetništva i da neprihvaća namijenjenoga joj zapisa.

10.

Akademija je na poziv odbora za proslavu stogodišnjice Vukove dopisom svoje učešće izjavila, da će ju zastupati dop. čl. M. Ban kod svečanosti.

11.

Uzimlje se sa zahvalnošću na znanje, da je apoštolska nuncijatura poslala dar pape Lava XIII., naime liepo djelo: *Ommaggio giubilare della biblioteca vaticana al sommo pontefice Leone XIII. Roma 1888.*

12.

Prihvata se predlog, da se stupi u zamjenu publikacija s kr. akademijom znanosti u Biogradu i s redakcijom časopisa „Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn“, akademiji da će se slati sve publikacije, a redakciji Rad I. i II. razreda.

13.

Uzimlje se sa zahvalnošću na znanje, da je grof Norman poslao akademiji zamoljenu sliku pokojnoga dobrotvora, baruna Gustava Prandaua. Akademija je jur darovatelju zahvalila, a slika smještena je u dvorani za čitanje.

Sjednica filolog.-historičkoga razr. 17. studenoga 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; članovi razreda: Š. Ljubić, M. Valjavec, P. Budmani, N. Nodilo, T. Smičiklas; dop. čl. dr. T. Maretić; drugih razreda: dr. P. Muhić, Sp. Brusina, dr. Gj. Pilar, dr. G. Janeček, dr. Fr. Vrbanić, a dr. P. Matković kao tajnik.

Pravi član dr. Fr. Rački čita nekrolog o pokojnom dopisujućem članu Nikolaju Ivanoviću Kostomarovu; odlučeno, da se štampa u „Ljetopisu“. U buduće neka se svi nekrolozi objelodanjuju u Ljetopisu.

Glavna skupština 3. prosinca 1888.

Predsjednik: dr. P. Muhić; pravi članovi: dr. Fr. Rački, J. Torbar, Š. Ljubić, dr. B. Šulek, dr. Gj. Pilar, M. Valjavec, P. Budmani, I. Tkalčić, N. Nodilo, T. Smičiklas, dr. G. Janeček, dr. Fr. Vrbanić, dr. V. Dvořak, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Tajnik dr. P. Matković konstatuje, da je u skupštini svih skupa sabrano 15 pravih članova. Buduć da aka-

demija danas broji 29 pravih članova, tim bi bio prema § 11. akad. poslovnika za držanje glavne skupštine dovoljan broj članova.

2.

Proračun za 1889. godinu, ustanovljen akademijском upravom i s odobrenjem financijsalnoga odbora, bi pročitán i uzet na pretres. Tajnik čita proračun od stavke do stavke, koje su i prihvaćene, a tim je prihvaćen i predloženi proračun za 1889 godinu uz dodatak, da će se manjak podmiriti iz naznačenih prištednja. Ako koje od navedenih djela do konca travnja nebude predano, onda će akademija odrediti, da se na račun toga djela koje drugo štampa.

S tim u savezu bilo je zaključeno, da svake godine, kada akademijска knjižara polaže račune, preduzme financijsalni odbor i reviziju akademijских knjiga, koje su u knjižari nerazprodane u zalihi preostale. Dalje bi zaključeno, da se u buduće akademijски proračun, čim bude ustanovljen upravom i financijsalnim odborom, litografira i svakomu pr. članu akademije prije glavne skupštine na proučenje dostavi.

3.

Napokon se pristupilo k izboru predloženih članova. Izabrani su za dopisujuće članove u razredu filologičko-historičkom: Ilarion Ruvarac, arhimandrita u fruškogorskom manastiru Grgetku, i dr. Grgur Krek, profesor slavistike na sveučilištu u Gracu.

Svečana sjednica 7. prosinca 1888.

Predstojnik: dr. Fr. Rački; pravi članovi: J. Torbar, dr. Fr. Marković, Š. Ljubić, Šp. Brusina, dr. Gj. Pilar, dr. B. Šulek, M. Valjavec, dr. K. Zahradnik, P. Budmani, I. Tkalčić, T. Smičiklas, dr. G. Janeček, dr. Fr. Vrbanić, a dr. P. Matković kao tajnik.

1.

Akademik dr. Fr. Rački čita svečano slovo.

2.

Tajnik dr. P. Matković čita izvještaj o radu akademije minule akademijske godine.

3.

Pravi član Š. Ljubić čita razpravu o novcih hrvatskih.

b) SVEČANA SJEDNICA.

. I.

SVEČANO SLOVO

PREDSTOJNIKA DRA. FR. RAČKOGA.

Veleštovana gospodo akademici!

Visoko cienjena skupštino!

Pošto je radi kratkoga očinjega vida i odmakle u godinah svoje dobe presvjetli gospodin predsjednik zapriečen, da zamieni danas preuzvišenoga pokrovitelja: odazivajući se rado za taj čin pozivu njegovu, otvaram kano zamjenik današnju dvadeset i prvu svečanu sjednicu, te vam prije svega izručujem pokroviteljev srdačan pozdrav. Taj pozdrav sjeća nas na osobitu blagodarnost, koju akademija, kano što će tajnikov izvještaj napose pripomenuti, duguje i ove godine njegovoj preuzvišenosti radi vanredne izkazane joj darežljivosti. Dao bog, te se naša akademija pod sjenom tolikoga dobrotvora još dugo razvijala; bila njegovu za dobro naroda zabrinutu srce na utjehu, i pripomogla mu svojim za narodnu prosvjetu, kojoj je sav život posvetio, spasonosnim djelovanjem težinu staračkih dana olakotiti! Ukazala se njegovima očima u blagotvornom radu zavoda po njem zasnovanih zraka takove luči, koja se i u tamnoj noći navjestnicom približujućega se dana smatrati može!

Nacrt naše radnje u godišnjem izvještaju, a još više sami književni plodovi dati će dovoljnu podlogu, da se bezpristrano prosudi, u koliko je naša akademija koraknula na trnovitom putu obradjivanja raznih grana znanosti. Ako se obseg književne radnje u račun uzme, ova godina glede plodovitosti nije za ni jednom od predjašnjih zaostala, u mnogom ih pače nadkrilila. Ako li se područje naučnoga rada uzme u obzir, ova ga je godina razmakla liepim prilogom za poviest sriedovječne prosvjete hrvatskoga naroda. S toga možemo, gospodo akademici, i ove godine zadovoljni biti s uspjehom svoga truda, osobito ako ga omjerimo o čednih sredstvih, kojimi se služiti možemo, o broju radnika, koji sav teret nose, i o sveobćih onih prilikah, u kojih se krećemo i uz koje — da se pjesnikovimi riečmi poslužim — „još je tvrdja zemlja tvrda“, koja nam je za težitbu predana.

Rado ćemo, drugovi akademici, primati i savjete i prigovore glede svoga naučnoga rada i znanstvenoga pravca; te pripravnici smo svestrano je izpitati i uvažiti, ako dolaze od strane za takav sud sposobne i vlastne, te ako izviru iz čistoga domoljubnoga srдца. Jedva je sposoban prosuditi znanstven rad i pravac onaj, koji nije dugotrajnim motrenjem i vlastitim iskustvom za tragom ulazio zakučastim puteljkom, kojimi su izprepletene različite grane ljudskoga znanja i umienja. Pače jedva imade umnika, koji će si sud za sve grane znanosti ili za njih više prisvajati; a čim je dublje u nauku uronio, tim će si sudu svomu uže granice odsjeći.

Naša akademija imade za sebe već iskustvo od preko dva desetka godina. Tečajem ovoga razdoblja imala je češće priliku izpitivati, gdje joj što u radu popuniti, gdje li u pravcu izpraviti valja; a nije pro-

pustila ugledati se i u starije družice svoje kod drugih naroda, koje su osim toga obilatijimi umnima i materijalnim sredstvi obskrbljene. Uza sve to nije se mogla uvjeriti, da bi za znanost u obće a za našu naučnu književnost napose koristno bilo, da naučno područje, i onako njezinim ustrojem opredjeljeno, stegne, ili da si znanstveni pravac promieni. A za potvrdu toga može se pozvati na ugledan niz književnih radnja.

Mi si dakle, gospodo akademici, samo želiti možemo uztrajnost u radu, kojom ćemo s vremenom popuniti one praznine, koje sami najživlje osjećamo; sve ostalo nadoknaditi će prijatnije okolnosti. Šta se pako duha tiče, koji treba da naš rad oživljuje, ne može i ne smije biti drugi nego onaj duh, po kojem znanost oplemenjuje čovjeka i narod — a to biva onda, kada znanost služi istini i višim, idealnim ciljevom. Znanost ne smije se nikada i pod nikoju cieniu poniziti do skuto-noše neistine i nepravde; do puka ratila sile i časovitih hirova moći. Što pjesnik dovikuje guslaru, tomu propovjedniku prošlosti i vjestniku budućnosti: „Digni oči k nebeskoj vedrini, zagledaj se u svjetla nebeska, iz kojih vječna ljubav bljeska, iz njih čitaj“; — što guslar odgovara mogućniku, koji od njega zahtieva, da mu bezdjela slavi: „Silni gospodine! nad guslami tvoja sila gine; ne razumije pjesma zapoviedi; slobodna je, svomu glasu sliedi“ — to je rečeno svakomu svećeniku znanosti. Uprijeti ima oči u nebesku vedrinu, do koje ljudske strasti i požude ne dopiru; zagledati se ima u „svjetla nebeska“; pak čitati iz njih vječna načela, koja na ljudske odnošaje prenesena, izmiruju sve oprjeke.

Da se znanost dade duhom zablude zavesti, i da takova služi neistini i nepravdi a sili laska, to leži u

ograničenosti i pogrješivosti ljudskoga uma i u slabosti ljudske volje. A da je znanost i danas, unatoč njezinu nepriepornu napredku, izvržena napasti i zabludam, to ćete mi, štovani drugovi, svaki iz svoje struke potvrditi. Dozvolite mi, da primjerice iztaknem jednu zabludu u shvaćanju one nauke, kojom se pobliže bavim, a koje danas nije riedko.

Uz teističko i rationalističko shvaćanje poviesti krči si put napredkom prirodnih nauka poduprto naturalističko shvaćanje. Ono smatra čovječanstvo neslobodnim dielom prirode, po koje se zakonih na odredjenih naravnih stazah vječnom nuždom kreće. Po ovom shvaćanju poviest čovječanstva je naravna poviest etničnih i socialnih skupina, iz kojih se čovječanstvo sastoji; te joj je zadaća izpitivati i u sustav svesti prirodne zakone, po kojih su se one skupine razvijale. Valja joj iztraživati njihov postanak, njihove različite vrsti i oblike, njihovo kretanje i evolucije u vjekovih. Kako se takovu shvaćanju poviesti prikazuju stoljetne i tisućogodišnje borbe naroda, koje su nam ljetopisi ostavili ubilježene, riše nam jedan od novijih pristaša toga pravca u ovoj slici: „Što se je događjalo u zemlji Nila, što u nizinah Eufrata i Tigra, što na visočinah Irana, u plodnoj nizi medju Indom i Gangom, u bregovitom kraju medju Amurom i Hoanghom i napokon u prednjoj Aziji, to se dogoditi moralo svagdje, gdje su samo ljudski čopori živiti mogli i živili; i to se sbilja dogodilo ne samo u cijeloj Evropi, nego i prieko na drugoj polutki na vrelu rieke Amazonke, u dolinah cordilerskih na jugu. Svuda nam se isti prizor otvara: ponajprije skitanje raznorodnih ljudskih čopora i plemena različitih jezika, ali medju sobom u užem krugu razumievajućih se; različitih

predstava i nazora, ali u bitnosti s jednom sadržinom misli u raznih oblicih mišljenja. Singenetički krugovi drže zajedno, proti heterogenskim napunjeni mržnjom i prezirom. Odavle uvijek jedna borba iz jednakih uzroka. za jednake svrhe. A posljedica borbe uvijek jedna: diže se na ime jači etnički elemenat, razvija moć i gospodstvo, a njegov upliv donosi prosvjetu uvijek i svagdje, jest civilizatoran, dočim amalgamuje, raznorodno stapa, diobu radnje provadja, kulturu promiče, stvara pasmine. Pak opet izumiranje jedne kulture, njezina propast pod udarcem pridižućega se barbarstva; onda iznova isti prielaz na viši stupanj s višimi, društveno i narodno silnijimi zajednicami. A posljedak ovoga razvoja? Jedni likuju, da je napredak; drugi jadikuju, da je razpadak i nazadak. Nu u istinu nije ni jedno ni drugo; već je uvijek to isto, naime isti naravni razvoj, kojega oblici samo neznatne razlike prikazuju, kojega scenerija može u raznih krajevih svijeta u razno doba biti različita; nu kojega bitnost ostaje uvijek jedna . . . Nije ni napredak, ni nazadak — uvijek je jedno te isto; a drugčije ne može ni biti, jer su i ljudi uvijek jedni, jer socialne elemente oživljuju uvijek iste sile; jer su ove sile po kakvoći i kolikoći uvijek jedne . . .“

U ovakovoj od prilike slici, s bojama više ili manje šarenimi, prikazuje poviest razvoj čovječanstva svačijemu oku, koje u njem prirodne samo zakone traži, a slobodnu volju čovjeka, naroda, i uticaj više nadzemne moći ne opaža, zaboravlja; koje za moralni poredak u svijetu, u svjetskih dogodjajih, ne mari. Prenesite, što-vana gospodo, ovo shvaćanje poviesti na društvene i narodne odnošaje, tada ćete naći opravdanu svaku i

najsuroviju silu pojedinca naprama pojedincu, naroda naprama narodu; tada ne može biti govora o pravu; ili ako se ovo riečju prizna, tada sila ide pred pravom. Tada je „bellum omnium contra omnes“, tlačenje slabijega jačim, podjarmljenje, raznarodjenje nasilnim ili tihim putem, samo posljedica prirodnih zakona, po kojih se narodne skupine, prema tomu kako su jače ili slabije, razvijaju, rastu ili propadaju nuždom, od njih neodvisnom. „Postajanje, bivanje i izumiranje naroda — kaže jedan drugi naturalistički motrilac poviesti — visi o prirodnih uplivih, koji su opet posljedak nepromjenljivih zakona. Narodi su samo prolazni oblici čovječanstva; oni se moraju utrnuti kano prolazni oblici u životinjskom carstvu . . .“ A posljedica, koja se odavle izvadja, jest dioba naroda u skupine plemenitijih i neplemenitijih, viših i nižih pasmina, od kojih su prve pozvane da vladaju, gospoduju, druge da se pokoravaju i služe“.

Znanost prima na sebe odgovornost naprama sadašnjemu i budućemu naraštaju za misli, koje iznosi, za rieč, koju progovori. Sjećate li se onoga razgovora, koji kod Goethea vodi sa sobom Faust, vrativši se sa šetnje s Wagnerom u svoju sobu? „Pisano stoji — tako umuje — : u početku bijaše rieč! Ovdje zapinjem; tko da mi pomogne? ne mogu tako visoko cijeniti rieči, valja mi inače prevesti, ako sam pravo duhom razsvietljen. Pisano je: u početku bijaše smisao. Zar je smisao, koji sve radi i stvara? imalo bi stajati: u početku bijaše moć. Nu kada i to pišem, nješto me opominje, da kod toga ne ostajem. Pomogne mi duh, na jednom čujem savjet i umiren pišem: u početku bijaše djelo.“ I sbilja: rieč, smisao, moć, djelo jesu stepenice na lje-

stvici duhovnoga svieta. Rieč, koju nauka progovori i bude razumljena, postane moći, postane djelom. Tako je bilo svagdje, tako je i kod nas. Rieč prije pol vieka od nekoliko mladih književnika hrvatskomu narodu progovorena i od njega razumljena, prodriev u njegovu jur obamrlu sviest, postade moć i djelo, te ga usposobi za borbu, koja naturalističko shvaćanje poviesti u laž utjera; jer je ova rieč sadržavala i navieštala jednu veliku ideu.

Takovu ćemo rieč, takav smisao, i mi, gospodo akademici, i nadalje putem knjige progovarati hrvatskomu narodu, tražeći uvijek samo istinu i njoj jedino služeći, a uvjereni, da u borbi izmedju ideje i sile prvoj je konačna pobjeda zajamčena.

II.

IZVJEŠTAJ

TAJNIKA DRA. P. MATKOVIĆA.

Izvješćujući o stanju jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti minule akademijske godine, valja mi u obće pripomenuti, da je ova akademija prema svom zadatku i prošle godine nastavljala svoje književno poslovanje, koje se odnosilo, prvo, na znanstvena istraživanja u pojedinim strukovnim razpravah i drugih člancih, štono jih je priobćivala u svojem organu; za tim na gradju za izpitivanja jezika, književnosti, historije, prava i prirodnih odnošaja naše domovine, što je iznosila na sviet u posebnih sbornicah i knjigah. Isti pako oblik ovoga izvještaja jasno će pokazati, prvo, što je akademija minule godine za znanost privriedila, drugo, da

na utrvenom putu dalje koraca i da se taj put sigurnim i k cieli vodećim pokazao.

Počimajuć prvim dielom akademičke radnje, čast mi je najprije spomenuti razprave i druge članke, kojima su pojedini razredi, svaki u svojoj struci, nastojali pomaknuti kod nas one struke znanosti, kojima se po svojem zadatku bave.

U razredu filologičko - historičkom pravi član dr. Franjo Rački prinese razpravu ob odnošajih izmedju crkve i države u Hrvatskoj prije XII. vieka, t. j. za vladanja narodne dinastije. Ova se razprava prislanja na prediduće o državnoj vlasti, te spada u niz razprava, kojima se nastoji razjasniti nutarnje stanje Hrvatske u onom razdobju. Akademik obratio je pažnju na dvie činjenice, da je naime hrvatska država našla već zemlju u svezi sa zapadnom crkvom i da je u njoj uzpostavljena dalmatinska hierarhija sa svimi starijimi predajami i s davnim organizmom. Usljed toga je crkva u Hrvatskoj, vezana na zapad, svoje uredbe razvijala skladno sa zapadnom crkvom pod vrhovnom vlasti rimskoga pape, a to dokazuje akademik iz suvremenih historijskih spomenika. Za tim je iztaknuo dodirne tačke izmedju države i crkve, te označio područje, na kojem su obje sudjelovale, a ovo sudjelovanje našlo je izraz i u skupnom zakonarstvu, u skupnih saborih glede poslova, koji su jednako zanimali crkvu i državu. — *Isti akademik priobći cirilicom pisanu izvornu listinu bosanskoga bana Tvrtka od 11. augusta 1366 izdanu pod Prozorom na Rami vojvodi Vukcu Hrvatiniću, gdje se govori o provali kralja Ljudevita I. u Plievu pod grad Sokol. Matrica izprave čuva se u sbirci akademijskoj, u koju je*

u novije doba dospjela. Napokon je isti akademik čitao *nekrolog* pokojnomu dop. članu *Nikolaju Kostomarovu*, najplodovitijemu i najobljubljenijemu historiku ruskom novije dobe, prateći korak po korak njegovo književno djelovanje i crtajući njegove nazore o razvitku narodne državne i prosvjetne misli u Rusiji, te osvrćući se svagdje na suvremene nazore, koji su ondje društvom zavladali i uplivali na rad proslavljenoga učenjaka.

Pravi član *Matija Valjavec* prinese razpravu o *staroslavenskom prievodu psalama hrvatske i bugarske recenzije* kao prilog k poznavanju historije prievoda sv. pisma u Slavena. Prievod hrvatsko-slovenski, koji je akademik upotriebljavao, jest u četiri glagolska časoslova u rukopisu, i u izdanju Brčićevu iz pazmanskoga časoslova, a prievod bugarsko-slovenski ima u dva cirilska rukopisa. Za glavnu si je svrhu akademik obrao, da poredi prievod pomenutih rukopisa s prievodom staroslovenskim manastira sinajskoga po izdanju Geitlerovu. Pošto je razpravljao o jeziku u pomenutih časoslovih, prelazi na sam prievod i tvrdi, da je u sva četiri pomenuta časoslova načinjen po grčkom tekstu, te je onaj, koji je psalme hrvatio za hrvatski časoslov, hrvatio staroslovenski prievod načinjen po grčkom tekstu; i taj prievod kao da su svi ostali pisci glagolskih časoslova prepisavali i to s vrlo neznatnimi promjenami. Osim toga donosi dokaza i za to, da je prievod dosta često izpravljen po onom latinskom tekstu, što je primljen u latinski brevijar. Napokon navodi razlike pazmanskoga teksta od sinajskoga, a završuje s razlikami u oba bugarska rukopisa.

Dopisujući član *dr. Tomo Maretić* čitao je uvod svoje poveće radnje, koja će se medju posebnimi djeli

štampati, a naslov joj je *Istorija hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima*. Najveći dio ove razprave izpunjen je priegledom staroga hrvatskoga pravopisa od pisca do pisca, od god. 1495 (kada je štampana prva hrvatska knjiga latinskimi slovi), pa sve do narodnoga prieporoda u 19. vjeku; pisci su poredani kronologijski. U tom se priegledu razpravlja 1. *azbuka*, 2. *udvajanje slova*, 3. *akcenti*, i 4. *konsonantske kombinacije*. U drugom dielu razprave priobćuje pisac rezultate pravopisnoga priгледа. U pristupu pako govoreć o načelih savršena pravopisa, dokazuje, da je za hrvatski ili srpski jezik, ako se piše latinskimi slovi, najzgodniji pravopis akademickoga rječnika. *Isti akademik* prinese razpravu: *Sitni prilozi slavenskoj gramatici*, koja je razdijeljena u 10 glava, kušao je u svakoj pojedinoj glavi protumačiti njeka pitanja iz slavenske (osobito iz staroslavenske) gramatike, koja po njegovu mišljenju do danas još nisu sigurno protumačena. Akademik se u svojim tumačenjih drži naučnih principa nove gramatičke škole, jer je uvjeren, da je pobjeda njihova prije ili poslje sigurna.

Dopisujući član *Luka Zore* prinese razpravu *Alegorije u Gundulićevoj Osmanidi*, u kojoj uzpoređujući različita mjesta u Osmanu dokazuje, da su u ovoj glasovitoj pjesmi njeke najglavnije osobe same personifikacije različitih pokrajina i naroda. Tako bi Krunoslava bila personifikacija rumenskoga naroda, Sokolica poturčenih Slovena itd.

U razredu *filozofičko-pravoslavnom* pravi član *dr. Fran Vrbanić* u svojoj razpravi *Stanbene prilike u naših gradovih*, koju je čitao minule godine u svečanoj sjednici, dolazi na temelju statističkih podataka do zaključka, da je poradi malenoga broja većih stanova, velik dio

žitelja prisiljen stanovati u stanu s jednom sobom i onda, kad bi mu materijalne okolnosti dopuštale uzeti nešto veći stan; tim mora biti najamnina malenih stanova razmjerno mnogo veća od cijene stanova srednjih i velikih, te napokon da obzirom na to i u nas sirotinja razmjerno skuplje stanuje od ljudi imućnijih, koji za isti novac dobivaju više prostora za stanovanje. Spominjuć broj stanova malenih, srednjih i velikih, zaključuje pisac, da i u naših gradovih postoji oskudica stanova, te da se ta oskudica pokazuje osobito u po-manjkanju dostatnoga stana za siromašnije razrede žiteljstva.

Pravi član *Adolfo Weber* prinese svršetak svoje razprave o *istini*. Ima istina, veli akademik, do kojih nemože čovjek sam sobom doprieti, te se mora osloniti na tuđji ugled, naime čovječji i božji. Putem čovječjega ugleda spoznajemo osobito historijske, geografske i topografske istine, kojih nismo mogli sami ni vidjeti ni proučavati. Putem pako božjega ugleda spoznavaju se istine vjerske i moralne, koje treba bezuvjetno vjerovati. Istina se takodjer spoznaje putem čuvstva, ali može i čuvstvo djelovati na spoznaju, te ju bistriti ili tamniti, za to treba da razum i srce naravski mirno djeluju; jer ako se jedno ili drugo prevrši, onda nastaje bludnja. Napokon navodi neprijatelje istine, kao što su temperament, afekti, strasti, osveta, a najpogibelniji su joj u svojih posljedicah neprijatelji simpatija i antipatija.

Dopisujući član *Luka Zima* napisa članak: *I opet o metrici narodnih pjesama*, u kojem članku brani načela svoje razprave „o metrici naših narodnih pjesama“, neštampane u Radu ove akademije, proti prigovorom i

tvrdnjam W. Wollnera u Arhivu za slavensku filologiju, otkrivajući ujedno mane Wollnerovih nazora.

U razredu *matematično-prirodoslovnom* pravi član *Spiro Brusina* prinese razpravu *Ptice Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*. Akademik čitao je uvod ove poveće radnje o pticah trojedne kraljevine uz obzir na vaskoliki slavenski jug. Prvi povod ovoj radnji potiče od g. 1882, kad je bečki odbor za motrenje ptica-selica pozvao, da se naznače hrvatska imena ptica Austro-Ugarske. Drugo, nadošao je prvi narodni kongres ornitologa u Beču sa svojom odlukom, da se za svaku zemlju ima sastaviti popis ptica dotične zemlje. Akademik je nadalje izjavio, da je to i bez poticanja internacionalnoga odbora izazvala nužda znanja naime koje su naše ptice i kako jih moramo hrvatski zvati. Što se tiče imene ptica, to je akademik izjavio, da je kritički izradio hrvatsku nomenklaturu ptica i sastavio obća pravila za zoološku nomenklaturu, po kojih bi se i druge sile mogle prihvatiti posla. Napokon je akademik spomenuo literaturu, koja mu je rabila kod sastavljanja narodne nomenklature.

Pravi član *dr. Bogoslav Šulek* prinese razpravu *Područje materijalizma*. Pošto je akademik spomenuo važnost materijalizma, razloži osnov materijalizma i njegove tvrdnje, dokazuje, da su materijaliste kud i kamo premašili svoje područje; jer što je vječno, toga mi absolutno nemožemo *osjetiti*, nego samo nagadjati. Što materijaliste u ovom pogledu proglašuju znanjem, to da je najviše samo hipoteza. Isto valja i za njihov nauk o postanku životinja i bilja, o duši i njezinoj neumrlosti, o bogu i njegovoj svemoći. Pobiv s te strane tvrdnje

materijalista, iztiče akademik, da on tim neosudjuje materijalizma u obće, nego samo u koliko prestupa one medje, koje si je sam postavio. Na kraju svoje razprave iztiče odnošaj materijalizma prama moralu, a završuje razlaganjem, kako bi se u tom pogledu materijalizam s kršćanstvom složiti mogao i imao.

Pravi član *dr. Gjuro Pilar* prinese razpravu *Rude od granita Motajice planine*. Beryll iz Motajice planine, što ga pokloni gosp. Čunčić narodnomu muzeju, potaknu akademika, da sam podje u kamenik granita, zvan „kamen“ pod gorom Motajicom u svrhu da sabira drugih ruda. Trud se obilno naplatio, jer je našao liepih uraslih i izraslih berylla, a osim toga raznovrstnih ruda, koje imenice pominje. Od tih ruda su beryll i stilbit nove za zemlje na slavenskom jugu, jer u znanstvenoj literaturi neima jim spomena. Pošto je akademik opisao Motajicu, gdje su pomenute rude našaste u orografskom i geognostičnom pogledu, razpravlja potanje o pojedinih ruda od granita, koje su ondje našaste.

Pravi član *dr. Mijo Kišpatić* prinese razpravu *Kristalinični trup Moslavačke gore*. Dosadanja iztraživanja Moslavačke gore veli akademik, bavila su se samo moslavačkim granitom, dočim se na ostalo kristalinično kamenje nisu gotovo ništa obazirala. Iztraživanja akademikova su pokazala, da kristalinični trup Moslavačke gore sastoji od andaluzitna i obična granita, zatim od biotitnoga škriljevca i napokon od salitnoga amfibolita. Za tim govori o petrografijskih sastojinah ovih kamenja i njihovu lokalnom razprostranjivanju. — *Isti* je podnio izvještaj potresnoga odbora za 1887 godinu, u kojem navodi 58 potresa, koji su iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine odboru dojavljeni. Medju

timi iztiče potres od 1. srpnja radi svoga velikoga obsega; pa potres od 13. kolovoza, koj je imao izhodište blizu samoborske gore, gdje je bio tako jak, da su dimnjaci padali i zidovi pucali. U samom Zagrebu bilo je iste godine 6 potresa, a pet jih poteklo iz iste potresne pukotine, iz koje je izašao i potres g. 1880. Iz iste pukotine poteklo je još pet drugih potresa, koji su se osjetili u Kašini, Bistrici i Stubici.

I ove godine poslužilo se više nečlanova organom ove akademije, da pomognu obraditi domaće polje znosti, to u filologijsko-historijskom, to u matematično-prirodoslovnom području.

Marko Dragović iz Cetinja u Crnoj gori čitao je kao gost razpravu o *borbi Crnogore i Turske za prevlast nad Grahovom*. Počima godinom 1807, kad je ruska i crnogorska vojska udarila na pogranični grad Klobuk, što je imalo nepovoljan svršetak, jer jih Turci s Francezi suzbiše. Dalje govori o manjih sukobih medju Grahovljani i Turci, koji se sukobi skoro nikad nisu prekidali. Potanje razpravlja pisac o vojni Ali paše od g. 1836, u kojoj su i Crnogorci Grahovljanom pomagali; opisuje sužanjstvo glavara grahovskih u Mostaru, njihov biegi, pa opet njihovo tamnovanje do g. 1839. Od ove godine pa do 1842 nije bilo većih sukoba. Poslije Ali pašine navale od g. 1843 postignut bi medju vladikom Petrom II. i Ali pašom neki sporazumak i izhodjene su Grahovljanom polakšice; nu ostalo je da Grahovljani plaćaju Turkom harač. Od te godine pa do g. 1852 Grahovljani bili su mirni, a ovom godinom svršava pisac svoju radnju. Za potvrdu priobći nekoliko dopisa medju crnogorskim vladikom i pašami u Sarajevu i Mostaru

Dragutin pl. Šoštarić prinese razpravu *Prilog k poznavanju sladkovodnih korepnjaka Hrvatske*, u kojoj je obradjeno 60 vrsti u 25 rodova pomenutih korepnjaka. Ove vrsti nisu bile dosta opredjeljene, već je dotična obsežna i vrlo zamršena sinonimija kritički razjasnjena. Njekoja novija imena su napuštena, pošto se je konstatirati moglo, da se dotične vrsti daju identifikovati sa starijimi iur poznatimi oblici. Osim toga opisana je jedna posve nova vrst, koja je nadjena u Plitvicah i nazvana *Daphnia plitvicensis*. Opisu ove vrsti kao i mnogim drugim ispravkom pridodane su razjasnjujuće slike, koje je pisac sam pomoću Camerae lucidae pod mikroskopom nacrtao.

Otac *Eusebij Fermendžiu* priobći *ljetopis države bosanske reda sv. Franje od g. 1339—1736*. Ovaj je ljetopis sastavljen od četiri u razno doba latinski pisane kronike, od kojih je prva sastavljena oko godine 1551 po nepoznatom franjevcu u Ugarskoj, a dopire do 1546 godine; pisac se je služio izgubljenimi bilješkami vikara bosanskoga o. Blaža Zalke (1420—25); druga sastavljena erdeljskim franjevcem o. Leonardom Losteinerom u drugoj polovini 18. v.; treća g. 1774 Brodjaninom o. Ivanom Velikanovićem, obuhvaća razdoblje od g. 1406 do 1690; napokon četvrta, kao nastavak treće za dobu 1702—35 sastavljena je u Viskovaru po ispravah i bilješkah tada čuvanih kod osiečkih i šibeničkih Franjevaca. Pisac je ove četiri kronike poredao redom kronologijskim i sastavio jedan ljetopis, dodavši mu opazke.

Arhimandrita *Nikifor Dučić* priobći dva književna priloga, na ime o *slovenskih rukopisih u norodnoj biblioteci u Parizu*. U prvom navodi zapise štampane o Martinovom s grieskami, onda zapise manje vrijednosti pak

izpravlja pogrješke Šafarikova izdanja žitija Stjepana Nemanje; u drugom priobćuje razne zapise raznih starih spomenika.

Otac *Stjepan Zlatović* prinese *tri književna priloga*; naime: *odlomak nekrologa*, koj se sačuvao na koricach rukopisnoga časoslova, nekada bribirskoga, a sada šibeničkoga samostana franjevačkoga iz 15. vieka, gdje su zabilježene godine i dani smrti više članova porodice Šubića, Slavogostića, Ugrinovića, Stipanića i dr. u XIV. i XV. vieku; zatim *Ljetopis o. Pavla Šilobradovića*, u kojem su na tanko pobilježena četovanja dalmatinskih krajišnika na Turke g. 1602—1686; napokon obširan *Izvještaj o. Pavla Rovinjanina* u svojoj viziti u Bosni g. 1640, liep prilog za poznavanje ove pokrajine polovicom XVII. vieka.

Jugoslavenska je akademija minule akademijske godine proslavila dvie osobite svečanosti Dne 9. siečnja o. g. *tristogodišnjicu poroda velikoga pjesnika Ivana Gundulića*. U tu spomen držala je akademija javnu sjednicu, u kojoj je čitao pravi član *dr. Franjo Marković* razpravu o Gundulićevoj *Dubravci*. Akademik razsvjetljujući sadržaj i kompoziciju Dubravke podatei iz poviesti političke, prosvjetne i književne, pokazuje, kako je Gundulić staru dubrovačku svetkovinu na čast sv. Vlaha, zaštitnika republike, upotrebio za svoju pjesničku prikazu svetkovanja slobode; pa kako Gundulić historijski istinito prikazuje uzornu i blagotvornu vladavinu u slobodnom Dubrovniku, a opet i štetnu u podjarmljenoj Dalmaciji, što je jedna osnovna nit u sastavu Dubravke. Akademik dalje dokazuje, da je drama Dubravka po sadržaju i ideji posve izvoran plod dubrovačkoga života, po obliku pako dramskom da stare

elemente pastirske igre, melodrame i komedije sastavlja na izvoran način. Napokon iztiče akademik nutrnju svezu Gundulićeve drame Dubravke s njegovim epom Osmanidom i po tom epu s priporodom ilirskoga doba.

Vrh toga jugoslavenska je akademija sudjelovanjem Matice hrvatske izhodila od intendanture našega narodnoga zemaljskoga kazališta, da se iste večeri u istu slavu prikazivala uz sjajno razsvietljeno gledalište i pred dubko punom kućom Gundulićeva drama „Dubravka“. Koliko štovanje prama pjesniku neumrle slave živi još i u današnjoj generaciji, zasvjedočila je ova svečanost, jer sve što Zagreb ima inteligentnijega občinstva, ročilo se one večeri koje u akademičkoj sjednici, koje kod prikazivanja u kazalištu, da svojim učešćem, oduševljenjem i zanosom izkaže počast uspomeni Ivana Gundulića. Premda je akademija zahvalila svim, koji su pomogli one večeri okтити spomen velikoga pjesnika, opetuje istu zahvalnost i prigodom današnje svečane sgode.

Drugu svečanost proslavila je ova akademija dne 16. veljače o. g., naime *petdesetgodišnjicu misnikovanja* svojega utemeljitelja i pokrovitelja, biskupa *J. J. Strossmayera*. U slavu toga dana služena je u crkvi sv. Katarine svečana služba božja, kojoj su prisustvovali ne samo članovi ove akademije, nego i članovi sveučilišta, gradsko poglavarstvo i zastupstvo, trgovačka komora i liepa kita otmenoga občinstva, a pod misom pjevali su članovi „Kola“ pod ravnanjem svoga sborovodje. Vrh toga proslavila je ova akademija ovu svečanost svoga veledušnoga roditelja i pokrovitelja svečanom sjednicom, koju je istoga dana na večer držala. U nazočnosti skoro svega učenoga svieta našega glavnoga grada i vrlo liepe

kite otmenoga občinstva govorio je pravi član *T. Smičiklas* svečano slovo, koje bijaše „*Essai o idejah biskupa Strossmayera*“, crtanje njegova djelovanja i požrtvornosti za narodnu prosvjetu, te uzvišene ideje, koja poput zlatne niti izprepliće svako njegovo djelo, sve njegove misli: sloga južnih Slavena, Hrvata i Srba napose. Strossmayer je svojim genijem shvatio kulturne potrebe svoga naroda u ono doba, kad je izgledalo, da hrvatski narod neće nikada doći do nauke u zapadnjačkom smislu te rieči; stvorivši akademiju i sveučilište stvorio je ove naučne zavode u uvjerenju, da će podići književnost, udariti temelj nauci, i da će ovi zavodi biti zaštitnici narodnosti i jezika narodnjega, a ujedno složiti braću, koja su se rad imena počela mrziti. Prelazeć na ostala djela biskupova iztiče, kako je podigao monumentalnu crkvu, koju je uresio djeli moderne umjetnosti, i kako je na svojih naučnih putovanjih kupovao umjetnine, od kojih je postala galerija slika, koja je u najtjesnijem savezu s djakovačkom crkvom. Akademik dalje tumači želju biskupovu o jedinstvu crkava; crta njegov govornički genij, iztiče njegovu žarku ljubav prama narodu i naglašuje njegovu riedku ljubav prama mladeži.

Buduć da je preuzvišeni pokrovitelj svoju petdesetgodišnjicu misnikovanja slavio na svoj imendan dne 19. ožujka o. g., odasla akademija za taj svečani dan deputaciju u Djakovo, naime prave članove dr. Fr. Račkoga, dra. Fr. Markovića i dra. Gj. Pilara, koji su preuzvišenomu pokrovitelju na ime akademije predali adresu, kojom je jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti svomeu roditelju i pokrovitelju ne samo najusrdnije čestitala riedku svečanost petdesetgodišnjega mi-

snikovanja, nego mu ovom svečanom prilikom preko svojih odaslanika najučtivije zahvalila na svojem postanku, koji zahvaliti ima li njegovoj inicijativi; na nebrojenih njegovih veledušnih dobročinstvima, kojima ju od njezina početka obsipao i svake je godine još neprestano dariva. Ali ni ovom prilikom, kao na velik spomendan svoga požrtvovnog Bogu posvećenoga života, nije preuzvišeni pokrovitelj zaboravio svojega gojenčeta. Znajuć, da je akademija ovo doba bez svake zemaljske podpore, i da teško odkida od svoga malenoga godišnjega prihoda, koj se ima posvetiti li strogo znanstvenim poslovom, troškove za galeriju: da joj taj teret olakoti, veledušno joj na spomen svoga znamenitoga dana pokloni svotu od 10000 for., da kamate te glavnice pomognu namirivati troškove za galeriju. Premda je akademija izrazila veledušnomu utemeljitelju i pokrovitelju za taj veliki dar svoju najučtiviju hvalu, opetuje ju i prigodom današnje svečane sgode.

Preostalu radnju od prošle godine priobćila je akademija u LXXXVIII., LXXXIX., XC., XCI., XCII. i XCIII. knjizi ovogodišnjega „Rada“. Od ovih šest knjiga „Rada“ za ovu godinu ide LXXXIX., XCI. i XCIII. na filologičko - historički i filozofičko - juridički razred; knjiga XCII. na matematično-prirodoslovni razred; knjige LXXXVIII. i XC. su zajedničke, u njih su nastavak vjekopisa i razprave o radu Boškovićevu. — Pomenute omanje književne i historijske spomenike priobćila je akademija u svojem sborniku „Starine“, kojih je XX. knjiga doštampana, te je netom svjetlo ugledala. Preostala pako gradja štampati će se nastajuće akademijske godine.

Osim ovoga rada jugoslavenska je akademija i minule godine nastavila izdavanje gradje za jezik, historiju, pisano pravo slavenskoga juga i poznavanje prirodnih odnošaja naše domovine, te je ova gradju na sviet izdala u posebnih knjigah.

Buduć da je o razpravi dopisujućega člana Fr. Bulića *hrvatski spomenici našasti u okolici Knina*, o kojoj sam u izvještaju od prošle godine potanje govorio, zaključeno, da se izda kao posebno djelo, koje će ovih dana, jur naštampano, učenomu svietu predano biti. Uz razpravu dodani su vjerni snimci tih starina na 18 tablica. Radnja probuditi će pažnju i kod nas i preko granica, jer su ornamentalni spomenici IX. i X. vieka u obće dosta riedki, a za nas su osobito važni, što nam donjekle odkrivaju koprenu s prosvjetne slike naše domovine u onoj dobi njezine podpune državne samostalnosti.

Nastavljajuć izdavanje izvora za jugoslavensku historiju i pravo, predati će akademija do kraja ove godine učenomu svietu XIX. knjigu „Monumenata“, naime izprave o uroti Petra Zrinskoga i Krste Frankopana (*Documents relatifs à la conspiration des magnates hongrois-croates, 1644—71*), što je pr. čl. dr. B. Bogišić iz pariškoga narodnoga arhiva izpisao i za štampu priredio. Nastojeći akademija, da se sakupljena i za izdanje priredjena historijska gradja koliko je moguće prije na sviet izda, predala je već u štampu na račun buduće godine XX. knjigu „Monumenata“, odnosno treću knjigu spomenika, odnosećih se na historiju bivše vojne Krajine, što je dop. čl. R. Lopašić sakupio i za štampu priredio. — Trudeći se akademija oko sabiranja različite gradje za historiju jugoslavensku, prihvatila je za štam-

panje od poč. čl. Iv. Kukuljevića Sakcinskoga ponudjena joj regesta XIII. vieka, koja su nastavak njegova kodeksa, a štampati će se pomalo u „Starinah“, te će moći historikom poslužiti, dok ne budu izprave u diplomatskom sborniku cjelovito obielodanjene. — Ova je akademija i ove godine jednakim trudom nastojala oko sabiranja i izpisivanja gradje za „Codex diplomaticus et epistolaris“ kao i za „acta dietalia“ naših kraljevina, te je svu brigu oko sakupljanja te gradje kao i redakciju prvoga djela povjerila akademikom dr. Fr. Račkomu i Iv. Tkalčiću, a drugoga djela akademikom T. Smičiklasu i R. Lopašiću; akademiku pako S. Ljubiću povjerila nastavak izdavanja listina iz mletačkoga arkiva, a akademiku N. Nodilu izdavanje dubrovačkih historijskih pisaca. Ali ti poslovi spadaju po svojoj naravi medju one književne radnje ove akademije, koje će trajati više godina, pa čim se što za štampu priredi, izdati će se prema razpoloživim sredstvom po malo na sviet.

Nastavljajuć izdavanje *Starih pisaca hrvatskih*, doštapava se knjiga XVI., u kojoj su djela *P. Zoranića*, *Savina Bendiševića Gučetića* i *A. Sassia*, i koja spadaju kronologijski u doba prije Gundulića, što se ima postupice ispuniti; a za štampu je tu knjigu priredio pr. čl. P. Budmani.

Posao oko hrvatskoga akademijskoga rječnika i ove je godine napredovao, jer je upravo doštampana deseta svezka ili druga trećega diela, a u toj svezci obradjena je gradja od rieči *godomik* do rieči *grumac*. — I ove se godine nastavljalo sakupljanje, crpanje i redanje rječničke gradje, pa mi je zahvaliti svim, koji su slali rieči redakciji rječnika, osobito I. Bogdanoviću,

parohu u Divoselu u Lici, M. Mediću, profesoru u Zemunu Hefelu učit. u Sisku i D. Hircu, [učitelju u Lepoglavi, za priposlane zbirke narodnih rieči i fraza.

Sad mi je izviestiti o dvih zavodih, pripadajućih akademiji, naime o knjižnici i o Strossmayerovoj galeriji slika.

Akademijska knjižnica znatno se je i ove godine pomnožala, priraslo joj je naime do 2500 svezaka, što knjiga što časopisa, najviše zamjenom sa zavodi, s kojimi obći i kojih se je broj i ove godine povećao. Od darova spominjemo sa zahvalnošću dar Nj. svetosti pape Leona XIII, koj je poklonio skupocjeno djelo, izdano prigodom petdesetgodišnjice njegova svećenstva. Ogromna zbirka rukopisa ove se godine umnožila i to najprije darom preuzv. pokrovitelja, koj joj darova krupan svezak listina i pisama, tiućih se spljetske obitelji Marulića, medju kojima ima nepoznata do sada oporuka našega slavnoga pjesnika Marka Marulića; zatim darom preuzv. gosp. Gjüre grofa Jellačića, koj joj pokloni jedan ukusno pisani rukopis sa zbirkom raznih dalmatinskih pjesnika, od kojih vrijedno je spomenuti do sada nepoznata Maroja Zlatarića, koj je popunio XIII. i XIV. pjevanje Gundulićeva Osmana; onda darom Dragutina Švagela, koj je poklonio do 50 listina XIV. do XVIII. vieka, tiućih se hrvatskoga Zagorja; napokon darom g. akademika P. Budmana, koj je poklonio jedan svezak correspondencija dubrovačke republike medju god. 1670—1684, 454 pisama, pisanih visokim dostojanstvenikom i raznim korporacijam. Akademija je kupila od Iv. Duške u Jožefovu u Českoj jedan svežanj pisama tiućih se vojna u Ugarskoj g. 1848, medju

kojimi ima i izvornih koncepta bana Jellačića. — Što se nutarnjega uređenja knjižnice tiče, nastavlja se i minule godine novi popis, te nada je, da će tečajem ove akademijske godine jedna soba podpuno na novo popisana i uređena biti. Knjižnica bijaše po običaju otvorena svaki dan, te su se njom služili strukovnjaci i mnogi sveučilišni građani.

Akademija je ove godine stupila u zamjenu publikacija s kr akademijom znanosti u Biogradu i s duhovnom akademijom u Petrogradu, s redakcijami časopisa „Athenaeum“ u Pragu, „Ruskih starina u Petrogradu“ i s redakcijom časopisa „Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn“ u Pešti.

O Strossmayerovoj galeriji slika imam izviestiti, da se je minule godine neočekivano obogatila ponajviše veledušnim darovi preuzv. pokrovitelja, koji joj ponajprije pokloni 45 priloga bakroreza i drugih reprodukcija glasovitih umjetnina. Vrh toga pokloni prekrasnu kopiju Tizianova sv. Ivana Krstitelja, kako se misli, od Van Dycka, kada je boravio u Italiji; pa *pet* slika *aquarella* priznatoga vještaka Ed. Kaisera. Ovi prikazuju dvie Madonne od Correggia, koje su sada u galeriji u Parmi; jedna je t. zv. „Madonna di S. Girolamo“ s lavom svečevim, druga „Madonna di Scodella“, t. j. prikazujuća sv. obitelj u biegu u Egipat. Obje se slike ubrajaju u najizvrstnije umotvorine A. Alegria da Correggio. Treći aquarell prikazuje našašće Mojsije i sud Salamona od Giorgiona u fiorentinskoj galeriji palače Pitti. Četvrti aquarell prikazuje danskoga kraljevića, sina Friderika II. u galeriji Pitti od Šustermanna. Napokon peti prikazuje „spavajućega Amora“ od Volterrana u slogu Correggia. Za tim mi je napomenuti dva liepa kartona od starijega i mladjega Seitza; jedan

naime prikazuje, kako Isus goni trgovce iz hrama, a drugi karton prikazuje, jedan prizor obćenitoga potopa. Napokon knez I. Odeschalchi u Rimu na spomen, što je preuzv. pokrovitelja u sebe pogostio, pokloni i posla o svojem trošku dvie stare kopije slika S. Rafaela: „Il Parnasso i papa Lav Veliki odvrćajući Atilu“, kojih su originali u Rafaelovih stanzah vatikanskih. Za sve ove darove izriče akademija veledušnim darovateljem najučtiviju hvalu. Koliko naše občinstvo zanima ovaj prosvjetni zavod, razabire se odatle, što ga je uz ovu godinu do konca prošloga mjeseca posjetilo do 12.000 što domaćih, što stranih osoba, koje su svoja imena u knjigu upisale, neračunajuć ovamo osobe neupisane, kojih je opet dosta bilo. Među visokimi posjetitelji radostno spominjem Nj. visosti nasljednika prijestolja, kraljevića Rudolfa s prejasnom suprugom kraljevnom Stefanijom i nadvojvodom Otom, koji su se udostojali prigodom svoga boravka u Zagrebu pregledati takodjer našu galeriju i svoja imena ubilježiti u knjigu spomenicu. — Pošto je prošle godine pet godina minulo, za koje je akademija izabrala prof. dra. I. Kršnjavoga ravnateljem svoje galerije, nije držala potrebitim, osobito radi štednje, da se s nova popuni ravnateljsko mjesto.

Gojeći jugoslavenska akademija zahvalnu spomen prama svojim dobrotvorom, odlučila je, da se slike dobrotvora, koji su joj od 5000 for. više poklonili, smjeste u dvorani za čitanje, te se u to ime obratila molbom na dotičnike ili njihove nasljednike. Molba je našla odziva, jer su jur slike dvojice dobrotvora ove akademije, naime Gustava baruna Prandava i Metela baruna Ožegovića, u ovoj dvorani na vječitu spomen smještene; akademija se u to ime darovateljem najučtivije zahvaljuje.

Napomenuv do sada povoljne momente u razvoju ove akademije, nemogu mukom mimoći ni žalostnih, što jih akademija prošle godine osjetila, izgubivši smrću dopisujućega člana u razredu matematično-prirodoslovnom, *dra. Josipa Pančića*, predsjednika kr. srbske akademije znanosti, profesora velike škole i člana državnoga savjeta, koji je dne 7. ožujka 1888 u Biogradu preminuo. Pokojnik, rođen u Bribiru u hrvatskom primorju, proživio je malo ne sav svoj viek u Srbiji, najprije kao praktični liečnik, pa kao profesor prirodoписа na velikoj školi u Biogradu. Pokojnikom izgubila je jugoslavenska nauka velikoga prosvještenika, škola izgubila je učitelja, a mlada naša sestra, kr. srbska akademija, svoga prvoga predsjednika, koji joj je pomagao dići se na noge. Pokojnik posvetio je gotovo sav svoj život izučavanju flore i faune ne samo Srbije, nego i drugih balkanskih zemalja; kao profesor stvorio je i uredio srbski herbarium, osnovao je botanički vrt i položio temelje prirodoписnim kabinetom biogradske velike škole, a napisao je 35 raznih učenih djela, koja su mu pribavila veliki glas kao učenjaku, da se njegovo ime s poštovanjem spominje u učenih djelih stručnih. INjegove učene radnje neiznose samo bogatstvo flore faune balkanskih zemalja na vidik, nego iznose na svjetlo i bogatstvo srbskoga odnosno hrvatskoga narodnoga jezika; a tim su pokojnikove zasluge za narodnu naučnu terminologiju, kao što su i za jugoslavensku nauku, neocijenjive. — Dne 25. studenoga o. g. preminu u Pragu dopisujući član u razredu filologičko-historičkom *Josip Jireček*, austrijski ministar za bogoštovje i nastavu u miru, predsjednik českoga učenoga društva, član českoga sabora itd. Pokojnikom izgubi

bratski narod česki jednoga od svojih najuglednijih prvaka, jednoga od najplodnijih českih učenjaka. Jireček napisao niz liepih razprava, djela i raznovrstnih članaka, ponajviše o literarnoj historiji českoj, koje su se odlikovale kritičkom metodom. Uza to temeljito je poznavao i druge slavenske literature te je o glavnih jim djelih i izvješćivao. Kao veliki prijatelj svakoga slavenskoga napredka pomagao je bivši ministar nastave, da je poljski jezik na sveučilištu u Lavovu postao nastavnim jezikom, te steče velike si zasluge oko oživotvorenja kr. akademije znanosti u Krakovu. Bijaše napose veliki prijatelj našem narodu, kojega je jezik govorio i knjigu dobro poznavao; kao ministerijalni činovnik išao je savjetom na ruku mladim Hrvatima i Srbima, koji su se onda na bečkom sveučilištu za učiteljstvo pripremali; i onim, koji su pisali prve školske knjige hrvatske za naša srednja učilišta. Ovoj pako akademiji bijaše osobito odan, prateći pomnjivo svaki njezin napredak i svaku njezinu publikaciju, osobito historijske i književne naravi; kao ministar obdario ju skupocjenim djelom Sichelovim „*Monumenta graphica medii aevi*“.

Novčano stanje akademije je sada ovakovo: zakladna glavnica po izkazu zemaljskoga računovodstva iznosila je koncem 1887 godine ukupno 386.621 for. 27 novč., pošto je na svršetku 1886 godine imala 373.918 for. 56 novč., prirasla je dakle ove godine za 12.702 for. 71 novč. Ovaj prirast potiče odatle, što su joj nekotji skuplji državni papiri izvučeni, za koje su kupljeni jeftiniji, pa izplatom nekotjih starijih i novijih priloga i zapisa.

Prihoda je imala jugoslavenska akademija 1887 godine 19.356 for. 2 $\frac{1}{2}$ novč., a izdala je iste godine

19.174 for. 49 $\frac{1}{2}$ novč., tako da su računi koncem godine zaključeni s viškom od 181 for. 53 novč. Kako je akademija svoj prihod upotrebila, pokazali su računi, koje je po pravilih svojih obznanila u novinah, a štampati će se i u III. svezci *Ljetopisa*, koji će do kraja ove godine svjetlo ugledati. Ljetopis, po odluci akademije, izlaziti će u buduće svake godine, a razlikovati će se sadržinom od dojakošnjih, što će se u njem štampati takodjer izvodi zapisnika, svečana sjednica i nekrolozi, a tim će se prištediti u Radu prostora, koji će zapremiti razprave i drugi članci.

Ako se s ovim prihodom porede znanstveni i književni proizvodi minule akademijske godine, razabrat će se, da književna i znanstvena privreda naše akademije nije 1888 godine zaostala za nijednom od prošlih godina. A o samoj i akademiji i podpori, koju će uživati, visi još veći napredak njezin na korist domaće znanosti i razvitak narodne prosvjete. Vrata naše akademije stoje otvorena svim bez razlike radnikom na polju onih grana znanosti, koje po svojih pravilih obrađuje; pak se želiti ima, da se redovi starijih trudnika mladjim silami čim obilnije i uspješnije popune.

Da popuni donjekle praznine, koje su smrću članova nastale, akademija je izabrala u svojoj glavnoj skupštini od 3. prosinca o. g. dva dopisujuća člana u razredu filologičko-historičkom, izabrani su naime *Ilarion Ruvarac*, arhimandrita u fruško-gorskom manastiru u Grgetku, i dr. *Grgur Krek*, profesor slavistike na sveučilištu u Gradcu.

III.

O HRVATSKIH NOVCIH.

(Izvadak iz oveće razprave.)

ČITAO PRAVI ČLAN S. LJUBIĆ.

Ova razprava razdijeljena je na šestnaest glava, naime: I. Literatura. II. Novci za narodne dinastije u Hrvatskoj. III. Po kom su pravu vojvode i bani hrvatski kovali svoj novac. IV. Kada su prvo kovani hrvatski novci srebreni. V. Vojvode i kraljevi hrvatski, koji su svoje novce kovali u Hrvatskoj za Hrvatsku. VI. Banovi hrvatski, koji su svoj vlastiti novac za Hrvatsku kovali. VII. Kovnice novaca u nas. VIII. U koje doba se kovao novac, i kako se izdavao. IX. O smjesi u hrvatskih novcih. X. Odkud se uzimala tvar za kovanje novaca. XI. Tip na hrvatskih novcih. XII. Vrsti u nas kovanih novaca, i njihova imena. XIII. Kako se u nas u ono doba novac dielio i brojio. XIV. Banski novci u Ugarskoj. XV. Kad se prestalo kovati banski novac u Hrvatskoj. XVI. Bakreni novci hrvatski.

Kao što u obće do malo nazad jugoslavenska numismatika bjaše odveć malo poznata, tako i njen ogranak, t. j. hrvatski, još i danas leži u povelju. S toga i literatura o ovom predmetu jedva da spomena zaslužuje. Od naših bavili su se ponješto hrvatskimi novci P. Vitezović (Ritter), A. Krčelić i M. P. Katančić, ali su više snivali, nego li svjetla doprinijeli; od tudjinaca: Kundmann, Joachim, Muratori, Palma, Pejačević, Schönvisner, Mader, Appel, Weszerle, Rupp i Welzl, od kojih je jedini Rupp uvaženja vriedan.

Do danas nije se ušlo u trag hrvatskim novcem iz doba hrvatske samostalnosti, izuzmeš li ona tri Serma

hrv. vojvode u Sriemu; ali je teško vjerovati, da bez toga alem-kamena bijaše toli sjajna kruna Krešimirova. Ovo nam je zato iztaknuti, što do danas nije se ni jedan novčani poklad otkrio iz one dobe, al je lasno, da čega nema danas, bude sutra. U koliko se zna, rabio je tada u nas strani, ponajviše bizantinski novac. Ovaj je novac rabio i za prvo doba zajedničke krune hrvatsko-ugarske. Ugarski novac nebijaše ni tada ni kasnije za dugo u porabi kod nas, kako dokazuju neizbrojne naše listine tja do petnaestoga stoljeća, gdje mu ni spomena nema.

Prvi do sada poznati kovatelj hrvatskih novaca bijaše ugarsko-hrvatski kralj Mirko, koji ga kovati počeo, kad je kao hrvatski vojvoda Hrvatskom vladao (1184—1196). Pravo kovanja novca bijaše u Hrvatskoj prirodno, a ne dozvoljeno, ili od ma koga podijeljeno, jer se je tada Hrvatska samostalno vladala.

Kako nam sami novci potvrđuju, kovali su hrvatske novce sljedeći hrvatski vojvode i kraljevi, naime: Mirko kao vojvoda i kralj, Andrija II. kao vojvoda i kralj, Bela IV. kao vojvoda, Koloman sin drugi Bele IV. kao vojvoda, Bela IV. kao pravi kralj, Stjepan stariji sin Bele IV. kao vojvoda, Bela mlađi sin Bele IV. kao vojvoda, Stjepan V. kao kralj, Ladislav IV. kao kralj, Andrija III kao kralj, Karlo Robert kao kralj i Ljudevit I. kao kralj.

Medju banovi, koji su kovali banski novac, prvi bijaše Stjepan ban, kasnije vojvoda, koji je kao alter ego kraljev vladao Hrvatskom od god. 1245—1259. Njegove dinare spominje Karlo Robert u povelji od 6. siečnja 1323, gdje hoće da se kuju dinari „ad pondus danariorum banalium antiquorum, quos Stephanus condam banus tempore domini Bele regis predecessoris

nostri bone recordationis cudi fecerat“. Za njim kovao je banske novce Enrik ban, koji je vladao u Hrvatskoj od g. 1267—1270. Dvie godine kašnje kovao je svoje novce ban Roland, što nam potvrđuje njegova priepirka sa ostrogonskim nadbiskupom, koji zahtievaše desetinu od nameta, koji se utjerivao radi kovanja novoga novca (*lucrum camerae*). Kovao je banski novac za Karla Roberta Mihovil ban od g. 1324—1342, te su njegovi oni novci na kojih su slova M—B ili B—M (*Michaelis bani* ili obratno). Napokon kovao je banski novac Mihailov nasljednik g. 1342 Nikola ban, za Ljudevita I. Ovaj 11. stud. 1344 samo „*de consensu et deliberacione universorum nobilium regni Slavonie nobiscum existentium*“ poda u zakup na godinu dana pravo kovanja novca bankskoga, te takovih novaca još danas ima.

Prva komora u Hrvatskoj ili kovnica banskih novaca bje podignuta od Stjepana bana i vojvode malo prije god. 1256, jer je te godine već obstojala. Sielo njezino označuje se u listini Bele IV. od 16. prosinca 1256 pod imenom *camera de pucruch* (valjda Pukur u obsegu prepositure časmańske). Ali do mala bje ta komora iz Pukruka premještena od istoga bana Stjepana u Zagreb, jer još g. 1265 dinari, koji su se u ovoj komori kovali, zovu se *Zagrabienses*. Zadnju viest o kovanju novca u Zagrebu pruža nam listina kraljice Marije od g. 1384.

Još prije nego u Zagrebu, kovali su se novci sasvim maleni u Spljetu, t. j. koncem XII. stoljeća. Spljetska kovnica prestala je kovati padom spljetskoga vojvode Hrvoja početkom XV. stoljeća.

I u Sriemu bijaše kovnica banskih novaca, vjerojatno u Mitrovici, i jedva da je mlađja od zagrebačke, pošto se spominje u listini Bele IV., a obstojala je još g. 1405.

Popisi papinskih sabirača desetine, koji počimaju g. 1317, spominju često banales ili grossos veroucenses, verecenses, vercenses, t j. kovani u Virovitici.

Tajna kovnica krivih mletačkih novaca nalazila se g. 1363 na Krku, a g. 1365 blizu Senja u području knezova Frankopana; ali su ih Mletčani utamaniti znali. I g. 1454 pokuša Martin knez senjski kovati krive mletačke novce, ali se do mala toga posla kaniti morao.

God. 1524 ovlasti Ljudevit II. biskupa bosanskoga Mihovila Kesereö i Ivana Zerechena, da zavedu kovnicu u Osieku; al čini se da kovali nisu. Ferdinand I. 18. studenoga 1529 podieli pravo kovanja srebrnoga novca grofu Nikoli Zrinskomu u Gvozdanskom. Naš muzej ima jedan od takovih novaca (V. Viestnik 1886. 33).

Dočim se u Ugarskoj kovao novac „a Pascha usque ad Pascha“, u Hrvatskoj se kovao „a festo s. Martini C. usque revolutionem eiusdem (sc. anni)“. Ovdje se izlagao na javnih mjestih, te prodavao i izmjenjivao za stare. Namet za kovanje novog novca (lucrum camerae) u Hrvatskoj trajao je samo nekoliko godina, dočim je u Ugarskoj Arpadovce i Anjuvince preživio.

U naredbah, kojimi se odredjivalo kovanje novoga novca, opredjeljivala se u isto doba i smjesa ili liga pojedine marke sa izrazom: *tertiae*, *quartae* itd. *combustionis*. Liga se dielila na 16 stupnjeva ili poluunca, te izraz *tertiae combustionis* značio bi, da su novci imali $10\frac{2}{3}$ srebra, a $5\frac{1}{3}$ bakra; *quartae*, 12 dobroga a 4 gorega itd. Novci, koje je Stjepan ban oko god. 1255 kovao, bili su *octavae combustionis* t. j. imali su 14 dobroga a samo 2 gorega; dočim oni, koje je g. 1355 kovao Nikola ban, bili su *quartae combustionis* te lošiji.

U koliko je poznato, jedina srebrna ruda u Hrvatskoj bijaše u Gvozdanskom, a bakrena blizu Samobora; ali glavni materijal za kovanje pružali su novci van tečaja bačeni, te je strogo zabranjeno bilo zlato i srebro izvažati iz zemlje.

Obični tip na hrvatskih novcih jest sljedeći: U predku po sriedi je dvostruki krst, te do gornjega prekrsta desno polumjesec a lievo zvijezda, u uglovih gornjih donjega prekrsta po jedan cvietić od krina ili krstić ili na stalki okruglić, do donjega prekrsta u polju po jedno slovo s oboje strane sa znakom skratnice gori, ili po jedan okruglić, ili cviet od krina ili ptičica, a u donjih uglovih donjega prekrsta po jedno okrunjeno poprsje. U zadku stoji po sriedi kuna jureća lievo a riedko desno medju dvie zvijezde, ili krunom gori a polumjesecom, u kom zvijezdica, doli. Slova u polju do donjega prekrsta znače bezdvojbeno ime vojvode, kralja ili bana, a ništa drugo.

U listinah spominju se samo denarii, te ovi ducales, usuales, pro hisna, Zagrabienses (Grecenses, Misban). Syirmienses, Veroncenses, denarii Spalatinae monetae, Basciolini; zatim parvi denarii ili obuli i Bagatini.

Marka od 8 unaca bijaše temeljem u brojenju novaca. Dielila se u nas u pet pensa, a svaka pensa u 40 dinara. Za Karla Roberta nastala je i u nas takova smutnja u brojenju, da se je u istom mjestu razno brojilo.

Dočim su Hrvati ugarski novac odlučno odbijali, banski novac sve veću si otvarao stazu u Ugarsku, tako da su ga za Karla Roberta i ondje svestrano primali i kovali.

Vjerojatno prestalo se kovati u Hrvatskoj za Ljudevita I.; ali je naš novac rabio i nadalje i kod nas i u Ugarskoj, dokle ga je bilo.

Hrvatska imala je i bakrenih novaca. Ovi naliče mal ne posvema u tipu a ravni su u veličini i skoro u težini običnim dinarom od srebra. Poznato nam je devet komada. Još jedna druga vrst hrv. bakrenih novaca ostaje nam od Bele IV. Ovi su veliki i krupni. Imaju s prieda kraljevo poprsje sa BELA ° REX smeteno izraženo, a u zadku isti tip kao na hrv. srebrnih novcih istoga Bele.

e) NEKROLOG.

NIKOLAJ IVANOVIĆ KOSTOMAROV.

Čitao u sjednici dne 17. stud. 1888. god.

PRAVI ČLAN DR. FR. RAČKI.

Što naša akademija slavi na moja usta nješto kašnje uspomenu svoga člana Nikolaja Ivanovića Kostomarova, ovo zadocnjenje neće se mnogo u grieh upisati, kad se uzme na um, da je pokojnik izneo na svjetlo djela, kojih se vriednost u učenom svijetu nikada ne umanjuje i na koja će se ne samo sadašnjost nego i budućnost često vraćati. Historijske radnje Kostomarova biser su i ures ne samo ruske i slavenske nego u obće svjetske historijske književnosti naše dobe. Riedki su historici, koji se u dogodjaje, što no jih pripoviedaju, tako umjedu uživjeti; koji jih tako jasno i bistro, tako živo prikazuju; koji djelujuće osobe tako vjerno crtaju; koji pojave vremena sa zemljom i narodom znadu uplesti u tiesnu svezu — kano što je sve to umio Kostomarov. S toga se punim pravom cieni kano historik-umjetnik, u kojem pogledu jedva imade Kostomarov premca u Rusiji.

Kostomarov je sav svoj život nauci, knjizi posvetio. Rodio se 4/16. maja 1817 god. u selu Jurasovki, ostrogoškoga kotara, voronežke gubernije, od vlasteoske obitelji.¹ Kada mu bilo deset godina (1827), odvede ga otac u Moskvu, te ga ovdje preda u sukromni učilišni zavod pod upravom Ge-a, lektora francezkoga jezika. Nu ovdje sprovede mladi Nikolaj Ivanović samo godinu dana; jer kada mu bješe otac umoren od vlastite dvorske čeljadi, prenese ga majka god. 1828 iz Moskve u Voronež, i ovdje smjesti u odgojilištu gimnazijskih učitelja Teodorova i Popova. Odavle priedje godine 1831 u voronežku javnu gimnaziju, i to u treći razred.

Svršivši u Voronežu šestorazrednu gimnaziju, priedje Kostomarov god. 1833 na sveučilište u Harkovu u historičko-filologički tečaj, tada pod imenom „slovesnoga fakulteta“. Profesori bijahu mu: iz latinske filologije Ivan Jakovljevič Kroneberg, rodod Niemac, djak jenske universe, stupivši god. 1814. u rusku službu, bijaše prije ravnateljem trgovačke škole u Moskvi, onda profesorom harkovskoga universiteta, gdje izda latinsko-ruski rječnik, rimsku arheologiju (*antiquitates romanae* 1823) i latinsku gramatiku (1825). Uz Kroneberga, muža učena i darovita, čitaše o latinskom jeziku Rus Sokalskij. Grčku filosofiju predavaše Niemac Mavra, koji je slabo govorio ruski; a rusku historiju Artemovskij-Gulak. Nu više od ovih učitelja djelovao je na Kostomarova u znan-

¹ Kostomarova autobiografska zapiska priobćena je u djelu: *Біографическій словарь профессорів и преподавателей имп. Университета св. Владимира. Київъ 1884.* V. takodjer: *Autobiografiju u sborniku: Русская мысль* (sv. maj i juni 1885). *Київская Старина* 1885 (maj). *Новъ 1885. Вѣстникъ Европы* 1885. knj. V, 411.

stvenom pogledu Izmail Jovanović Sreznevskij, slavno poznati slavista, koji svršivši nauke (1829) na harkovskom sveučilištu i položivši izpite za magistra nauka političkih (1835—6), bijaše ondje dvie godine pristavom-profesorom statistike, dok se god. 1839 ne uputi na tri godine u slavenske zemlje izvan Rusije, posjetiv Česku a i Hrvatsku. Sreznevskij se je tada bavio slavenskim narodopisom, obrativ osobitu pažnju na maloruske narodne pjesme i poviesti, te je već g. 1833—38 izdao u Harkovu pod naslovom: „Запорожская старина“ liepu sbirku maloruskih pjesama u 6 knjiga, poprativ ju povjestnimi primjetbami i razjasnjenji. Sreznevskij bijaše već ondje obljubio za pet godina mladjega Kostomarova, te ga je u svojih etnografskih izletih po maloj Rusiji sa sobom vodio.

Nu skoro da nije jedan korak odvratio Kostomarova od puta nauke. Svršivši na ime god. 1836 universitetski tečaj i postigavši u siečnju sljedeće godine (1837) poslije izpita stepen kandidata, odluči stupiti u vojničku službu, te postade „junkerom“ dragunske pukovnije kinburnske u Ostrogožskom, gubernije harkovske. Ali na sreću moć vila bijaše jača od Marta. Kostomarova privlačio je bogati ostrogožski arkiv više nego li vojničke vježbe; on je rado čitave dane sprovodio medju listinami. Osjetiv dakle veće zvanje za nauku, a osobito za poviest, nego li za vojničstvo, ostavi ga iza mjesec dana i uputi se u Moskvu s nakanom, da se ondje pripravi za izpit, kojim bi postigao stepen magistra ruske literature.

U Moskvi slušaše Kostomarov na sveučilištu predavanja Mihaila T. Kačenovskoga i M. Pogodina iz ruske historije a Stefana P. Ševyрева iz historije ruske knji-

ževnosti Sva tri profesora uživala su dobar glas i kano učitelji i kano strukovnjaci. Kačenovskij je osnivač t. zv. skeptičke škole u ruskoj poviesti, sliedovatelj Schlözera i Niebuhra, a načelni protivnik romantike. O Pogodinu i njegovoj historijskoj radnji progovorio sam obširnije u njegovoj uspomeni posvećenom nekrologu (Rad XXXVIII, 200). Ševyrev poznašao je temeljito zapadno-evropsku literaturu, osobito njemačko i talijansko pjesništvo, te bijaše ujedno prijateljem umjetnosti, osobito talijanskoga slikarstva. Kada ga je Kostomarov slušao, bijaše tek u početku svoga učiteljskoga i književničkoga zvanja, koje je drugo otvorio s djelom: *Теорія поезіи въ историческомъ развитіи у древнихъ и новихъ народовъ* (Москва 1836). Kostomarov nije se toga puta dugo bavio u Moskvi; jur proljećem god. 1838 preseli se na svoje imanje u Jurasovku. Ali ovdje oboliv premjesti se po savjetu liečnika opet u Harkov, gdje oporavivši se začeo misao pripremiti se za izpit na stepen magistra historijskih nauka. Poslije marljive dvogodišnje priprave položi s uspjehom takav izpit dne 24. novembra i 4. decembra 1840 godine.

Još za đjakovanja, a osobito pri koncu sveučilištnoga tečaja, probudila se u mladom Kostomarovu želja za naukom. Što mu predavanja s učiteljske stolice nisu podavala, sam je marljivo popunjavao. Mnogo je čitao, učio njemački jezik i poljski, i uveo se u historiju i etnografiju rusku, imenito malorusku. „Čitao sam — izpovieda sam — Gogolja s oduševljenjem, pročitao ga ali načitati ga se nisam mogao. Kako je sve ovo oko mene tako blizu a svega toga nisam vidio, ne znam; činilo mi se nužno liepo proučiti. Za tim uzeh neveliko izdanje maloruskih pjesama Maksimovića g. 1827; počeh

čitati; onda „dumy“, koje je također Maksimović izdao (1834) i bio sam njimi potpunoma oduševljen. Ideja narodnosti, koja je već tuj bila u ovo vrijeme, stade me silno zanimati. Pročitah Saharova (naime njegovo izdanje priča ruskoga naroda 1836—7 i narodnih pjesama 1839), strane knjige o narodnom pjesničtvu, koliko samo jih mogao dobiti, pročitah razpravu Bodjanskoga o narodnih pjesmah (1837), počeh učiti češki i srbski. Maloruske pjesme, izdane Maksimovićem, naučih na izust, prem su se Malorusi tada smijali mojemu izgovoru.“ Kada je proljećem god. 1838 otišao kući, zavlada Kostomarovom, kako sam kaže, nekakova strast naprama svemu, što je malorusko. „Došao sam izvan sebe — primjećuje — kada bi vidio, kako nevježe, kakovih je tada mnogo bilo, s priezirom govore o Hohlah (Malorusih) i kako svaka maloruska riječ probudjuje samo smieh“.

Ova nam vlastita izpoviest otkriva, da je mladi Kostomarov već za djakovanja svoga unišao u onu glavnu misao, koja je tada sve dublje prodirala u obrazovano rusko društvo — a ta misao jest misao narodnosti, misao narodne osebnosti. Obrazovani slojevi ruskoga društva u prošlom i u početku našega vieka živili su u idealih suvremenih zapadno-evropskih. Ovaj pojav bijaše naravna posljedica obrazovanja ruskoga društva od vremena Petra velikoga. S toga obrazovani Rus onoga vremena, i onaj, koji je iz puka izlazio, lasno je uza svu ljubav k svojoj domovini izgubio sviest osebnosti ruskoga naroda. Odavle su i ruski iztraživaoci ruske davnine nepravilno shvaćali njezine samobitne pojave. Tek sila ona ruske narodne samosvjesti, koja se poput potresa očitovala u ratovih proti Napoleonu I., prenula je i obrazovane slojeve ruskoga društva, te stade pažnju

njihovu k sebi privlačiti. Tako oni Rusi, koji su si zapadnu prosvjetu usvojili, kano i oni, koji su vojničkom bujicom zapad poplavili, te ovdje proučili njegove osebine, počeli su osjećati sebe za članove osebna naroda s posebnim narodnim obilježjem i posebnom predajom. Odavle su mnogi obrazovani Rusi, zaljubljeni inače u oblike zapadno-evropskoga života, ostali podjedno gorljivi sinovi svoga naroda. strastno ljubeći sve rusko. Nu trudili su se mnogi, da oboje u sklad dovedu. S toga opaža se težnja, da se u prošlosti ruskoj nadje čim više oblika javnoga života, koji bi sa sličnima zapadnima jednaki ili srodni bili. Odavle se u starom ruskom veću, saboru, dumi naziralo upućenje načela godine 1789; pak u osnovah obćih državnih reforma mislilo se i na uskrisenje staroga ruskoga veća, sabora, dume. Smjeliji već su tada sanjali o obćeslavenskoj federaciji, kano obliku za obćeslavenski savez. Strožijoj nauci dodje u pomoć i pjesništvo idealizirajući glavne pojave ruske prošlosti. Ovo bijaše prvo oduševljenje za rusku starinu i rusku narodnost, bijaše prvi ruski romanticizam.

Ova preobrazba ruske svijesti bijaše prvi korak k dalnjemu razvitku njezinu, u kojem se je udubila u narodnu osebinu te nju proučavala i njezina obilježja izticala, brineći se za strane pojave samo u toliko, u koliko su ovi služili za proučavanje onih samosvojnih obilježja. Odavle su već i mnogi ruski romantici dosta hladni bili naprama zapadno-evropskim oblikom života iztičući, da je za sreću Rusije i za dostignuće njezinih prosvjetnih oblika nužno uzkrisiti starodavne oblike ruskoga života. Narod, njegov život i sve osebine toga života u sadašnjosti i prošlosti, postali su predmetom

iztraživanja u obrazovanom ruskom društvu osobito od treće desetine našega stoljeća. Odavle tolika žurba sa sabiranjem narodnih pjesama, narodnih priča, narodnih običaja, narodnoga načina mišljenja, shvaćanja i osjećanja; odavle tolik trud oko ruske poviesti, osobito u proučanju onih pojava, koji nose obilježje čisto narodno. Poče se tražiti i formula za označenje ruske narodne osebnosti; a bilo jih je, koji su mislili, da stožer, oko kojega se je ruski život kretao i ka kojemu imade se opet vratiti, sastoji se u ovom trojstvu: u narodnosti, kano etničkom, u pravoslavlju, kano duhovnom, i u samodržavju, kano političkom načelu.

Ova struja već je obrazovano rusko društvo na široko i duboko zahvatila bila, kada je Kostomarov sveučilište polazio i stao se naukom poblize zanimati; pa je i on umah tim pravcem zaplovio. Narod i svi pojavi njegova života postali su predmetom mladenačke ljubavi njegove. „Svaki narod — ovo su rieči njegove — ima u sebi nešto opredieljena, što se tiče više ili manje svake od tih osoba, koje spadaju na narod. To je narodni značaj, po kojem može ciela masa promatrana biti kano jedan čovjek. Svako pojedino lice imade svoj značaj; taj se značaj razpoznaje u njegovih djelih, utiscih; a osobito u onih slučajevih, kada se nehotice izrazuje ne brineći se, da bude opažen, izpitan, priznan . . Svaki narod, smatran kano jedna osoba, imade svoj ideal, za kojim teži; od toga trudi se, n. pr. povjestnik opisujući djela svoga naroda, iztaći u liepom svjetlu one crte, koje silno miluje“. A pošto se je Kostomarov rodio i odgojio medju Malorusi, obljubio je u mladosti osobito ovo pleme rusko, i stao ga svestrano izučati. Čim se je osjećao sposobnim, da primi pero u ruke, zamisli —

kako sam kaže — pisati po malo-ruski, „no kako pisati? Treba učiti se od naroda, njemu se približiti. I evo počeh razgovarati sa seljaci (сѣ хохлами), hodao sam na večernice (posiela), stao sabirati pjesme“. Naveli smo rieči Kostomarova, kako je oduševljeno čitao Gogolja, njegove naime dotle u maloruskom jeziku izdane balade i drame, pak u književnom ruskom jeziku obielodanjene „pověsti“ i „večeri“, uzete iz života maloruskoga plemena. Iz istoga vrela crpali su tadašnji maloruski pisci Georgij Fedorovič Kvitka (pseudonim Osnovjajnenko), Artemovskij, E. Hrebenka svoje pripoviesti, skazke, pjesni. Pridruži jim se Kostomarov obielodaniv pod pseudonimom Jeremije Halke god. 1838 dramu „Sava Čalyj“ i god. 1839—1840 dvie sbirke svojih pjesni „Ukrajinskija ballady“ i „Kvitku“, te napokon god. 1841 u Korsunovom zborniku „Snip“ tragediju „Perejaslavska nič“. Dodaju li se još k ovim mladenačkim proizvodom prievod Byronovih hebrejskih melodija i nekoliko maloruskih stihotvorenja (god. 1842 u sborniku „Молодикъ“, koji je Becki izdavao), uz koja i prievod iz kraljodvorskoga rukopisa: tada je tim izcrpen rad Kostomarova u maloruskom jeziku a u području liepe knjige.¹

Prem taj rad nije iznio na slavu ime Kostomarova, koju je on kašnje na naučnom poprištu steko: to nije ostao bez uspjeha, jer si je izučanjem narodnih tvorina i vježbanjem na polju liepe knjige za rana usvojio poznavanje duha narodnoga jezika i onu umjeću u pripoviedanju i razlaganju misli, kojima se znanstvene radnje Kostomarova toliko odlikuju.

¹ Ukupno izdan u Odesi god. 1875 u knjizi: Збірникъ творівъ Іереміи Галки.

Nu narodne tvorine nisu prestajale zanimati Kostomarova; a u koju svrhu, očituje sam ovimi riečmi: „Za izučanje narodnoga značaja valja postupati tako kano što s čovjekom, kojega se želi proučiti: valja takove izvore iskati, u kojih se narod nehotice pokazuje. K ovakim izvorom spada literatura . . Prava poezija ne dopušta laži i pretvaranja; časovi poezije jesu časovi stvaranja i narod ih prokušava i ostavlja spomenike — on pjeva; pjesme njegove jesu proizvod njegova čuvstva, ne lažu; one se radjaju i obrazuju tada kada narod ne nosi obrazine . . Narod se u pjesni javlja takav kakav je: pjesma — istina. Imade i drugo, jednako važno, preimućstvo narodne pjesme: njezina sveobćenitost. Nitko neće kazati: kada je i tko učinio takovu pjesmu; ona se celom masom izlila; svaki, koji ju pjeva, smatra ju svojim vlastitim proizvodom. Nigdje se narod ne očituje takom jedinstvenom osobom, kano što u tih zvucih svoje duše; dosljedno u ničem drugom ne pokazuje u toliko svojega značaja.“ Kano historički izvor mogu narodne pjesme biti važne s različitih gledišta: one su ljetopis spoljašnjih događaja, odraz narodnoga bića, shvaćanje naroda sama sebe i ciele okoline svoje; zrcalo duhovnoga, povjestnoga i društvenoga života naroda. „Odavle — primjećuje Kostomarov — opaža se kod svih evropskih naroda ljubav k narodnosti i uvaženje narodne poezije. Svagdje su narodne pjesme sabirali, objašnjavali ih, oponašali; svagdje je narodnost našla sebi predstavnika u nauci i u književnosti. Englezki pjesnici, Walter Scott i Tomo Moor, crpali su iz narodnih pjesama nadahnuće za svoje poetičke tvorbe. Sveobuhvaćajuća lira Götheova u najboljih svojih pjesmotvorih udešavala se pod skladom staronje-

mačkih lieda; Uhlandove balade tako su svojemu izvoru bliske, da za narod zamjenjuju njegove predjašnje sobstvene proizvode“. Onda upućuje Kostomarov, što se je u drugih zemljah, u Englezkoj, Njemačkoj, Francuzkoj, Italiji, Švajcarskoj, Danskoj, Švedskoj, učinilo za sakupljanje narodnih tvorina, upućujući glede Njemačke na trude Görresa, Brentana, Erlacha, Grimma, Büschinga, Wolfa; zatim kod Slavena na trude Vuka Karadžića, Kollara, Vojcickoga, Žegotu, Maksimovića, Sreznevskoga, Saharova itd.

Dosljedno ovomu svojemu nazoru o nuždi izučati narod u tvorinah njegovih Kostomarov je, kano što su to činili Sreznevskij i drugi na jugu, Kirejevskij i Jakuškin na sjeveru Rusije, obćio s narodom, zalazio u sela, u kolibe puka, sudjelovao kod njegovih sastanaka, svetkovina itd. obilazio južnu Rusiju, pak godine 1841 dopro čak u Krim, gdje je motrio i tamošnje zanimive starine. Na Volinju nadje si stan u seljačkoj kući, gdje je po večerih oko sebe sakupljao starice i djevojke, da mu pjesme pjevaju i skazke pripoviedaju. Uza to je po svem jugu pregledavao mjesta davnih historijskih dogodjaja i kozačkih bitaka. Sve mu je to glas njekakova čudaka naprtilo u narodu, kojemu nije dakako dohvat ovoga iztraživanja jasan bio.

Kostomarov je izučanje naroda i zemlje u svih odnošajih njihovih smatrao kano neobhodno nuždnu pripravu za buduće svoje zvanje historika narodnoga. „Historik — kaže on posve osnovano — imade izučiti sve, što u ljudskom svijetu udara na razumno biće pečat razlikosti, t. j. mjesto i vrieme, narod i vjek.“ Odavle toli u pripoviedanju i opisivanju dogodjaja, koli u razlaganju njihovih uzroka i učina imade se obazirati na

narod, njegovo sudjelovanje, njegove osjećaje i težnje. Pojedine osobe, koje se u narodu iztiču, nisu drugo nego nosioci misli njegovih. Drugimi riečmi: Kostomarov je etnografskomu elementu u historiji važnu ulogu zakazao.

U tom se historik Kostomarov donjekle razlikuje od svojih predšastnika, a donjekle popunjuje svoje suvremenike. Karamzin je u svojoj historiji Rusije imao glavno pred očima državu i državnu vlast a osobito vrhovnoga nosioca državne vlasti; i gdje se osvrtao na narod, bijaše to „služben narod“. O narodu, kano društvenoj osobi, imade u njegovoj inače prekrasnoj poviesti malo govora. I samodržavstvo rusko ponimao je Karamzin u duhu Ljudevita XIV., pripisujući težnje absolutije Olegu i Igoru, a spočitujući Jaroslavu sustav udielnih kneževina, koji je ipak stajao u suglasju s društvenimi nazori ruskoga naroda. I crkveni upliv u ruskoj prošlosti motrio je Karamzin više s deističkoga gledišta. Ne mnogo različitiije shvatili su historijski život ruskoga naroda zaslužni inače povjestnici N. Ustrjalov i Ševirev, pače i M. Pogodin. Tek S. M. Solovjevu historija je razlaganje o živom, po stalnih zakonih razvijajućem se organizmu, koje imade pred oči staviti genetičku svezu izmedju događaja i dobe, a nesmie biti puka samovoljna i spoljašnja razdioba prošlosti naroda u razdobja. Takova historija imade prije svega obratiti pažnju na razvitak političkih oblika i uredaba, na pravo. Na ovom stanovištu stoje i pravni historici K. D. Kavelin i K. Aksakov iztičući u svojim radnjah nutarnje pojave u životu ruskoga naroda, s tom razlikom, da dočim prvi iztiče više državnu misao, drugi ju popunjuje teorijom o zemstvu.

Ovaj prekrat u iztraživanju historijskom u Rusiji bio je posljedicom prekreta u sveukupnom umnom i naučnom pravcu, koji je ondje u trećoj i četvrtoj desetini našega stoljeća sve to više na površinu izlazio. Naprama pri-
stašam zapada, koji su Rusiji preporučali u obće za-
padno-evropske oblike života, bilo to samo u području
obće prosvjete, bilo u okviru državnih uredaba, sve su
se više izticali branitelji narodne i prosvjetne samosvoj-
nosti ruskoga naroda i slavenske obitelji u obće. Poni-
majuci historiju kano fenomenologiju čovječjega duha,
koji svoje svojstvo očituje u izviestnih idejah, utjelov-
ljenih u historijskom životu naroda, stadoše iztraživati
u prošlosti one oblike društvene i državne, u kojih se
je osebina ruskoga naroda i Slavenstva izražavala. Mi-
slilo se, da će se ovi oblici naći u razdobju prije Petra
velikoga, kada nisu još zapadne uredbe tolikom snagom
prodirale u Rusiju. Tada su svi slojevi pučanstva, bliži
među sobom, živili jednakim bilom života i duševnoga
razvića. Samodržavstvo svojim visokim položajem izje-
dnačivalo je sve razrede naroda, dočim je — tako su
scienili — zapadno-evropski ustroj osnovan bio na sta-
liških povlasticah, stečenih ognjem i mačem, dugotrajnom
borbom a ne ljubavju. Crkvena vlast po tom shvaćanju
stajala je bliže narodu, niti je bila, kano na zapadu,
upletena u suvremene političke borbe, netvoreći države
u državi i ne opirući svoj ugled o oružje. Ovako od
prilike predstavljali su si uticaj u historijski razvoj na-
roda u staroj Rusiji onih triju elemenata: narodnosti,
samodržavstva i crkve.

Između ovih dviju stanovišta, zapadnjačkoga i sla-
venofilskoga, u kojih je u ostalom i više odlika bilo,
zauzimao je Kostomarov posebno stanovište, nu tako,

da je samosvojni razvoj Rusije pod uticajem narodnosti, samodržavstva i crkve priznavao; al ideal u prošlosti nije mu bio jednak i jedan. Ni Kostomarov ne bijaše zadovoljan sa sadašnjosti, te je i on, imajući vjeru u buduću ulogu historičku svoga naroda, tražio ideal u prošlosti; ali toga ideala nije našao u moskovskoj Rusiji, već u onoj dobi narodnoga života, kada je ruski narod po sobstvenih izvornih načelih života živio. Ulaziti u trag ovim načelom, izpitivati duh ruskoga naroda, postavio si Kostomarov za svoju zadaću. Ovoga pako duha pojave nalazio je najčišće sačuvane u malo-pruskom lemenu. I to je drugi razlog, zašto se je Kostomarov najradje kretao na historičkom poprištu južne Rusije.

Ovoga je smjera bila jur prva znanstvena radnja Kostomarova, koju je on vrativši se iz svoga putovanja u Krim podnio harkovskomu universitetu za stepen magistra. Ova radnja razpravljala je pitanje „o značenju unije u zapadnoj Rusiji (о значеніи уніи въ западной Россіи)“¹. Ali ovu radnju, koja je po samom predmetu za celo zanimiva bila, zahvatila je nepogodna kob, jer je pred samom zaštitom, koja je na 2. travnja 1842 godine urečena bila, izazvala iz razloga javnosti nepoznatih prosvjed harkovskoga episkopa Inokentija (Borisova); uslied česa razprava bijaše obustavljena, knjiga priposlana u Petrograd ministarstvu prosvjete, a od ovoga predana historiku Ustrjalovu za razsudu. Posljedica bijaše, da je knjiga pridržana, a Kostomarovu dopušteno, da napiše drugu razpravu.¹ To je on i učinio

¹ O svem tom potanje piše Suhomlinov: Уничтоженіе диссертации Н. И. Костомарова въ 1842. (Древ. и нов. Россія 1877. I, 42—55).

izabrav si za zadaću ocieniti s gledišta historijskoga rusku narodnu poeziju. Za taj predmet bijaše Kostomarov najviše pripravan, već zato, što je ne samo proučio dotadašnju literaturu rusku, nego je i sam, kako smo spomenuli, već od svoje djačke dobe sabirao ovu vrst pučkih tvorina. S toga je Kostomarov u svojem iztraživanju veći dio posvetio ocjeni maloruske narodne poezije. Kada je tu razpravu „объ историческомъ значеніи русской народной поэзіи“ predao učiteljskomu zboru, bilo je u njem glasova, koji nebi rado bili primiti je sbog strana i neučena predmeta. Tako je o njoj sudio spomenuti profesor ruske historije Artemovskij Gulak; ali profesor obće historije Lunin, jedan od izvrstnijih sveučilištnih učitelja, uze ju u zaštitu. I tako branio je Kostomarov javno dne 12. siečnja 1844 god. svoju radnju i dobio stepen magistra. Studija ove grane nauke bijaše u ono doba još mlada; otvarali su se novi vidici, tudji starijemu naraštaju; a ni svrha pak i sklad s naukom ne bijaše mu dosta jasan. Sam glasoviti ruski kritik Visarion G. Belinskij († 1848), glavni teoretik zapadnjačke stranke, nije dao veliku važnost ovoj studiji¹, kano što u obće narodnim tvorinam. A ipak djelo Kostomarova bijaše napredak u ovoj grani znanosti, kada se uzporedi s predjašnjimi radnjami a ne s potlašnjimi Buslaeva, Afanasijeva i drugih. Ondje je mladi pisac ocienio narodnu poeziju s etnografskoga gledišta, kano ogledalo čuvstva, osjećaja, načina mišljenja i shvaćanja naroda. Odkrio je nazore njegove prama duševnomu svijetu i prirodi, a u ovom drugom pogledu ob-

¹ Napisao o Kostomarovljevoj knjizi kratku ocjenu u Отечеств. записки 1844, IX, 111—2.

jasnjuje simboličku ulogu u narodnoj poeziji. „Narodni simboli — opaža — razredjeni u sustav, sastavljaju simboliku naroda, koja nam služi za važan izvor k razumijevanju narodnoga života. U obćem pako smislu simbolika prirode jest nastavak prirodne religije . . s toga imade vanrednu važnost za etnografiju i historiju“. Glede historičkih pjesama obratio je već Kostomarov pažnju na razliku medju historičkimi pjesmami velike i male Rusije. „U Velikorusa saćuvale su se predaje o dubokoj starini kijevskoj, o Vladimiru i velmožah njegovih . . Činilo bi se, da bi se prije u Malorusa imala saćuvati historija njihove otaćbine; pa ipak nije se ništa u tom pravcu našlo. Djelatan život sljedećih vremena, ućešće celoga naroda u političkih poslovih, reć bi, da je svu starinu izbrisalo. Ali za to se je historija kasnijih vremena odrazila u pjesmah podpuno i jasno“. Ciklus maloruske epićke poezije počima sa XVI viekom, te se osobito bavi kozaćkimi junaćvi proti Tatarom, Turćinu i Poljakom. Napokon razpravlja o historičkom znaćenju tih pjesama.

Pokle je Kostomarov uzvišen bio na stepen magistra, želili su neki profesori harkovskoga universiteta podieliti mu učiteljsku stolicu; ali drugi su se opirali, neodobravajući, što toliko povlaći u svoja iztraćivanja etnografiju. S toga je nastavio svoja etnografska izučanja pribirući gradju medju narodom. Da ovu gradju popuni i gradjom drugih priedjela južne Rusije, preseli se u Kijev, imajući uza to još drugu namjeru, da se naime pobliže upozna s pozorištem junaćva Bogdana Hmeljnickoga, kojega je život već tada bio odlučio opisati. U Kijevu je god. 1844 dobio poziv za učiteljstvo na gimnaziji u Rovnom, gradiću volinske gubernije, te

je ovo mjesto primio ponajviše za to, da uzmogne slobodno od škole vrieme upotriebiti za sakupljanje tradicionalne literature i etnografske gradje, i da tim popuni svoje poznavanje južne Rusije. Tako je Kostomarov uradio putujući po Volinju i sabirajući spomenutu gradju, koje je dio kašnje i obielodanio.¹

Poslije godine dana (1845) bio je Kostomarov premješten na prvu kijevsku gimnaziju; a već 4. junija 1845 bijaše učiteljskim sborom jednoglasno izabran za pristava-profesora na stolici ruske historije universiteta sv. Vladimira. Ovdje je cijelo vrieme mladoga učenjaka, koji nije još ni tridesetu godinu dosegnuo, razdieljeno bilo izmedju predavanja i obradjivanja sakupljene gradje te prikupljanja nove. Kakav je Kostomarov bio na učiteljskoj stolici, opisuje učenik njegov Skabičevskij²: „Samo oni — kaže — koji su ga slušali, mogu podpuno ocieniti njegov umjetnički talenat, tu tajnu bajnoga i moćnoga začaranja, koje je na slušatelje proizvodio; tajnu, koju je sa sobom ponio u grob. Kako bi se imao prozvati taj talenat i u čem je on sastojao, ne mogu si dat računa postavno. Govornik zanese slušatelja onim žarom, kojim je sam zanesen, te krasotom rieči, koje slobodno i neuzdrživo teku iz ustiju njegovih; deklamator zanese raznolikosti i gibkosti svoje lekcije; glumac svojom mimikom — ali svega toga nije tuj bilo. Pred vami stajaše na katedri čovjek s nepomičnimi, na rieč, s hladnimi crtami lica, i gledao svojim zamišljenima očima ne na vas nego nekamo u nepoznatu daljinu, na rieč, u dubljinu starih viekova, tihim,

¹ U izdavanom po D. A. Mordovcevu: Малорусскій литературный Сборникъ. Саратовъ 1859.

² Вѣстникъ Европы. 1885. III, 423.

monotonim glasom izgovarajuć svaku rječ, ali bez svakoga povišenja ili poniženja glasa, kano nehotice, a medjutim činio vas zaboravljati sve što vas okružavalo, i ciela prenositi se u tu epohu, sriedu, o kojih se sa stolice govorilo. Časom sva se njegova lekcija sastojala iz samih izvoda iz različitih ljetopisa — ali upravo to čitanje ljetopisa bijaše glavnim izkazom njegova talenta. Težak, neprobavljiv, očevidno naivno neskladan govor ljetopisa odmah zadobi u njegovim ustima karakter čisto narodnoga govora, shvatljiva za svaku pitomkinju zavoda, koja nije nikada vidjela svojima očima ljetopisnih textova. Suho, sažeto razlaganje postade puno sočnih i jarkih boja; te je starodavna starina oživila pred vama u svoj svojoj arhaičkoj dražesti.“

Ovako je Kostomarov umio svoje slušatelje s katedre obajati i predobiti ih za svoj predmet, za starodavnost, koju im je razlagao. Na književnom polju privriedio je razpravu o dobi krštenja Rusa¹ i izdanjem svojih lekcija o slavenskoj mitologiji,² koje je držao na univerzi u drugoj polovini god. 1846. Ovo je djelo sastavio ponajviše gradjom, koju je u narodu sabrao bio. Već je Kostomarov u spomenutom svojem djelu o narodnoj poeziji upozorio bio na simbole, koji sadržavaju uspomenu stare vjere; pak je taj predmet u ovom djelu dalje razpreo. On je u tumačenju narodnih predaja u svrhe mitičke stajao na stanovištu t. zv. simboličke škole, koje je u Njemačkoj glavnim predstavnikom bio znameniti filolog G. Creuzer († 1859) u svojem nje-

¹ Priobćenu god. 1846 u Записки университета св. Владимира.

² Славянская митология. Киевъ 1846 стр. 113. Izdana starom kirilicem.

kada na glasu djelu: *Symbolik und Mythologie der alten Völker, besonders der Griechen* (1810—12), koje je upravo tada (1836—40) već treće izdanje doživilo bilo. Simbolička škola mitologije, bivši ujedno reakcijom proti euhemerizmu XVIII vieka, stajala je u tiesnoj svezi s tadašnjim romantičkim pokretom, koji okrenuvši se k starim, k pučkim predajam, naziraše u njih zalihu novih poetičkih i moralnih ideja. Kostomarov se češće u svojoj slavenskoj mitologiji osvrće na Creuzera; bijaše mu poznata i mitologija Jakova Grimma, koja je malo prije (1844) u drugom izdanju izašla; ali nije si još usvojio bio njegovu filologičku i historičku metodu, pred kojom je simbolička škola u nauci uzmicala te napokon uzmakla. Uza sve to trud Kostomarova bijaše korak u napried i u toj grani ruske nauke, koju su već dotle djelomice obradili bili Snegirev, Kastorskij, Sreznevskij.

Nu kratak bijaše boravak Kostomarova u starodavnoj majci ruskih gradova. Bližnji uzrok bio je god. 1846 ondje osnovani „kirillo-metodijski kružok“, koji su tamošnji umnici sastavili i u koji su maloruski književnici: pjesnik T. G. Ševčenko, P. A. Kuliš, A. V. Markević, N. I. Gulak, V. M. Bělozerskij, A. A. Navrockij itd. pristupili. Duša društva bijaše Kostomarov. Zadaćom si postavilo putem knjige pripravljati oslobodjenje slavenskih narodnosti izpod vlasti inoplemenika te organizovanje njihovo u samostalne političke skupine u federativnoj svezi medju sobom; uklonjenje u slavenskom društvu svakoga podaničtva, bud pod kojim imenom, kano takodjer staliških povlastica i preimućtva; uzpostavljenje vjerske slobode i trpljivosti; uvedenje slavenskoga jezika u javno bogoslužje kod Slavena budi koje

crkve i vjeroizpovjesti; podpuna sloboda misli, štampe i odgoja; napokon predavanje svih slavenskih nariečja i književnosti u školah slavenskih narodnosti. Sva ova načela postavljena su pod zaštitu prvih slavenskih apostola, kano pokrovitelja suvremenih slavenskih narodnih ideala. Kostomarov bijaše Slavenofil u smislu ovih načela; ali je osudjivao svaku absolutnu hegemoniju jednoga slavenskoga plemena nad drugim. On bijaše čisti slavenski federalista, predstavljajući si u budućnosti samosvojua slavenska plemena kano savez bratstava na osnovu podpune ravnopravnosti i slobode, posvećene ravnopravnošću i ljubavju kršćanskom. Kano prijatelj puka želio ga vidjeti riešena onih podaničkih, kmetskih spona, u koje ga je neslavenska prošlost ukovala. „Kirillo-metodijjski kružok“ spremio je prevrat; ali prevrat u misli i u mirnom izvađjanju onih načela; nu daleko je od njega bio prevrat silom, željezom i krvju. Prem je u istinu tako bilo, te je kijevski „kružok“ bio samo jedan prsten u onom lancu duševnoga pokreta, koji je više slojeve društva ruskoga iza treće desetine našega stoljeća uzkomešao: to je u njem državna vlast za vladavine željeznoga cara Nikole nazirala pogibelj za postojeći poredak; a imenito, poradi članova maloruskih, za jedinstvo i cjelovitost države. S toga je Kostomarov uz spomenute drugove svoje iznenada god. 1847 uhvaćen bio, pak u Petrograd pred sud doveden, te ovdje sbog ukrajino-filskih težnja osudjen na godinu dana zatvora u tamošnjoj petropavlovskoj tvrdjavi.¹

Poslije godine dana bijaše pušten na slobodu; ali dodieljen u službu kod gubernijske uprave u Saratovu,

¹ Potanje opisano u: Киев. старина 1883 nr. 2.

te zabranjeno mu tiskom na svoju raku obielodaniti svoje radnje. Bijaše dakle postavljen pod redarstveni nadzor.

U Saratovu radio je Kostomarov u statističkom odboru (статистическій комитетъ) gubernijskom. Kako ga je svaka grana nauke, odnoseća se na Rusiju, zanimala, upotriebio je taj svoj privremeni položaj, da na temelju službenih podataka sastavi spis o trgovačkih odnošajih onoga uz Volgu znamenitoga kraja. Ovaj spis bi odredbom načelnika gubernije tiskom obielodanjen¹. Uz ovaj službeni rad Kostomarov je nastavio i književan u području historije i etnografije. U prvom pogledu polazio je arkive i knjižnice, te sabirao historijsku gradju rukopisnu. Radio je u starom arhivu u Caricinu na Volgi, posjetio u istu svrhu Volks i Petrovsk; te je po sakupljenih izpravah sastavio i izdao „Очеркъ исторіи Саратовскаго края“ (1858). U drugom pogledu izučaše velikorusko pleme onoga kraja i sabiraše narodne tvorine². Napokon izradjivaše prije sabranu i onamo sa sobom donesenu historijsku gradju; priugotavljaše imenito obširnu monografiju o Bogdanu Hmeljuickom, i obielodani svoju studiju o ukrajinskom kozačkom hetmanu XVI v. Ivanu Svirgrovskom³.

Odavle se vidi, kako Kostomarov nije klonuo duhom u zatočenju, već je ono vrijeme, kano kakova odmora, upotriebio da razširi svoje poznavanje Rusije i predjašnju gradju novom obogati. Ali i zatočenje u Saratovu presta

¹ Взглядъ на состояніе Саратовской вывозной торговли. Саратовъ 1856

² Пјесме tiskane po N. S. Tihonravovu: Лѣтописи русс. литературы. Москва 1861.

³ Москвитянинъ 1855. Истор. монограф. II, 1—34.

smrću cara Nikole (1855). Nasljednik mu car Aleksandro II. skinu (1856) zabranu o tiskanju djela, onda i redarstveni nadzor, samo pridrži odredbu, da se ne može uzpostaviti u službu na polju nastave. Usled toga naumi Kostomarov uputiti se u inostranstvo, da se i s ovim upozna i da ondje svoje znanje novim iskustvom obogati. Godine 1857 dakle posjeti Njemačku, Francezku, Švajcarsku, Italiju i Austriju; a vrativši se u otačbinu zauze u Saratovu mjesto u odboru, koji je pozvan bio, da prouči i predloži, kako bi se stanje kmetova poboljšati moglo. Kako se je Kostomarov toga posla kano djelovodja odborski rado latio i sve svoje znanje mu posvetio, svaki će lasno dokučiti, kada se sjeti, da je ukinuće podanstva i sloboda te ukinuće staljskih povlastica bila jedna od točaka u programu „kirillo-metodijskoga kružka“. Sam Kostomarov ubraja u najsretnije čine svoga života, što je pripomogao onomu velikomu djelu, oživotvorenu carskim ukazom od 19. febr. 1861 godine, kojim je 23 milionom ruskih državljana podieljena sloboda osobe i imetka.

Uz ove poslove, čim je ona zabrana ukinuta, započe Kostomarov iznositi na svjetlo svoja za tisak jur priredjena djela. Najprije (1857) potisnu u sviet svoju veliku monografiju o glasovitom kozačkom hetmanu Bogdanu Hmeljnickom († 25. kol. 1657), za koju je sakupljao gradju već u Harkovu i Kijevu¹; onda (1858) odmah drugu monografiju² o ustanku Kozaka pod vo-

¹ Izadje najprije u „отечественныхъ Запискахъ“. 1857. Onda u posebnih izdanjih izpravljena god. 1859 i 1870. Napokon u skupnom izdanju: Историческія монографіи и изслѣдованія. Спетербургъ 1884 t. IX, X, XI. Богданъ Хмельницкій.

² Бунтъ Стеньки Разина takodjer najprije u Oteč. zapis. god. 1859. Izdano u Истоп. монограф. t. II, str. 195—356.

djom Stenkom Razinom (1669—71). Predmet je crpen iz prošlosti maloruske; mio piscu, jer prikazuje djelujući narod, te je mogao osjećaje i težnje njegove na vidik iznieti u onih borbah XVII stoljeća, koje su se vodile za prvenstvo izmedju Poljaka i Rusa na sjeveroiztoku Evrope. A pošto je u Saratovu sakupio bio mnogo gradje za trgovinsku poviest, nije se mogao Kostomarov uzdržati a da ne priobći tiskom (1857) „Очеркъ торговли московскаго государства въ XVI и XVII столѣтияхъ“.¹ Uz ove veće obielodanio je i više manjih radnja, kano što o pitanju, jeda li je kmetstvo u Rusiji uvedeno pod Borisom Godunovom.²

One dvie monografije podigle su još više glas historika Kostomarova svojom obsežnosti, svojom oštroumnosti, svojim bogatstvom novih podataka, pak uza to ljepotom i prozirnosti svojega razlaganja, tako da se kano elegantno pisane pripoviesti čitati mogu. S toga jedva je Kostomarov u saratovskom odboru svršio bio svoj zadatak, dobi od petrogradskoga universiteta laskavi poziv na stolicu ruske historije, koja je poslije N. Ustrjajlova ostala izpražnjena. Kostomarov primi taj častni poziv, te oprostivši se s mnogimi prijatelji i štovatelji u Saratovu preseli se u priestolnicu na Nevi. Najprije za traži, da se ukine naredba carska, kojom bijaše zabranjeno podieliti mu ikoje mjesto u učiteljstvu. Dotle tečajem nekoliko mjeseci radio je u carskoj javnoj knjižnici, dok napokon u oktobru 1859 neizadje povoljno previšnje riešenje, te već sliedećega mjeseca studenoga započe svoja predavanja.

¹ U „Современикъ“ 1857.

² Архивъ Калачова 1859. Истор. монограф. I, 351.

Kostomarov je sa stolice čitao svoja vlastita iztraživanja u području ruske historije. Tako je god. 1860 i 1861 čitao o sjevero-ruskih slobodnih obćinah, Novgorodu, Pskovu, Vjatki, o njihovu obćinskom životu, o obićajih, trgovini, crkvenih odnošajih itd. za srednjega vieka — opet obljubljen mu predmet, gdje je mogao samosvojan život naroda crtati. Ova su čitanja tiskom obielodanjena.¹ O tadašnjih predavanjih njegovih pripovieda njegov prijatelj i sudrug poznati literarni historik A. N. Pypin ono što smo čuli od Skabičevskoga. Predavanja su privlačila svojom osebujnošću. „Kano da je govorio sam stari ljetopisac, doznnavši o dogodjajih od najbližih svjedoka“. Lekcije spomenute bile su zanimive, što su u život kano uzkrisile starinski život i drevno mišljenje.² Ujedno je Kostomarov neprekidno svoja studija na javnost iznosio; tako god. 1860 obširnu monografiju o domaćem životu i o obićajih velikoruskoga naroda u XVI i XVII vieku.³ U onom priepornom pitanju o narodnosti Rurikovih Rusa Kostomarov je pobijao varjažku teoriju, držeći on doseljenike za baltijske Litvane, o čem je svoje mnienje i tiskom obielodanio; a to ga dovede u sukob s Pogodinom, braniteljem ove druge teorije; pak je izmedju obiju dne 19. marta 1860 god. držana u Petrogradu javna ustmena disputa o tom predmetu. Obielodani na dalje studije o južnoj Rusiji koncem XVI stoljeća,⁴ razpravljajući o pripravah za

¹ Истор моногр. т. VII i VIII. Сѣвернорусскія народоправства во времена удѣльно-вѣчеваго уклада.

² Вѣстникъ Европы. 1885. III, 422.

³ Современникъ 1860. Очеркъ быта, домашней жизни и нравовъ великорускаго народа въ XVI i XVII столѣтіяхъ.

⁴ Русское слово 1860. Ист. моногр. III, 181.

crkvenu uniju i o ustancih Kosinskoga i Nalivajka; za tim o litovskoj narodnoj poeziji,¹ o legendi „о кровѣ-мѣстелѣ“,² razloži svoje misli o federativnom načelu stare Rusije i dviju ruskih narodnosti,³ priobći nacrt „narodne južnoruske historije“⁴ razpravljajući o njezinih plemenih, Poljanih, Drevljanih itd., o Volinju, Podolju i crvenoj Rusiji, protumači mističnu poviest o Nifontu po spomeniku XIII vieka,⁵ iztaknu značenje Velikoga Novgoroda,⁶ opisa hetmanstvo Vygovskoga,⁷ a po aktih arheografske komisije i rukopisih c. pub. biblioteke takodjer velikoruske slobodne mislioce religiozne XVI vieka Mat. Baškina i njegove pristaše,⁸ napokon narisa podaničku odanost Ivana Susanina⁹ naprama caru Mihajlu Romanovu (1613), koji je čin ovječio Glinka u operi „Žizn za carja“. Uza sav ovaj mnogobrojni književni trud, kano i uz ocjenu djela Popke „Черноморскіе казаки“, povjerenu mu c. ruskom akademijom nauka, za koju dobi nagradu zlatnu medalju, preuze povjerenu si redakciju sbornika: Памятники старинной русской литературы“, što no je troškom gr. G. A. Kušelev-Bezborodka izlazio. Ove historijske radnje, kano i obće priznana široka i duboka učenost Kostomarova, učiniše ga dostojnim, da bude god. 1860 imenovan članom arheografske komisije, zasnovane P. Strojevom (1834),

¹ Русское слово 1860. Ист. моногр. III, 343.

² Современник 1860. Ист. моногр. I, 293.

³ Основа 1861. Ист. моногр. I, 1. 51.

⁴ Ондје.

⁵ Русское слово 1861. Ист. монограф. I, 263.

⁶ Отечествен. Записки 1862. Ист. монограф. I, 323.

⁷ Основа 1861. Ист. моногр. II, 35.

⁸ Отеч. Записки 1862. Ист. моногр. I, 385.

⁹ Отеч. записки 1862. Истор. моногр. I, 429.

koje je svrha sabirati, čistiti i izdavati historijsku gradju rusku. Veoma obsežna izdanja ove komisije, koja imade i pokrajinskih podružnica, bogata su u izpravah i spomenicih, ljetopisih, spomenicah itd. Kostomarov je ostao članom ove komisije sve do smrti, te mu bude dodieljeno izdavanje spomenika odnosećih se na historiju južne i zapadne Rusije. A koli je u tom poslu neumoran bio, svjedoči, da je pod sobstvenom redakcijom njegovom izašlo 11 toma takovih spomenika.

Nu sudba ne htjede, da Nikolaj Ivanović ostane i taj put dugo na profesorskoj stolici. Povodom naime djačkih nemira na petrogradskoj universi bude ova na duže vrijeme zatvorena; što je Kostomarova ponukalo, da se još s drugimi jednomišljenici u svibnju god. 1862 na profesuri zahvali. Sada htjede ga kijevski universitet sv. Vladimira predobiti, te ga je sljedeće god. 1863 rektor N. D. Ivanišev izviestio, da je izabran na stolicu ruske historije; ali toga častnoga poziva ne htjede primiti. Odluči posvema i izključivo posvetiti se nauci i književnoj radnji bez svakoga zvaničnoga zanimanja izuzam onoga u arheografskoj komisiji. Službena Rusija ovoga razdobja, u kojoj je stao posvema drugi vjetar piriti, i koja je zasluge Kostomarova priznavala, dokazom budi, što ga je god. 1870 učinila pravim tajnim savjetnikom i odlikovala (1880) redom sv. Stanislava I stepena, jedva bi se protivila ikoju zvaničnu položaju njegovu, da ga je poželio ili primiti htjeo.

Ako se izuzme god. 1864, koje je Kostomarov posjetio inostranstvo i medju ostalimi zemljami takodjer Srbiju, ostale 23 godine svoga života posvetio je izključivo nauci i književnosti doseliv se u Petrograd na stalno prebivanje. Odavle nije se dao maknuti ni dvo-

jakim častnim pozivom na profesorsku stolicu od universiteta u Harkovu (1865) i u Kievu (1869). Riešen svakoga drugoga zanimanja njegov bistar um i neumorna radinost izniela je u tom razdoblju tolike plodove u području historije, etnografije i tradicionalne literature, da toli neizcrpiva duševna tvornost probudjuje udivljenje. Časopisi i veliki ruski sbornici, koji su poslije god. 1860 svjetlo ugledali, trgali su se za perom Kostomarova, da se njegovimi proizvodi okite, tako napose Библиотека для чтенія (1864), Бесѣда (1872), Древняя и новая Россія (1875, 1877, 1878), академическій календаръ (1867), Кіевская старина, Русская старина (1877, 1878), Русскій архивъ, Русская мысль (1880, 1883), od starijih Отечеств. записки (1865), a osobito veoma ugledan „Вѣстникъ Европы“, kojemu je poslije 1866 pa do smrti jedan od glavnih suradnika bio.¹ Od publikacija učenih društava, kod kojih je Kostomarov sudjelovao, spominjem c. geografsko i c. historijsko društvo. Za prvo izradio je liepu razpravu ob одношају ruske historije ka geografiji i etnografiji,² za tim uredio je „сборникъ малорусскихъ обрядовихъ пѣсенъ“;³ a za drugo priredio „бумаги князя И. В. Репнина.“⁴

Svi ovi prilozi jesu čitave monografije, obradjujuće u obliku ili razprava ili biografija pojedine česti ruske historije. Od takovih monografija navodimo za poviest

¹ U t. III god. 1885 (CXIII. t.) na str. 426 navedeni su svi prilozi, koje je Kostomarov priobćio u tom žurnalu. Imade jih 36.

² Записки имп. географ. общества 1862. Истор. монограф. III, 375.

³ Труды этнограф. статист. експедициі въ югозападный край. t. III, IV, V.

⁴ Сборникъ имп. истор. общества. t. XVI, 1875.

malorusku: Руина¹, o hetmanstvu Bruhoveckoga, Demjana i Samoilovića (1663—77), Мазепа i Мазепинцы² tičući se iste dobe kozačtva, hetmanstvo Jurja Hmelnickoga,³ Bogdan Hmelnickij podanik otom. Porte,⁴ o kozacih.⁵ Iztražujući pojedine dielove maloruske historije nije se mogao nedotaknuti i crkvenih pitanja i odnošaja naprama Poljskoj; pak tim povodom iznesene su na svjetlo monografije o Petru Mogili, kijevskom glasovitom metropolitu (1633), obzirom na novija o njem iztraživanja,⁶ o patrijarhu Fotiju i prvom razkolu crkve;⁷ a iz poljske poviesti obširna radnja: послѣдніе годы рѣчи-посполитої,⁸ u kojoj poslije uvoda (o historijskoj borbi medju Poljskom i Rusijom za prievlast, o Poljskoj starih vremena i zlatne dobe i periodi upadka) crta sudbinu Poljske poslije prve diobe do osvojenja Varšave po Suvarovu. Ali ne samo malo — nego i veliko-rusku historiju obradivao je neumorni Kostomarov. Osobito занимало га т. зв. смутное время moskovske države (1604—13), o kojem kano i o pojedinih otmenijih osobah njegovih izdao je obširnija izpitivanja,⁹ za tim historiju raskola i Molokana,¹⁰ crkveno-historijska kritika u XVII

¹ Вѣстникъ Европы 1879. 1880. (Истор. моног. т. XV.

² Истор. моногр. т. XVI. Русская мысль 1882.

³ Вѣстникъ Европы. 1868. Ист. моногр. т. XII, 153.

⁴ В. Европы. 1878. Ист. моногр. XIV, 63.

⁵ Р. Старина 1878. Ист. моногр. XIV, 83.

⁶ В. Европы 1874. Ист. моногр. XIV, 43.

⁷ В. Европы 1868. Поводом Hergenrötherova djela: Photius und seine Zeit.

⁸ Najprije u В. Европы 1869. Истор. моногр. т. XVII, XVIII.

⁹ В. Европы 1866, 1867, 1871, 1872. Ист. моногр. т. V, VI.

¹⁰ В. Европы 1865, 1871. Ист. моногр. XII, 343, 433.

vieku,¹ ličnosti Ivana groznoga,² carevića Dimitrija³ i Aleksija Petrovića,⁴ carice Katarine,⁵ samodržavnoga otroka Petra.⁶ Od pojedinih događaja v. ruske historije spominjemo razpravu o kulikovskoj bitci⁷ i o livonskom ratu.⁸ U isto doba vraćao se na svoj obljubljeni predmet, narodne tvorine, te je u posebnih razpravah razjasnio veliko- i malorusku narodnu poeziju.⁹ Ni polja historičke kritike nije zanemario Kostomarov, kano što to uz ostalo svjedoči iztraživanje: Преданія первоначальной русской Лѣтописи.¹⁰

Ove monografije svojim su obsegom tako obširne, da u posebnom izdanju čine osamnaest krupnih knjiga.¹¹

Ovako spreman u pojedinih dielovih ruske historije mogao se Kostomarov odvažiti na sastavljanje i izdanje cjelokupne poviesti ruskoga naroda. Takovo djelo ugleda god. 1873—6 svjetlo u tri knjige. Kostomarovu nije bilo na umu, da preda u ruke obširnu s naučnim aparatom poviest, koja bi ostala ograničena na tjesniji krug; već on namieni svoj trud širokomu čitalačkomu občinstvu, pak prema tomu udesi i sadržinu i oblik. „Русская исторія въ жизнеописаніяхъ ея главнѣй-

¹ В. Европы 1870. Ист. моногр. XII, 307.

² В. Европы 1871. Ист. моногр. XIII, 209.

³ В. Европы 1873. Ист. моногр. XIII, 319.

⁴ Др. и нов. Россія 1875. Ист. моногр. XIV, 115.

⁵ Др. и нов. Рос. 1877. Ист. моногр. ibid. p. 259.

⁶ Др. и нов. Россія 1878. Ист. моногр. ib. p. 359.

⁷ Акад. календаръ 1864. Ист. моногр. III, 1.

⁸ Библіотека для чтенія 1864. Ист. моногр. III, 45.

⁹ Вѣстник Европы 1872, 1874. Ист. моногр. XIII, 445. Бесѣда 1872. Рус. мысль 1880, 1883.

¹¹ В. Евр. 1873. Ист. моногр. XIII, 1.

¹⁰ Izdane u Petrogradu: Историческія монографіи и изслѣдованія Н. Костомарова.

шихъ дѣятели“, kako već sam naslov upućuje, sastavljena je iz samih životopisa, nižući sve važnije događaje ruske prošlosti okolo glavnih osoba. Počima sa životopisom kneza sv. Vladimira, jer Kostomarov drži, da je ruska historija pred tim „tamna i puna pripoviedaka, koje se ne mogu smatrati podpuno dostovjerne“; a završuje sa zacarevanjem Katarine II t. j. s XVIII stoljećem. U toj poviesti nije pisac propustio ni jedne znatnije osobe, ni jednoga znatnijega događaja, koji bi mogao Rusa zanimati. Ličnosti, oko kojih niže pripoviedanje, nisu samo političke nego i crkvene i prosvjetne; a izmedju njih iztiče takodjer našega Jurja Križanića, pod posebnom glavom: Юрій Крижаничъ“,¹ „родомъ Хорватъ“, „представляетъ собою выходящее изъ ряда явленіе“. Kostomarovljeva poviest može u mnogom služiti za obrazac piscem, koji su rado prošlost svoga naroda nacrtati za veliko čitalačko občinstvo. U Rusiji izazvala je prigovora, osobito radi neobična shvaćanja pojedinih osoba i događaja; nu pisac nije ostao dužan razjasnjenja.²

Uz ove učene radnje nije Kostomarov zanemario ni laganih u lieposlovnom obliku, ali na povjestnom osnovu. Tako je izdao (1862) dramu Кремуцій Кордъ, zatim сынъ (1859, 1864), Кудеяръ (и В. Европы 1875), Холопъ (Нов. время 1878), Черниговка (истор. вѣстникъ 1881), Жидотрєпаніе въ началѣ XVIII вѣка (Кіев. старина 1883). A malo ne jednako plodan bijaše na polju kritike priobćiv do stotinu recenzija i literarnih obznanah u različitih časopisih,³ od kojih zanimive su

¹ U III izd. 1886 t. II, 429.

² V. Вѣстник Европы 1876.

³ Navedene u biografič. slovarě str. 292—7.

osobito one glede narodnosti Rusa t. j. Rurika i njegove družine (u *Sovremeniku* 1860, *Otečestv. zapiskah* 1860, *Arhivu istor. knj. I. Sěvernoj pčeli* 1860 *Naše vremena* 1860).

Ovo je, gospodo, samo u glavnih crtah opisano naučno i književno djelovanje Kostomarova. Poslije prvoga pojavljenja njegova sa većom radnjom, povodom naime djela o Bogdanu Hmelnickom, stekao je Kostomarov svojim laganim, ugodnim i zabavnim načinom pisanja glas ruskoga Thierryja. U njega grli se nauka sa životom, polet s ozbiljnošću, protonarodan oblik s dubljinom misli. U monografijah njegovih prevladjuje epička forma, gdješto i dramatička, rukuju se lieposlovno predavanje i znanstvena ekspozicija. Odavle tolika popularnost njegovih duševnih proizvoda u Rusiji, odavle čita je lasno, sve što čitati umije. Kako je Kostomarov u svih slojevih ruskoga društva štovan i ljubljen bio, pokazalo je obćenito saučešće povodom smrtonosnoga pada i prigodom uzsliedivše 7/19 aprila 1885 god. smrti, pokazao je sjajan u Petrogradu pogreb umrlih ostanaka neutrudiva prosvjetitelja.

Naša akademija izkaza Kostomarovu počast i štovanje, kada pridruživši se drugim učenim društvom imenovala ga u skupštini dne 24. listopada 1870 god. svojim članom. Dopustite, da danas, kada ga već medju živimi ne ima, na moja usta izjavi tugu slavenske, a napose ruske, nauke radi gubitka tolika gojitelja njezina, i da s južne Save na sjevernu Nevu u duhu šalje na njegovu mogilu vienac slave. Slava slavnomu historiografu Nikolaju Ivanoviću Kostomarovu!

2. KNJIŽEVNA RADNJA.

a) RAD.

Knjiga LXXXVIII. (zajednička).

Roger-Bošković i njegov rad na polju astronomije i meteorologije. Od *Josipa Torbara*. Str. 429.

Boškovićev rad na polju fizike. Od dra. *V. Dvořaka*. Str. 470.

Knjiga LXXXIX. (razreda fil.-hist. i filoz.-jur. XXI.)

O Dubravci, drami I Gundulića. U proslavu Gundulićeve tristogodišnjice. Od dra. *Fr. Markovića*. Str. 1.

Kako je rabila riječca *črez* (novoj) slovenskoj knjizi do prije 50 godina (završetak). Od *M. Valjavca*. Str. 25.

Religija Srba i Hrvata na glavnoj osnovi narodnih pjesama, priča i govora narodnog. (Nastavak.) Dio VI.

Gromovnik, Perun, Oganj. Od *N. Nodila*. Str. 129.

Misli i djela biskupa Strossmajera. Od *T. Smičiklasa*. Str. 210.

Crtice iz hrvatske književnosti. Napisao Ivan Broz. Sveska prva. Uvod u književnost. Zagreb. Naklada Matice hrvatske 1886. — Književna obznana. Od dra. *F. Maretića*. Str. 225.

Knjiga XC. (zajednička.)

Filozofijski rad Rugjera Josipa Boškovića. Od dra. *Fr. Markovića*. Str. 543.

Knjiga XCI. (razreda fil.-hist. i filoz.-jur. XXII.)

Veznici u slovenskijem jezicima (Nastavak). Od dra. *T. Maretića*. Str. 1.

O hrvatskom prievodu XV (XVI) Ovidijeve heroide „Paris Helenae“ od Hanibala Lucića. Od dra. *Fr. Maixnera*. Str. 81.

Nutarnje stanje Hrvatske prije XII. stoljeća. III. Vrhovna državna vlast. Odnosaj među crkvom i državom. Od dra. *Fr. Račkoga*. Str. 125.

Religija Srba i Hrvata na glavnoj osnovi pjesama, priča i govora narodnog. (Nastavak.) Dio VII. Vile. Od *N. Nodila*. Str. 181.

Knjiga XCII. (razreda mat.-prirodosl. IX.)

Područje materijalizma od dra. *B. Šuleka*. Str. 1.

Prilog k teoriji kubične involucije na čunjosjeku. Od dra. *K. Zahradnika*. Str. 73.

Prilog poznavanju faune sladkovodnih korepnjaka Hrvatske. Od *Dragutina Šoštarića*. Str. 103.

Peto izvješće potresnoga odbora za godinu 1887. Od dra. *M. Kišpatića*. Str. 215.

Knjiga XCIII. (razreda fil.-hist. i filoz.-jur. XXIII.)

Veznici u slovenskijem jezicima. (Završetak.) Od dra. *T. Maretića*. Str. 1.

O stanju više nastave u Hrvatskoj prije, a osobito za Pavlinah. Od *I. Tkalčića*. Str. 78.

Zadnja bića. Mexafizična razprava. Od dra. *Gj. Arnolda*. Str. 105.

Prinos k naglasu u (novoj) slovenštini. 6. Naglas u prezentih glagola, koji prezentni nastavak jo drže samo u 3. plur. Osnove na i. Od *M. Valjavca*. (Nastavak.) Str. 135.

I opet o metrici narodnijeh pjesama. Književna obznana. Od *L. Zime*. Str. 197.

b) STARINE.

Knjiga XX.

Sadržaj:

Što je pisama sakupio P. Blagoslav Bartoli. Priobćio dr. *I. Črnčić*. Str. 1.

O. Rafo Levaković i Vlasi u Hrvatskoj g. 1641. Priobćio o. *E. Fermendžiu*. Str. 22.

Još o glagolskom napisu u crkvi sv. Lucije u drazi baščanskoj. Priobćio dr. *I. Črnčić*. Str. 33.

Izvještaj barskoga nadbiskupa Marina Bizzia o svojem putovanju god. 1610. po Arbanaskoj i staroj Srbiji. Priobćio dr. *Fr. Rački*. Str. 50.

Trnovsko tetraevanđelje XIII. vieka. Priobćio *M. Valjavec*. Str. 57.

Borba Crnogoraca s Turcima oko prevlasti nad Grahovom. Priobćio *Marko Dragović*. Str. 243.

c) STARI PISCI HRVATSKI.

Knjiga XV.

Djela Petra Zoranića, Antuna Sassina i Savka Gučetića
Bendeviševića.

I. Životopisi od P. Budmana.

II. Petar Zoranić: Planine, str. 3—95.

III. Antun Sassin:

Malahna komedija od pira 99.

Filide 106.

Flora 123.

San 153.

U pohvalu pjesnika dubrovačkih 159.

U slavu i hvalu lijepijeh od grada gospoja. 160.

U smrt Gjiva Simova Bunića 160.

U smrt Marina Držića 163.

U smrt Pava Torelli 164.

Robinjica 166.

Mrnarica 168.

Riječi jednoga ljubovnika 172.

Razboj od Turaka (Gjivu S. Bunića) I—IX. 173.

Vrtari 197.

IV. Savko Gučetić Bendevišević: Dalida (Ludovika Gvota, prinesena u pjesni slovinske) 201.

d) MONUMENTA

SPECTANTIA HISTORIAM SLAVORUM MERIDIONALIUM.

Vol. XIX. Acta coniurationem croatorum comitum bani
Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan illustrantia,
desumpta e tabulariis gallicis. Collegit et redegit dr.
B. Bogišić.

Imade ukupno 315 izprava od god. 1663 do 1671, po-
najviše dopisi izmedju francezkoga dvora i francezkih
diplomata. Ovom se sbirkom popunjuje sbirka dra.
Fr. Račkoga: Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga
i kneza Fr. Frankopana. U Zagrebu 1873.

e) POSEBNA DJELA.

11. Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. III diela sv.
II. (sv. 10): Godomik—Grumac.
 12. Hrvatski spomenici u kninskoj okolici uz ostale
suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske di-
nastije. Napisao *Fran Bulić*. Sv. I. str. 1—16 sa
I—XVIII tab. i 60 nacрта.
 13. Ljetopis sv. III (god. 1888.).
-

3. KNJIŽEVNI RAD.

a) ČLANOVA.

Bogišić V.:

Sabrao i uredio izprave o uroti bana P. Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana, iz francezkih arkiva. Monumenta historiam Slavorum meridionalium spectantia. Vol XIX.

Bulić Fr.:

Hrvatski spomenici u kninskoj okolini uz ostale suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske dinastije. Sv. I. Posebnih djela knj. VIII.

Budmani P.:

Obradjuje Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Svezka 10. (2. trećega diela). Godomik-Grumac.

Uredio Stare pisce. Knj. XV.

Črnčić Ivan dr.:

Što je pisama sakupio P. Blagoslav Bartoli. Starine XX, 1.

Još o glagolskom napisu u crkvi sv. Lucije u drazi bašćanskoj. Starine XX, 33.

Dvořak V. dr.:

Boškovićev rad na polju fizike. Rad (LXXXVII, LXXXVIII, XC) 470.

Kišpatić Mijo dr.:

Peto izvješće potresnoga odbora za godinu 1887. Rad XCII, 215.

Maixner Franjo dr.:

O hrvatskom prijevodu XV (XVI) Ovidijeve heroide. Paris Helenae od Hanibala Lucića. Rad XCI, 81.

Maretić Tomo dr.:

Veznici u slovenskijem jezicima. (Nastavak.) Rad LXXXIX, 61, XCI, I, XCIII, I.

Crstice iz hrvatske književnosti. Napisao Ivan Broz. Sveska prva. Uvod u književnost. Zagreb. Naklada Matice hrvatske 1886. Književna obznana. Od dra. T. Maretića. Rad LXXXIX, 225.

Marković Fr. dr.:

Filosofijski rad Rugjera Josipa Boškovića. Rad (LXXXVII, LXXXVIII, XC), 543.

O Dubravci, drami Ivana Gundulića. U proslavu Gundulićeve tristogodišnjice. Rad LXXXIX. 1.

Nodilo Nadko:

Religija Srba i Hrvata na glavnoj osnovi pjesama, priča i govora narodnog. Dio VI. Gromovnik, Perun i Oganj. Rad LXXXIX. 129. Dio VII. Vile. XCI. 181.

Rački Fr. dr.:

Nutarnje stanje Hrvatske prije XII. stoljeća. III. Vrhovna državna vlast. Odnosaj medju crkvom i državom. Rad XCI, 125.

Izvjestaj barskoga nadbiskupa Marina Bizzia o svojem putovanju g. 1610 po Arbanaskoj i staroj Srbiji. *Starine XX*, 50.

N. Kostomarov, ruski historiograf. Nekrolog u Ljetopisu sv. III. str. 124.

Smičiklas Tadija :

Misli i djela biskupa Strosmajera. Rad LXXXIX, 210.

Šulek Bogoslav dr.:

Područje materijalizma. Rad XCII, 1.

Tkalčić Ivan :

O stanju više nastave u Hrvatskoj prije, a osobito za Pavlinah. Rad XCIII, 78.

Torbar Josip :

Roger Bošković i njegov rad na polju astronomije i meteorologije. Rad LXXXVII, LXXXVIII, XC, 429.

Valjavec Matija :

Kako je rabila riječca *črez* (novoj) slovenskoj knjizi do prije 50 godina (Završetak.) Rad LXXXIX, 25.

Prinos k naglasu u (novoj) slovenštini. 6. Naglas u prezentu glagola, koji prezentni nastavak *jo* drže samo u 3. plur. c. Osnove na *i* (Nastavak). Rad XCIII, 135.

Trnovsko tetraevanđelije. *Starine XX*, 157.

Zahradnik Karlo dr.:

Prilog k teoriji kubične involucije na čunjosjeku. Rad XCII, 73.

Zima Luka :

I opet o metrici narodnijeh pjesama. Književna obznana. Rad XCIII, 197.

b) NEČLANOVA.**Arnold Gjuro dr. :**

Zadnja bića. Metafizična razprava. Rad XCIII, 105.

Dragović Marko :

Borba Crnogoraca s Turcima oko prevlasti nad Grahovom. Starine XX, 243.

Fermendžiu o. E. :

O. Rafo Levaković i Vlasi u Hrvatskoj. Starine XX, 22.

Šoštarić Dragutin :

Prilog poznavanju faune slatkovodnih korepnjaka Hrvatske. Rad XCII, 103.

VI.

DRUŽTVA I ZAVODI

KOJIM AKADEMIJA SVOJE PUBLIKACIJE ŠALJE.

BAKAR: Nautička škola.

BEČ: Seminar za slavenske jezike na c. universitetu.
Akademija znanosti (Kaiserliche Akademie der Wissenschaften).

K. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung d. Baudenkmale.

K. k. Geologische Reichsanstalt.

K. k. Statistische Central-Commission.

K. k. Anthropologische Gesellschaft.

K. k. Geografische Gesellschaft.

Biblioteka Njegova Veličanstva.

BERLIN: Akademija znanosti (Königl. preussische Akademie der Wissenschaften).

BIOGRAD: Srbsko lekarsko društvo.

Kr. srpska akademija.

Srbsko učeno društvo.

Srpsko arheološko društvo.

BOLOGNA: Accademia delle lettere e scienze.

BORDEAUX: Académie national des sciences, belles lettres et arts.

BRNO: Moravsko društvo za poznavanje zemlje (K. k. mährisch-schlesische Gesellschaft für Landeskunde).

Matica Moravska.

BRUXELLES: Redakcija Musée du naturaliste.

Malakološko društvo (Société Malacologique de Belgique).

BUDIMPEŠTA: Magyar földtani intézet.

Magyar történelmi társulat.

Magyar tudományos akadémia.

Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn.

BUDIŠIN (Bautzen): Matica serbska.

BUKUREŠT: Rumunjska akademija (Academia romana).

CETINJE: Čitaonica.

Gimnazija.

CHRISTIANIA: Sveučilište.

ČRNOVICE: Sveučilište.

DUBROVNIK: Gimnazija.

Samostan male braće reda sv. Franje.

Učiteljište.

FOJNICA: Samostan bosanskih franjevacu.

FRANKFURT NA ODRI: Naturwissenschaftlicher Verein.

GOSPIĆ: Gimnazija.

GRADAC: Historischer Verein.

Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark.

HALLE: Leopoldinische Akademie der Wissenschaften.

HAMBURG: Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung.

HARKOV: Obščestvo ljubitelej prirody.

Sveučilište.

HERMANSTADT: Siebenbürgische Gesellschaft f. Landeskunde.

JAROSLAVJE: Demidovskij juridičeskij licej.

KARLOVAC: Realni gimnazij.

KARLOVCI: Gimnazija.

KASSEL: Naturwissenschaftlicher Verein.

KIJEV: Sveučilište.

Duhovna akademija.

Prirodoslovno društvo (Obščestvo jestestvoispitatelej).

KOTOR: Gimnazija.

KRAKOV: Poljska akademija nauka.

KRIŽEVAC: Gospodarsko učilište.

LIPSKO: K. sächsische Gesellschaft d. Wissenschaften.

LIÉGE (Lüttich): R. société des sciences.

LJUBLJANA: Matica slovenska.

MOSKVA: Obščestvo historije i drevnosti.

Imp. obščestvo ljubitelej jestestvoznanijsa, antrop. i etnogr.

Moskovskoe arheologičeskoe obščestvo.

Duhovna akademija.

Obščestvo seljskago hozjajstva.

MONAKOV (München): Kön. bayerische Akademie der Wissenschaften.

NAPULJ: Deputazione napolitana di storia patria.

NOVISAD: Matica srpska.

Gimnazija.

ODESA: Arheologičeskoe obščestvo.

Sveučilište.

OSIEK: Realka.

Gimnazija.

PARIZ: Comptoir geologique.

Société mathématique de France.

Musée slave.

Redakcija Revue linguistique.

Ministère de l' Instruction publique et des Beaux-Arts.

Institut de France.

PETROGRAD: Imper. akademija nauk.

Geologičeski komitet.

Imper. ruskoe geograf. obščestvo.

Arheologičeskoe obščestvo.

Filolog. obščestvo imperat. universiteta.

Red. časop. Ruske starine.

Arheografska komisija.

Obščestvo ljubitelej drevnej pismenosti.

- Duhovna akademija.
 Blagotvoriteljni slavj. komitet.
 Ruski vëstnik.
- PISA: Sveučilište.
- PLOVDIV: Upravljenje na narodnoto prosvješćenje na iz-
 točna Rumelija.
- POREČ (Parenzo): Arheološko-historijsko društvo.
- POZNANJE: Literarno društvo (Towarzystwo przyjaciół
 nauk Poznańskie).
- POŽEGA: Gimnazija.
- PRAG: Jednota českých filologa.
 Matematičko društvo.
 Spolek českých chemikův.
 Muzej království českého.
 Kr. česká společnost nauk.
 Redakcija časopisa „Athenaeum“.
- RIEKA: Gimnazija.
- RIM: Accademia di conferenze storico-giuridiche.
 Accademia de' Lincei.
 Biblioteca vaticana.
- RIO JANEIRO: Narodni muzej (Museo Nacional).
- SARAJEVO: Realni gimnazij.
- SENJ: Gimnazija.
- SINJ: Gimnazija.
- SOFIJA: Blgarsko književno društvo.
- SPLJET: Gimnazija.
 Dalmatinski nar. muzej.
 Realka.
- STETTIN: Gesellschaft für Pommersche Geschichte.
- ST. FRANCISCO: Akademija (Academy of Sciences).
- TRAVNIK: Gimnazija.
- TURIN: R. accademia delle lettere e scienze.

VARAŽDIN: Gimnazija.

VARŠAVA: Redakcija časopisa Atheneum.

Redakcija filologičkoga vjestnika.

Sveučilište.

VENEZIA (Mljetci): Deputazione Veneta di storia patria.

Reale Istituto Veneto di scienze. lettere ed arti.

VINKOVCI: Gimnazija.

VORONEŽ: Filologički zapiski.

ZADAR: Gimnazija.

Matica dalmatinska.

ZAGREB:

Nadbiskupska knjižnica.

Velika gimnazija.

Velika realka.

Preparandija.

Pravničko društvo.

Pedagogijski književni sbor.

Redakcija „Obzora“.

Redakcija „Narodnih Novina“.

Redakcija „Agramer Zeitung“.

ZEMUN: Realka.

VII.

KNJIŽNICA

I

GALERIJA SLIKA.

a) KNJIŽNICA

SE JE OVE GODINE UMNOŽILA RUKOPISI I KNJIGAMI,
KOJE SE OVDJE SA ZAHVALNOŠĆU NAVODE.

I.

RUKOPISI I LISTINE.

Preuzv. gosp. pokrovitelj akademije biskup *Josip Juraj Strossmayer* poklonio je oveći svezak pisama tičućih se splitske obitelji Marulićah od g. 1520—1699, među kojima je za nas osobito važna nepoznata do sada oporuka našega pjesnika Marka Marulića pisana g. 1521, u kojoj se osim njegove nekretna i pokretne ostavštine nalazi i podpun popis njegove knjižnice.

Preuzvišeni g. grof *Gjuro Jellačić* veledušno odstupio je liep rukopis, sbirku pjesama nekih dubrovačkih pjesnika, izpjevanih, malom iznimkom, jezikom hrvatskim, u kojem na 520 strana upisane su: Ode Joannis Caroli de Angelis, Rhagusini. — De origine urbis Ragusinae, Diatribe historico-chronologica. — Pjesni Antuna Kaznačića, Dubrovčanina. — Zorislava prikazanje Gledjevića, Dubrovčana. — Osman, pjevanje XIII. i XIV. od Mara Zlatarića, Dubrovčana; a napokon od istoga: Pjesni razlike i Pjesance Petra Metastasia tomačene po istomu“.

Presvietli g. umir. septemvir *Dragutin Štagel* darovao 40 listina od XIV—XVIII vieka važnih za poviest hrvatskoga Zagorja.

Veleučeni g. prof. *Pero Budmani* poklonio je rukopis ili sbirku listova „litterae missiles“, na broju 454 pisma, pisana među god. 1670—1684 od republike dubrovačke raznim velevladstvom, dostojanstvenikom i korporacijam.

Od g. *Vida-Vuletića Vukasovića* kupila je akademija priepis Korčulanske poviesti: Paulini de Antonio cittadino di Corzola: Istoria ecclesiastico-profana di Corzola.

- ✓ Od g. J. Duške kupljen je jedan svežić pisama tičućih se vojne po Ugarskoj g. 1849, a naročito bojni izvještaj o bitkâh kod Moora, Arada i Petrovaradina. Ovim se je znatno popunila akademijaska sbirka pisamah „ilirске dobe“.

II.

KNJIGE.

Beč: Carska akademija znanosti.

Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften. — (Philosophisch-historische Classe). Band CX. Heft I. II. Wien 1885—1886. — Bd. CXI. Hft. I. II. Wien 1886. — Bd. CXII. Hft. I. II. Wien. 1886. — Bd. CXIII. Hft. III. Wien. 1887. Bd. CXIV. Hft. I. Wien. 1887. — *Archiv für Oesterreichische Geschichte*. LXVII. Band. 1. 2 Hälfte. Wien 1886. — LXVIII. Bd. 1. 2 Hft. Wien. 1886. — LXIX. Bd. 1. 2 Hft. — Wien 1887. — LXX. Bd. Wien. 1887. — *Fontes rerum Austriacarum*. XLIV. Band. II. Abtheilung. Wien. 1885. — *Register* zu den Bänden 101—110 *der Sitzungsberichte*. Wien. 1886. — *Register* zu den Bänden XV—XXXV *der Denkschriften*. Wien. 1886. — *Mittheilungen* der prähistorischen Commission. Wien. 1887. Nr. 1.

Beč: C. kr. centralna komistija za uzdržavanje hist. spomenika.

Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. XII. Band: I—IV. Heft. Wien. 1886. — XIII. Band. I—IV. Heft. Wien. 1887.

Beč: C. kr. geološki državni zavod

Jahrbuch der k. k. geologischen Reichsanstalt: XXXVI. Band, 2, 3, 4 Heft. Wien 1886. — XXXVII. Bd. 1—4. Heft. Wien 1888. — XXXVIII. Band 1—3. Heft. Wien. 1888. — *Verhandlungen* der k. k. geologischen Reichsanstalt. 1887. Nr. 1—18. Wien 1887. — 1888. Nr. 1 bis 12 Wien 1888. — *Abhandlungen* der k. k. geologi-

schen Reichsanstalt. XI. Band I. Abtheilung: Die Carbon-Flora der Schatzlarer Schichten von D. Stur. Wien. 1885. — XI. Band II. Abth. Die Carbon-Flora von Schatzlarer Schichten, von D. Stur. Wien 1887. — Band. XII. Nr. 1. Ueber die Fauna der Nicht-marinen Ablagerungen der oberen Kreide des Csingerthales bei Ajka im Bakony, und über einige Conchylien der Gosauergel von Aigen bei Salzburg, von Dr. Leopold Tausch. Wien. 1886. — Nr. 2. Beitrag zur Kenntniss der Flora des Kalktuffes und der Kalktuff-Breccie von Hötting bei Innsbruck, von D. Stur. Wien 1886. — Nr. 3. Ueber die Fauna der Oolithe von Cap S. Vigilio verbunden mit einer Studie über die obere Liasgrenze, von M. Vacek. Wien. 1886. — Nr. 4. Ueber die Liasischen Cephalopoden des Hierlatz bei Hallstatt, von G. Geyer. Wien. 1886.

Beč: C. kr. centralna statistična komisija.

Oesterreichische Statistik: VI. Band. 3. Heft. Die Ergebnisse der Strafrechtspflege im Jahre 1882. Wien 1886. — XI. Band 1. Heft. Die Ergebnisse der Civilrechtspflege im Jahre 1883. Wien. 1886. — 2. Heft. Die Ergebnisse des Concursverfahrens im Jahre 1883. Wien. 1886. — 3. Heft. Die Ergebnisse der Strafrechtspflege im Jahre 1883. Wien 1887. — 4. Heft. Statistische Uebersicht der Verhältnisse der österreichischen Strafanstalten im Jahre 1883. Wien. 1886. — XII. Band. 1. Heft. Erläuterungen und Ergänzungen zu den Daten der Viehzählung vom 31. December 1880. Wien. 1886. — 2. Heft. Bewegung der Bevölkerung im Jahre 1884. Wien. 1886. — 3. Heft. Statistik der Unterrichts-Anstalten für das Jahr 1883/4. Wien. 1886. — 4. Heft. Statistik des Sanitätswesens für das Jahr 1883. Wien. 1886. — XIII. Band 1. Heft. Bewegung im Besitz- und Lastenstande der Realitäten im Jahre 1884. Wien. 1886. — 2. Heft. Statistik der Sparcassen für das Jahr 1884. Wien 1886. — 4. Heft. Bewegung der Bevölkerung im Jahre 1885. Wien. 1887. — XIV. Band. 1. Heft. Bericht über die Erhebung der Handelswerthe und Haupt-Ergebnisse des auswärtigen Handels im Jahre 1885.

Wien. 1887. — 2. Heft. Waaren-Einfuhr im Jahre 1885.
 Wien. 1886. — 3. Heft. Waaren-Ausfuhr im Jahre 1885.
 Wien. 1886. — 4. Heft. Waaren-Durchfuhr im Jahre 1885. Wien. 1886. — XV. Band. 1. Heft. Die Ergebnisse der Civilrechtspflege im Jahre 1884. Wien. 1887. — 2. Heft. Die Ergebnisse des Concursverfahrens im Jahre 1884. Wien. 1887. — 3. Heft. Die Ergebnisse der Strafrechtspflege im Jahre 1884. — 4. Heft. Statistische Uebersicht der Verhältnisse der österreichischen Strafanstalten im Jahre 1884. Wien. 1888. — XVI. Band. 1. Heft. Statistik der Banken für das Jahr 1884. und 1885. Wien. 1887. — 2. Heft. Statistik der Unterrichts-Anstalten für das Jahr 1884/85. Wien. 1887. — 3. Heft. Der österreichische Staatshaushalt in den Jahren 1883. und 1884. Wien. 1887. — 4. Heft. Statistik der Sparcassen für das Jahr 1885. Wien. 1887. — XVII. Band. 1. Heft. Bericht über die Erhebung der Handelswerthe und Haupt-Ergebnisse des auswärtigen Handels im Jahre 1886. — 2. Heft. Waaren-Einfuhr im Jahre 1886. Wien. 1887. — 3. Heft. Waaren-Ausfuhr im Jahre 1886. Wien. 1887. — 4. Heft. Waaren-Durchfuhr im Jahre 1886. Wien. 1887. — XVIII. Band. 1. Heft. Bewegung der Bevölkerung im Jahre 1886. Wien. 1888. — 2. Heft. Statistik der Unterrichts Anstalten für das Jahr 1885/86. Wien. 1888. — 3. Heft. Statistik der Sparcassen für das Jahr 1886. — 4. Heft. Statistik des Sanitätswesens für das Jahr 1885. Wien. 1888. — XIX. Band. 2. Heft. Die Ergebnisse des Concursverfahrens im Jahre 1885. Wien. 1888.

Beč: Anthropološko društvo.

Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien: XVI. Band. I—IV. Heft. Wien. 1886. — XVII. Band. I—IV. Heft. Wien. 1887. — XVIII. Band. I—III. Heft. Wien. 1888.

Beč: C. kr. geografijsko društvo.

Mittheilungen der k. k. geografischen Gesellschaft in Wien. XXIX. Band, Nr. 1—9. Wien. 1886. — XXX. Band, Nr. 1—9. Wien. 1887. — XXXI. Band, Nr. 1—9. Wien. 1888.

Beč: C. kr. vojni geografski zavod.

Mittheilungen des k. k. Militär-geographischen Institutes.
Band VI. Wien. 1886. — Band VII. Wien 1887.

Berlin: Kr. pruska akademija znanosti.

Sitzungsberichte der königlich preussischen Akademie der Wissenschaften. Jahrgang 1885. Heft. XXIII—LI. — Berlin. 1886. — Jahrgang 1887. Heft. I—LV. Berlin. 1887. — Jahrgang 1888. Heft. I—XXXVII Berlin. 1888

Beograd: Kr. srpska akademija.

Глас. I. Пронијари и баштеници од Стојана Но-
ваковића. Београд. 1887. — II. Разправа о Констан-
тину Теху од II. С. Срећковића. Београд. 1887. —
III. Лампрофири у Србији, од Јована М. Жујовића.
Београд. 1888. — IV. О Ивану Гундулићу, беседио
Матија Бан. Београд 1888. — V. Народна библио-
тека у Београду, написао М. Милићевић. Београд
1888. — VI. Поглед на Лајбницову инфинитези-
малну методу, од Д. Нешића. Београд 1888. — VII.
О компензацији вертикалног клатна од Љубомира
Клерића. Београд. 1888. — VIII. Грађа за геологију
и палеонтологију источне Србије, од Светолика Ра-
довановића. Београд. 1888. — IX. Приступна ака-
демијска беседа, З. М. Жујовића. Београд. 1888. —
Пословник српске краљ. академије. Београд. 1888.
— *Спотен* на тужну свечаност приликом смрти
Дра. Јосира Панчића. Говор Чед. Мијатовића. Београд.
1888. — *Годишњак* I. 1887. Београд. 1888.

Beograd: Srpsko učeno društvo.

Гласник српскога ученога друштва. Књ. 65. Бео-
град. 1886. Књига. 66. 67. Београд. 1887.

Beograd: Srpsko lekarsko društvo.

Српски архив за целокупно лекарство: одељак први,
књига IX. Београд. 1887. — Одељак други, књига
XVII. Главнији радови на бојном санитету у год.

1881. и 1882. Израдио Др. Радмио Лазаревић. Београд. 1884. — Књ. XVIII. Војно-санитетска статистика за год. 1880.; израдио Др. Радмио Лазаревић. Београд. 1885. — Књ. XIX. Хигијена, од Дра. Л. Стевановића. Београд. 1885. — Књ. XX. Историја пољске војно-санитетске службе у српској војсци за време србско-бугарског рата 1885—1886. од Дра. Владана Ђорђевића Београд. 1886.

Beograd: Arheološko društvo.

Старинар српског археолошког друштва. Год IV. бр. 1—4. Београд. 1887. — Год. V. бр. 1. 2. 3. Београд. 1888.

Bologna: Kr. akademija znanosti.

Memorie della r. accademia delle scienze dell' istituto di Bologna. Serie IV. tomo VII. Bologna. 1886.

Bordeaux: Akademija znanosti i umjetnosti.

Actes de l'academie nationale des sciences, belles lettres et arts de Bordeaux. 3. Serie — 46 annee — 1884. — Paris. 1884. — 3. Serie, 47 année 1885. — Paris. 1885.

Brno: Zemaljski odbor markgrofije Moravske.

General-Register und Nachschlage-Buch zu den zehn Bänden von Dudik's allgemeiner Geschichte Mährens. Brünn. 1887. — *Libri citationum et sententiarum seu knihy pûhonné a nalezové.* Tom. V. pars prior. (Pûhony Olomuckè). Edidit Vincentius Brandl. Brunæ 1887.

Brno: C. kr. moravsko gospodarsko-prirodoslovno društvo.

Mittheilungen der k. k. Mährisch-Schlesischen Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde in Brünn. LXVI. Jahrgang. Brünn 1886. — LXVII. Jahrgang. Brünn 1887. — *Das Iglauer Handwerk* in Seinem Thun und Treiben von der Begründung bis zur Mitte des XVIII. Jahrhunderts, von Franz Ruby. Brünn. 1887.

Brno: Matica moravska.

Život Pavla Jos. Šafařika, sepsal Vincenc Brandl. V Brně 1887. — *Život* Karla Jaromira Erbena, sepsal Vincenc Brandl. V Brně 1887.

Bruselj-Liege: Kr. učeno društvo.

Memoires de la société royale des sciences de Liège: Deuxième serie. Tome I. Liège. 1866. Tome II. Liège. 1867. Tome III. Liège. 1873. Tome IV. Bruxelles 1874. Tome V. Bruxelles 1875. Tome VI. Bruxelles 1877. Tome VII. Bruxelles 1878. Tome VIII. Bruxelles 1887. Tome IX. Bruxelles 1882. Tome X. Bruxelles 1883. Tome XI. Bruxelles 1885. Tome XII. Bruxelles 1885. Tome XIII. Bruxelles 1886. Tome XIV. Bruxelles 1888. — *Douze* tables pour le calcul des réductions stellaires, par F. Folie. Bruxelles 1883.

Bruselj: Kr. belgijski prirodoslovni muzej.

Annales du musée royal d'histoire naturelle de Belgique. Tome XIII. Description des ossements fossiles des environs d'Anvers. Par P. J. van Beneden. Bruxelles 1876. Tome XIV. Faune du calcaire carbonifere de la Belgique. (Brachiopodes). Par L. G. de Koninck. Bruxelles 1887. — *Bulletin* du musée royal d'histoire naturelle de Belgique: Tome IV. nr. 3. 4. Bruxelles 1886. Tome V. nr. 1. Bruxelles 1887.

Bruselj: Kr. belgijsko malakološko društvo.

Annales de la société royale malacologique de Belgique. Tome XX. Année 1886. Bruxelles 1885. Tome XXI. Année 1886. Bruxelles 1885. — *Procès* verbaux des séances de la société royale malacologique de Belgique: Tome XV. Année 1886. Bruxelles 1886. Tome XVI. Année 1887.

Bukurešt: Rumunjska akademija.

Analele academiei romane: a) Discursuri, memorii si notite. Sect. II. Seria II. tomulu VII. 1884—1885. Bucu-

resci 1886. — Ser. II. tom. VIII. 1885—1886. Bucuresci 1888. b) Partea administrativa si desbaterile. Sect. I. Seria II. tom. VIII. 1885—1886. Bucuresci 1886. — Ser. II. tom. IX. 1886—1887. Bucuresci 1887. — c) Memoriile sectiunii sciintifice. Ser. II. tom. IX. 1886—1887. Bucuresci 1887. d) Memoriile sectiunii istorice. Ser. II. tom. IX. 1886—1887. Bucuresci 1887. — *Documente privitoare la istoria Românilor culese de Ludoxiu de Hurmuzaki. Volumul I. 1199—1345. culese de Nic Densusianu. Bucuresci 1887. — Volumul III. partea II. 1576—1660. Bucuresci 1888. — Suplement I. volumul III. fascicula I. 1709—1802. Documente culese din arhivele ministeriului afacerilor straine din Paris de A. I. Odobescu. Bucuresci 1887. — Dictionarul limbii istorice si poporane; tom. I. fasc. III. IV. tom. II. fasc. I. II. Bucuresci 1886—1888. — *Fragmente zur Geschichte der Rumänen von Ludoxius Freiherrn von Hurmuzaki. V. Band. Bucuresci 1886. — Miron Costin. Opere complete, de V. A. Urechii. Tom. I. II. Bucuresci 1886. 1888. — Psaltirea in versuri intocmita de Dosofteiu mitropolitul Moldovei 1671—1688; de prof. I. Bianu Bucuresci 1887.**

Budim-Pešta: Magjarska akademija znanosti.

Szilágyi Sándor. Monumenta comitialia regni Transilvaniae. Vol. XI. 1649—1658. Buda-Pest 1886. Vol. XII. 1658—1661. Budapest 1887. Vol. XIII. 1661—1664. Buda-Pest 1888. — *Öváry Lipót.* Diplomatarium relationum Gabrielis Bethlen cum Venetorum republica. Buda-Pest 1886. — *Ipólyi Arnold.* Rimay János. Buda-Pest 1887. — *Thály Kálmán.* A székesi gróf Bercesényi család. Buda-Pest 1885. — *Dr. Szadeczky Lajos.* Báthory István (1574—1576). Buda-Pest 1887. — *Dr. Wlassics Gyula.* A bűnkísérlet és bevégzett bűncselekmény. I. köt. Buda-Pest 1887. — *Dr. Munkácsi Bernát.* Votják népköltészeti hagyományok. Buda-Pest 1887. — *Nagy Imre.* Codex diplomaticus hungaricus Andegavensis. Tom. V. Buda-Pest 1887. — *Rónay Horváth Jenő.* Magyar katonai évkönyv 1886-ra. 1. évfolyam. Buda-Pest 1887. — *Frölich I. Ma-*

thematische und Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn. Band IV. Buda Pest 1887. — *Ballagi Aladár*. Colbert. 1 rész. Buda-Pest 1887. — Ungarische Revue. 1887. Nr. I—X. 1888. Nr. I—X. — *Bayer József*. A Nemzeti játékszín története. vol. I. II. Buda-Pest 1887. — *Pech Antal*. Alsó Magyarország bányamivelésének története. II. kötet. (1600—1650). Buda-Pest 1887. — *Dr. Kúnos Ignác*. Oszmán-török népköltési gyűjtemény. I. köt. Buda Pest 1887. — *Gelchich József*. *Thallóczy Lajos*. Diplomatarium relationum reipublicae Ragusanae cum regno Hungariae. Buda Pest 1887. — *Marczali Henrik*. Magyarország története II. József korában. III. köt. Buda Pest. 1888. — *Főherczeg József*. Czigány nyelvtan romano csibakero sziklaribe. Buda-Pest 1888. — *Pesty Frigyes*. Magyarország helynévei, történeti, földrajzi és nyelvészeti tekintetben. I. köt. Buda-Pest 1888. — *Gergely Sámuel*. *Pettko Béla*. Diplomatarium Alvinczianum. III. köt. (1685. — 1689). Buda-Pest 1887. — *Thanhoffer Lajos*. Adatok a központi idegrendszer szerkezetéhez. Buda-Pest 1887. — *Zsigmond Simóny*. A magyar határozók. I. köt. Nr. 1. Buda-Pest 1888. — *Pisztóry Dr. Mór*. A nemzetgazdaságtan haladása és iránya az utolsó tizenöt év alatt. Buda-Pest 1887. — *Rentmeister Antal*. Lex falcidia és Quarta falcidia. Buda Pest 1888. — *Dr. Acsády Ignác*. Magyarország pénzügyei I. Ferdinand uralkodása alatt 1526—64. Buda Pest 1888. — *Dr. Szűdeczky Lajos*. Izabella és János Zsigmond lengyelországban 1552—1556. Buda-Pest 1888. — *Wenzel Gustav*. Magyarország mezőgazdaságának története. Buda-Pest 1887. — *Rónay Horváth Jenő*. Hadtörténelmi közlemények. sz. 1—4. Buda Pest 1888. — *Dr. Frölich Izidor*. Az electrodynamometer általános elmélete. Buda-Pest 1888. — *Elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszéd*: IV. kötet. Buda-Pest 1886/87. Sz. 1. Emlékbeszéd Zsoldos Ignác felett *Tóth Lőrincz*. II. Emlékbeszéd Benfey Tivadár felett *Budencz Józse*. III. Emlékbeszéd Frankenburg Adolf felett *Vadnay Károly*. IV. Emlékbeszéd Tarkányi Béla József felett *Szvorényi József* V. Emlékbeszéd Dr. Henle Jakáb felett *Dr. Milakovics Géza*.

VI. Emlékbeszéd Pompéry János felett *Icannovics Géza*.
 VII. Emlékbeszéd Gyarfás István felett *Szilagyi Sándor*.
 VIII. Emlékbeszéd Kovács Pál felett *Vadnay Károly*.
 IX. Emlékbeszéd Ladányi Gedeon felett *Szabó Károly*.
 X. Emlékbeszéd Korizmics László felett *Galgóczy Károly*.
 — V. kötet. Buda-Pest 1888. Sz. I. *Zichy Antal* Emlékbeszéd Fábian Gábor. II. Emlékbeszéd Tanárky Gedeon felett *Tóth Lőrincz*. III. Emlékbeszéd Dr. Zlamál Vilmos felett *Galgóczy Károly*. — *Értekezések a társadalmi tudományok köréből*: VIII. kötet. Buda-Pest 1886. Sz. VII. *Láng Lajos*. A népoktatás hazánkban 1869—1884. VIII. *Tóth Lőrincz*. Emlékezések a nemzetközi börtönügyi congressusra Romában 1885. IX. *Schvarcz Gyula*. Gondolatszabadság és ódon tömeguralom. X. *Schvarcz Gyula*. A két utóbbi évtized államformatani irodalmának kritikai méltatásához. — IX. kötet. Buda-Pest 1887. Sz. I. *Schvarcz Gyula*. Az európai monarchiák rendszeres alaptörvényeiről tekintettel ezek alkotmánytörténelmi előzményeire. II. *Schvarcz Gyula*. Az Athenei állam és társadalom jelentősége az emberi haladásra nézve Kleisthenestől Ephialtesig. III. *Láng Lajos*. A közép oktatás hazánkban. IV. *Schvarcz Gyula*. Lucius Cornelius Sulla a romai alkotmányjog történelmében. V. *Domanovszki Endre*. Dante mint politikai író. VI. *Tóth Lőrincz*. Fegyházi tanulmányok. VII. *Dr. Púlszky Agost*. Jog- és állambölcsészet feladatai. VIII. *Concha Győző*. Egyéni szabadság és parlamentarizmus Angliában. IX. *Láng Lajos*. Magyarország népmozgalma 1880—1885. X. *Schvarcz Gyula*. Tudomány és társadalom. — *Értekezések a természettudományok köréből*: XVI. kötet. Buda-Pest 1886. Sz. I. *Lendl Adolf*. Adatok a pókok bonez és fejlődéstanához különös tekintettel a végtagokra. II. *Dr. Thanhoffer Lajos*. Közlemények az állatorvosi élettani intézetből. III. *Dr. Fodor József*. Ujabb kísérletek erекbe fecskendezett bacteriumokkal. IV. *Dr. Roboz Zoltán*. Adatok a gregainák ismeretéhez. V. *Lenhossék Mihály*. Ritkább boneztani rendellenességek. VI. *Szádeczky Gyula*. A Magyarországi obsidiánok különös tekintettel geológiai viszonyaikra. VII. *Dr. Daday Jenő*. Új adatok erékly

denevér-faunájának ismertetéhez. — XVII. kötet. Buda-Pest 1887. Sz. I. *Dr. Szabó József*. Göd környéke forrásainak geológiai s hydrográfiai viszonyai II. *Dr. Dietz Sándor*. A sparganium Tourn. és typha Tourn. virág és termés fejlődése. III. *Dr. Koch Antal*. A brassói hegység földtani szerkezetéről és talajvíz-viszonyairól IV. *Dr. Fodor József*. A vérnek bacterium-ölő képességéről. V. Dolgozatok a k. m. tud. egyetem élettani intézetből. VI. *Magócsy-Dietz Dr. Sándor*. A növények talajálló irányának okairól. — XVIII kötet. Buda-Pest 1888 Sz. I. *Hegyfoky Kabos*. A környezet hatása a hőmérőkre II. *Dr. Lendl Adolf*. A pókok (Araneina), különösen a kerekhálós pókok (Epeiridae) természetés osztályozásának kísérlete. III. *Heller Agostl*. A XIX. század physikai kutatásának mozgató eszméiről. — *Értekezések a történelmi tudományok köréből*: XIII. kötet. Buda-Pest 1886/88. Sz. IV. *Zsilinszky Mihály*. Törös János szerepe a linzi békekötésben 1645. V. *Deák Farkas*. Rövid észrevételek Kemény János önéletírásáról s az erdélyi történetirodalom egy-két kútforrásáról. VI. *Bunyitay Vincze*. Szilágymegye középkori műemlékei. VII. *Zsilinszky Mihály*. Az eperjesi tanácskozmány 1647/8. VIII. *Wenczel Gusztáv*. Rosztiszlav galicziai herezeg IV. Béla magyar királynak veje. IX. *Orbán Balázs* A Székelyek származásáról és intézményeiről X. *Hajnik Imre*. Az örökös főispánság a Magyar alkotmánytörténetben. XI. *Zsilinszky Mihály* Az 1708-ki Pozsonyi országgyűlés történetéhez. — *Mathematikai és természettudományi közlemények*: XXI. kötet. Buda-Pest 1885. Sz. II. *Dr. Primics György*. A rodnai havasok geológiai viszonyai különös tekintettel a kristályos palákra. III. *Hazslinyszky Frigyes*. Magyarhon és társországainak szabályos discomycetjei IV. *Horvath Géza*. A Magyarországi psyllidákról. V. *Lojka Hugó*. Adatok Magyarország zuzmóflórájához. — XXII. kötet. Buda-Pest 1886/87. Sz. I. *Dr. Roth Samu*. A hajdani jégárak nyemai a magas-tátra déli oldalán. II. *Dr. Örley László*. A Magyarországi pióczák faunája. III. *Lendl Adolf*. A Magyarország tetragnatha-félékről. IV. *Dr. Daday Jenő*. A tintinodéák szervezeti viszonyai V. *Dr. Lovassy*

Sándor. Adalékok Magyarország ornithológiájához. VI. *Dr. Lovássy Sándor*. Adalékok gömörmege madárfaunájának ismeretéhez. VII. *Dr. Simonkai Lajos*. Hazánk és a földkerekség hársfajainak bíráló átnézete. VIII. *Dr. Simonkai Lajos*. Magyarország és környékének zanotjai. — XXIII. kötet. Buda-Pest 1888. Sz. I. *Teglas Gábor*. Ujabb barlangok az erdélyrészi érzhegység övéből. II. *Dr. Istvánffy Gyula*. A f. Magyarországi tőzegképletek megvizsgálása. III. *Dr. Daday Jenő*. A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. — *Értekezések a matematikai tudományok köréből*: XIII. kötet. Buda-Pest 1886. Sz. I. *Dr. Gruber Lajos*. A földnehézség meghatározása Budapesten 1885. II. *Konkoly Miklós*. Hullócsillagok megfigyelése a magyar korona területén 1885. III. *Konkoly Miklós*. 885 állócsillag spectruma. — XIV. kötet. Buda-Pest 1887. Sz. I. *König Gyula*. A dinamika alapegyenletének jelentéséről. — *Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből*: XIII. kötet. Buda-Pest 1887. Sz. X. *Joannovics György*. Szórendi tanulmányok. XI. *Dr. Pecz Vilmos*. A kisebb görög tragikusok tropusai. XII. *Dr. Tótfy Iván*. Heraklius. — XIV. kötet. Buda-Pest 1887/88. Sz. I. *Dr. Abel Jenő*. Az ó- és középkori Terentiusbiográfiák. II. *Joannovics György*. Szórendi tanulmányok. III. *Barna Ferdinand*. A mordva nép házassági szokásai. IV. *Dr. Telfi Ivan*. Jelentés újhellon munkákról V. *Kálmány Lajos*. Mythologiai nyomok a magyar nép nyelvében és szokásaiban. VI. *Putnóky Miklós*. Az etymologicum magnum Romaniae. VII. *Simónyi Zsigmond*. A magyar szótök. VIII. *Simónyi Zsigmond*. A nyelvújítás történetéhez. IX. *Brassay Sámuel*. Szórend és accentus. X. *Dr. Tótfy Iván*. Három francia helleniszta és a volapük. — *Nyelvemléktár*. Régi Magyar codexek: köt. IX. Buda-Pest 1887. Köt. X. Buda-Pest 1888 — *Nyelvtudomány közlemények*: köt. XX. füz. I—III. Buda-Pest 1887. — *Archeologiai értesítő*: köt. VI. sz. 5. Buda-Pest 1886. Köt. VII. sz. 1—5. Buda-Pest 1887. Köt. VIII. sz. 1—4. Buda-Pest 1888. — *Mathematikai és természettudományi értesítő*: köt. V. füz. 3—9. Buda-Pest 1887. Köt. VI. füz. 1—9. Buda-Pest

1888. — *A Magyar tudományos akademia Értesítője* 1887. 1—8. sz. Buda-Pest 1887—1888. 1—3. sz. Buda-Pest 1888. — *Magyar tudományos akademiai Almanach* 1887. Buda-Pest 1888.

Budim-Pešta: Historijsko družtvo.

Századok: 1886. 8—10. füzet. Buda-Pest 1886—1887. 1—10. füz. Buda-Pest 1887—1888. 1—10. füz. Buda-Pest 1888.

Budim-Pešta: Ugarsko geološko družtvo.

Földtani Közlöny. XVI. kötet. 10—12. füzet. Buda-Pest 1886. XVII. köt. 1—12. füz. Buda-Pest 1887. XVIII. köt. 1—10. füz. Buda-Pest 1888. — *A magyar kir. földtani intézet évkönyve.* Buda-Pest 1886. VIII. köt. 1. 2. 3. 4. 5. 6. füzet. — *Theorie und Beschreibung* des Farbaky und Soltz'schen continuirlich wirkenden Wassergasofens, von Wilhelm v. Soitz. Buda-Pest 1885. — *Ueber die bisher* erzielten Resultate und die Aussichten von Petroleumschürfungen in Ungarn von I. Noth. Buda-Pest 1885. — *Geschichte* der Geologie von Schemnitz, von Dr. Jos. Szabo. Buda-Pest 1885. — *Kleinere Details* über die nasse Aufbereitung, von Elias Szüts. Buda-Pest 1885. — *Der Goldbergbau* Siebenbürgens, von Jos. Pálffy. Buda-Pest 1885. — *Die Eisenindustrie* Ungarns zur Zeit der Landes-Ausstellung 1885., von Anton v. Kerpely. Buda-Pest 1886. — *Ueber Drahtseilbahnen*, von Theobald Obach. Buda-Pest 1885. — *Budapester Landesausstellung Special-catalog* der VI. Gruppe. Buda-Pest 1885. — *Die kön. ungarische geologische Anstalt* und deren Ausstellungs-Objecte, von Joh. Böckh. Buda-Pest 1885. — *A magyar kir. földtani intézet évi jelentése* 1885. 1886. 1887. — *Jahresbericht* der kön. ung. geologischen Anstalt für 1885. 1886. — *Jahrbücher* der königl. ung. Central-Anstalt für Meteorologie. XV Band. Buda-Pest 1885. — *Petrik Ludwig.* Ueber die Verwendbarkeit der Rhyolithe für die Zwecke der keramischen Industrie. Buda-Pest 1888.

Budim-Pešta: Redakcija „Ethnolog. Mittheilungen.“

Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn. Redigirt von Prof. Dr. Anton Herrmann. I Jahrgang. Heft I. II. Buda-Pest 1888.

Christiania: Kr. sveučilište.

Forhandlinger i videnskabs-selskabet i Christiania, aar 1886. Christiania 1887. Aar 1887. Christiania 1888. — *Forhandlinger* ved de Skandinaviske Naturforskere's trettende møde i Christiania 1886. Christiania 1887. — *Virdarium Norvegicum*. — Norges vaextrige, et Bidrag til Nord-Europas Natur- og Culturhistorie, af Dr. F. C. Schübeler. I-ste Bind. Christiania 1885. I-ste Bd. 2 det Hefte og 2 det Bd. I-ste Hefte. Christiania 1886. — *Gols* gamle Stavkirke og Hovestuen paa Bygdo Kongsgaard. Christiania 1885. — *Helland* Amund. Lakiskratere og lavastromme. Christiania 1886. — *Dr. Daae Ludwig*. Om Humanisten og Satirikeren Johan Lauremberg. Christiania 1884. — *Dr. Daae Lud.* Joannis Agricolae Islebiensis apophthegmata nonnulla. Christianiae 1886. — *Lieblein J.* Handel und Schiffahrt auf dem rothen Meere in alten Zeiten. Kristiania 1886. — *Drachmann A. B.* Guderne hos Vergil Kjobenhavn 1887. — *Drachmann A. B.* Catuls Digtning, Belyst i Forhold til den tidligere graeske og latinske Litteratur. Kjobenhavn 1887. — *Stenersen L. B.* Udsigt oven den romerske Satires forskjellige Arter. Christiania 1887. — *Stenersen L. B.* Catul's Digtning, Oplyst i dens Sammenhaeng med den tidligere graeske og latinske Literatur. Christiania 1887. — *Dr. Dietrichson L.* Antinoos, eine Kunstarchäologische Untersuchung. Christiania 1884. — *Dr. Caspari C. P.* Eine Augustin fälschlich beilegte homilia de sacrilegiis. Christiania 1886.

S. Francesco (California): Akademija znanosti.

Bulletin of the California academy of sciences: Volume I. Nr. 4. San Francisco 1886. Volume II. Nr. 5—8. San Francisco 1887.

Frankfurt na Odri: Prirodoslovno društvo.

Monatliche Mittheilungen aus dem Gesamtgebiete der Naturwissenschaften. IV. Jahrgang Nr. 1—12. April 1886. März 1887. V. Jahrgang. Nr. 1—12. April 1887. März 1888. VI. Jahrgang. Nr. 1—6. April. 1888. September 1888. Frankfurt a/ Oder. 1886—1888. — *Societatum litterae*. Verzeichniss der in den Publicationen der Akademien und Vereine aller Länder erscheinenden Einzelarbeiten auf dem Gebiete der Naturwissenschaften. I. Jahrgang. Nr. 1. bis 12. Frankfurt 1887. II. Jahrgang Nr. 1—8. Frankfurt 1888.

Gradac: Štajersko historijsko društvo.

Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark. XXXIV. Heft. Graz. 1886. XXXV. Heft. Graz 1887. XXXVI. Heft. Graz 1888. — *Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen*. 21. Jahrgang. Graz 1886. 22. Jahrgang. Graz 1887. — *Stiria illustrata*. Bogen: 1—24.

Gradac: Štajersko prirodoslovno društvo.

Mittheilungen der Naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark. Jahrgang 1885. Heft 22. Graz 1886. Jahrgang 1886. Heft 23. Graz 1887.

Halle: C. Leopoldo-Karolska akademija prirodoslovacah.

Nova acta der k. Leop.-Carol. Deutschen Akademie der Naturforscher. Halle 1886 Bd. XLVII. Nr. 5. — *Neue Beobachtungen* an *Macrauchenia patachonica* von Dr. H. Burmeister. Halle 1885. — Bd. L. Nr. 1. *Ueber Oelbehälter* in Wurzeln von Compositen, von R. Triebel. Halle 1885. — Nr. 6. *Ueber die elliptische* Polarisirung der Wärmestrahlen bei der Reflexion von Metallen, von Dr. Hermann Knoblauch. Halle 1887. — Nr. 2. *Systematische* Bearbeitung der Pyrenomycetengattung *Lophiostoma* mit Berücksichtigung der verwandten Gattungen, von Friedrich Lehmann. Halle 1886. — Bd. LI. Nr. 2. *Die Entwickelung*

lungs- und Lebensgeschichte von Chaitophorus aceris Koch, Chaitophorus testudinatus Thornton, und Chaitophorus lyropictus Kessler. Von Dr. H. F. Kessler. Halle 1886. — Bd. LI. Nr. 5. *Ueber die Schutzeinrichtungen* der Laubknospen dicotyler Laubbäume während ihrer Entwicklung, von Aug. Feist. Halle 1887. — Nr. 6. *Untersuchungen* über den Bau der Speicheldrüsen und des dazu gehörenden Nervenapparats von Blatta, von Bruno Hofer. Halle 1887. — Bd. LII. Nr. 5. *Beitrag* zur Kenntniss des Pferdegebisses mit Rücksicht auf die fossilen Equiden von Maragha in Persien. Von Dr. M. Wilckens. Halle 1888. — *Beiträge* zur Kenntniss der Compositen. Beschreibung neuer Arten und Bemerkungen zu alten. Von Dr. F. W. Klatt. Halle 1884. — *Historisch-kritische* Studien über das Ozon, von C. Engler. Halle 1879. — *Das Problem* des Serapeums von Pozzuoli, von Prof. Dr. D. Brauns. Halle 1888.

Hamburg: Prirodoslovno društvo.

Verhandlungen des Vereines für naturwissenschaftliche Unterhaltung zu Hamburg. 1883—1885. VI. Band. Hamburg 1887.

Нарков: Carska universa.

Труды общества испытателей природы при имп. харьковскомъ университетѣ. Том. VIII. Харьковъ 1874. Т. IX. 1875. Т. X. 1876. Т. XI. 1877. Т. XII. 1878. Т. XIII. 1879. Т. XIV. 1880. Т. XV. 1881. Т. XVI. 1882. Т. XVII. 1883. Т. XVIII. 1884. Т. XIX. 1885. Т. XX. 1886. Т. XXI. 1887. — *Горницкій К. С.* Замѣтки объ употребленіи въ народномъ быту нѣкоторыхъ дикорастущихъ и разводимыхъ растений Украинской флоры. Харьковъ 1887. — *Чернявски Владимир.* Прибрежныя десятиногія ракообразныя Понта. Харьковъ 1884. — *Горницкій К. С.* Списокъ русскихъ и немногихъ инородческихъ названій растений. Харьковъ 1886.

Hermanstadt: Sedmogradske historijsko društvo.

Archiv des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde: Neue Folge. Band XXXI. Heft 1. 2. Hermanstadt 1887. Heft 3. Hermanstadt 1888. — *Jahresbericht* des Vereines für siebenbürgische Landeskunde für das Jahr 1885/8. Hermanstadt 1886. — *Das Archiv* der Stadt Hermanstadt. und der Sächsischen Nation, von Franz Zimmermann. Hermanstadt 1887. — *Historischer Festzug* zur Feier der Einwanderung der Sachsen nach Siebenbürgen und Volksfest im Jungenwalde, abgehalten am 24. August 1884. Hermanstadt 1884. — *Kronstädter Drucke* 1535—1886. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte Kronstadts, von Julius Gross. Kronstadt 1886. — *Verzeichniss* der Kronstädter Zunft-Urkunden. Kronstadt 1886. — *Die Grabdenksteine* in der Westhalle der evang. Stadtpfarrkirche in Kronstadt, von Christoff Gusbeth. Kronstadt 1886. — *Die Siebenburger Sachsen*, von Albert Schirl. Prag 1886.

Kassel: Prirodoslovno društvo.

XXII und XXIII. *Bericht* des Vereines für Naturkunde zu Cassel über die Vereinsjahre 1884—1886. Cassel 1886. — *Festschrift* des Vereins für Naturkunde zu Cassel. Cassel 1886.

Krakov: Akademija znanosti.

Rozprawy i sprawozdania z posiedzien: a) wydziału matematyczno-przyrodniczego. Tom X. Krakow 1883. T. XI. 1884. T. XII. 1884. T. XIII. 1886. T. XIV. 1886. T. XV. 1887. T. XVI 1887. b) wydziału historyczno-filozoficznego. Tom. XVIII. Krakow 1885. Tom. XIX. XX. Krakow 1887. c) wydziału filologicznego: Tom X. Krakow 1884. T. XI. Krakow 1886. Tom. XII. Krakow 1887. — *Zbiór wiadomości do antropologii krajowej*. Tom. IX. Krakow 1885. Tom. X. Krakow 1886. T. XI. Krakow 1887. — *Acta historica res gestas Poloniae illustrantia*. Tom. VIII. vol. I. II. Leges, privilegia statutaque civitatis Cracoviensis 1507—1586. Cracoviae 1885. Tom. IX. Cardinalis Hosii epistolae, tom. II. pars I. 1551—1558. Cracoviae 1886. Tom. X. Lauda conventuum particularium terrae Do-

brinensis. Cracoviae 1887. Tom. XI. Acta Stephani regis. 1576—1582. Cracoviae 1887. — *Monumenta* medii aevi historica res gestas Poloniae illustrantia. Tom. X. Codicis diplomatici Poloniae minoris, pars III. 1333—1386. Cracoviae 1887. — *Starodawne prawa polskiego pomniki*. Tom. VIII. część II. Antiquissimi libri iudiciales terrae Cracoviensis ab. an. 1394—1400. Cracoviae 1886. — *Scriptores* rerum Polonicarum: Tom. IX. Collectanea ex archivo collegii hist. Cracoviensis. Cracoviae 1886. Tom. X. Historici diarii domus professae S. J. ad s. Barbaram Cracoviae ab anno 1600—1608. Cracoviae 1886. — *Archivum* do dziejów literatury i oświaty w Polsce: Tom. IV. Liber diligentiarum facultatis artisticae universitatis Cracoviensis. pars I. 1487—1563. Cracoviae 1886. Tom. V. Pamiętnik zjazdu historyczno-literackiego imienia Jana Kochanowskiego. Krakow 1886. — *Pamiętnik* akademii umiejętności: a) wydziały filologiczny i historyczno-filozoficzny. Tom V. Krakow 1887. b) wydział matematyczno-przyrodniczy. Tom XIII. Krakow 1887. — *Sprawozdania* komisji do badania historii sztuki w Polsce. Tom. III zeszyt IV. Krakow 1887. *Wewnętrzne* dzieje Polski za Stanisława Augusta (1764—1794). Tom. IV. część I. przez Tadeusza Korzona. Krakow 1885. — *Pauli Crosnensis* Rutheni atque Joannis. Visliciensis carmina, edidit Dr. Bronislavus Kruckiewicz. Cracoviae 1887. — *Modlitwy Wacława* zabytek języka polskiego z w. XV. wydał Dr. Lucyjan Malinowski. Krakow 1887. — *Rocznik* zarządu akademii umiejętności w Krakowie, rok 1886. Krakow 1887.

Kiev: C. universitet sv. Vladimira.

Универзитетская извѣстія: Годъ 1886. nr. 1—12. Киевъ 1886. — Годъ 1887. nr. 1—12. Киевъ 1887. — Годъ 1888 nr. 1—7. Киевъ 1888.

Kiev: Društvo izpitateljah prirode.

Записки общества естествоиспытателей: Томъ VII. вып. 1. 2. Приложение къ VIII. тому (1886). — Томъ IX. вып. 1. 2.

Križevci: Gospodarsko i šumarsko učilište.

Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo. God. 1887. sv. II., III. i IV. Križevci 1887. God. 1888 sv. I—IV. Križevci 1888.

Lavov: Zavod Ossolinskich.

Katalog rękopisów biblioteki zakładu narodowego imienia Ossolinskich. Zeszyt IV. Lwow 1886. — *Sprawozdanie* z czynności zakładu narod. imien. Ossolinskich za rok 1885. Lwow 1886.

Lavov: Galičko-ruska matica.

Литературный сборник. Год. 1888. ЛЬВОВЬ 1888.

Lipsko: Kr. Sasko učeno društvo.

Berichte über die Verhandlungen der kön. Sachsichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Philologisch-historische Classe 1886. 1886/7. (1887.) Nr. I—IV. Leipzig 1887/8. (1888. Nr. I. II. Leipzig 1888). — *Abhandlungen* der philologisch-historischen Classe: Band X. Nr. III. Über die staatsrechtliche Possessio und den ager compascuus der römischen Republik, von Moritz Voigt Leipzig 1887. Nr. IV. Die handschriftliche Ueberlieferung der Briefe Cicero an Atticus, G. Cicero, M. Brutus in Italien, von Otto Eduard Schmidt. Leipzig 1887. Nr. V. Scholien zur Sphaerik des Theodosios, von Friedrich Hultsch Leipzig 1887. Nr. VI. Ueber die Verbalformen mit dem Charakter *R* im Arischen, Italischen und Celtischen, von Ernst Windisch. Leipzig 1887. Nr. VII. Ueber die Bankiers, die Buchführung und die Literalobligation der Römer, von Moritz Voigt. Leipzig 1887. Nr. VIII. Beiträge zur Chinesischen Grammatik. — Die Sprache des Cuang-Tsi-, von Georg von der Gabelentz. Leipzig 1888. Nr. IX. Umriss zur Naturlehre des Cäsarismus, von Wilhelm Roseher. Leipzig 1888. Band XI. Nr. 1. Kurzgefasstes Verzeichniss der Originalaufnahmen von Goethes Bildniss, von Friedrich Zarneke. Leipzig 1888. — *Berichte* über die Verhandlungen der kön. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Mathematisch-physische Classe (1887). Nr. I. II. Leipzig 1888. — *Ab-*

handlungen der mathematisch-physikalischen Classe: Band XIII. Nr. VIII. Neue Beiträge zur Kenntniss des Baues und der Lebensgeschichte der Nematoden von Rud. Leuckart. Leipzig 1887. Nr. IX. Ueber die Methode des arithmetischen Mittels. (Erste Abhandlung), von C. Neumann. Leipzig 1887. Band XIV. Nr. 1 Ueber die räumliche Anordnung der Atome in organischen Molekulan und ihre Bestimmung in geometrisch-isomeren ungesättigten Verbindungen, von Johannes Wislicenus. Leipzig 1887. Nr. II. Untersuchungen über die Gelenke des menschlichen Armes. 1. Theil. Das Ellenbogengelenk, von O. Fischer. 2. Theil. Das Handgelenk, von W. Braune und O. Fischer. Leipzig 1887. Nr. III. Die Blut- und Lymphwege im Dünndarm des Hundes, von J. P. Mall. Leipzig 1887. Nr. IV. Das Gesetz der Bewegungen in den Gelenken an der Basis der mittleren Finger und im Handgelenk des Menschen, von W. Braune und O. Fischer. Leipzig 1887. Nr. V. Untersuchungen über die Papillae foliatae et circumvallatae des Kaninchen und Feldhasen, von O. Drasch. Leipzig 1887. Nr. VI. Elektrische Untersuchungen (18. Abhandlung). Fortsetzung der Versuche über das elektrische Verhalten der Quarz- und der Borackrystalle, von W. G. Hankel. Leipzig 1887. Nr. VII. Zur Geschichte des Gehirns sowie der centralen und peripherischen Nervenbahnen beim menschlichen Embryo, von Wilhelm His. Leipzig 1888. Nr. VIII. Ueber den Antheil den die einzelnen Gelenke des Schultergürtels an der Beweglichkeit des menschlichen Humerus haben, von W. Braune und O. Fischer. Leipzig 1888. Nr. IX. Beiträge zur Kenntniss des Einflusses des Respirationsbewegungen auf dem Blutlauf im Aortensysteme, von G. Heinricius und H. Kronecker. Leipzig 1888.

Ljubljana: Matica slovenska.

Ljetopis matice slovenske za leto 1886. Uredil Fr. Levec. Ljubljana 1886. Za leto 1887. Uredil Fr. Levec. Ljubljana 1887. Za leto 1888. Uredil dr. Lovro Požar. Ljubljana 1888. Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih. Spisal Iv. Vrhovac. Ljubljana 1886. — Uvod v modroslovje. Spisal France Lampe. Ljubljana 1887. — Zabavna knjižnica

sv. I. Koča za vazo, s ruskoga preložil L. Podgoriški. Ljubljana 1886. sv. II. Mrtve duše, s ruskoga preložil L. Podgoriški. Ljubljana 1887. Sv. III. Prihajač, spisal Fr. Doluiar. Ljubljana 1888. Sv. IV. Erjavčevi izbrani spisi. Ljubljana 1888. Slovenci in leto 1848, spisal Jos. Apih. Ljubljana 1888. — (Naknadno poslano): *Slovenska slovnica* po Miklošičevi primerjalni. Spisal J. Šuman. Ljubljana 1881. — *Znanstvena terminologija* s posebnim ozirom na srednja učilišta. Spisal M. Cigale. Ljubljana 1880. — *Telegrafija*. Zgodovina njena in današnji njen stan. Spisal dr. Simon Šubic. Ljubljana 1875. — *Schoedler*. Fizika. Poslovenil Ivan Fuček. Ljubljana 1869. — *Vodnikove pesni*. Uredil France Levstik. Ljubljana 1869. — *Vojvodstvo* Koroško, v zemljepisnem, statističnem in zgodovinskem spregledu. Ljubljana 1866. — *Vojvodstvo* Kranjsko v zemljepisnem, statističnem in zgodovinskem spregledu. Ljubljana 1866. — *Zgodovina* slovenskega naroda. Spisal Janez Trdina. Ljubljana 1866. — *Vpliv* vpijančljivih pijač na človeški organizem. Dr. M. Samec. Ljubljana 1880. — *Slovenska bibliografija*. Ivan Tomšič. Ljubljana 1883. — *Geometrija* za učiteljsišča. L. Lavtar. Ljubljana 1882. — *Zgodovina* avstrijsko-ogerske monarhije. Janko Krsnik. Ljubljana 1877. — *Nauk* o telovadbi. Ljubljana 1869. — *Somatologija*. Dr. Ivan N. Woldřih. Ljubljana 1881.

Mexico: Zvezdara Tacabaya.

Annuario del osservatorio astronomico nacional de Tacabaya: para di anno de 1887. Mexico 1886 — para di anno de 1888. Mexico 1887.

Monakov (München): Kr. bavarska akademija znanosti.

Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und historischen Classe: 1885. Heft IX. — 1886. Heft I—IV. — 1887. Heft I—III. 1888. Heft I. II. — *Sitzungsberichte* der mathematisch-physikalischen Classe. 1885. Heft IV. — 1886. Heft I—III. — 1887. Heft I—III. — 1888. Heft I. — *Gedächtnissrede* auf Carl Theodor v. Siebold, von

Richard Hertwig. München 1886. — *Ueber* historische Dramen der Römer. Festrede von Dr. Karl Meiser. München 1887. — *Gedächtnissrede* auf Leopold v. Ranke, von Wilhelm v. Giesebrecht. München 1887. — *Gedächtnissrede* auf Joseph v. Fraunhofer, von Karl Max von Bauernfeind. München 1887. — *Ueber* die Molekularbeschaffenheit der Krystalle, von Dr. Paul Groth. München 1888. — *Inhaltsverzeichniss* der Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und historischen Classe, und der mathematisch-physikalischen Classe, von 1871—1885. München 1886.

Moskva: Duhovnaja akademija.

Творенія святыхъ отцевъ: Годъ XXIII. кн. 1—3. Москва 1870. Год. 1871. кн. 1—4. Москва 1871. Год. 1872. кн. 1—4. Москва 1872. Год. 1880. кн. 1—4. Москва 1880. Год. 1881. кн. 1—4. Москва 1881. Год. 1882. кн. 1—4. Москва 1882. Год. 1883. кн. 1—4. Москва 1883. Год. 1884. кн. 1—4. Москва 1884. Год. 1885. кн. 1—4. Москва 1885. Год. 1886. кн. 1—4. Москва 1886. Год. 1887. кн. 1—4. Москва 1887. Год. 1888. кн. 1. 2. 3. Москва 1888.

Moskva: Imp. obščestvo jestestvoznanija, antropologije i etnografije.

Извѣстiя имп. общества любителей естествознанiя, антропологии и этнографiи: Томъ XLVI. вып. 1. Зоологическiй садъ и акклиматизацiя. Москва 1885; вып. 2. Строенiе махровыхъ цвѣтовъ. П. Маевски. Москва 1886. — Томъ XLVII, вып. 1. Воскресныя объясненiя коллекцiй политехническаго музея. (Годъ восьмой 1884—85). В. Д. Левински. Москва 1885. Вып. 2. Вокресныя объясненiя коллекцiй политехническаго музея. (Годъ девятый 1885—86). В. Д. Левински. Москва 1886. — Томъ XLVIII, вып. 1. Труды этнографическаго отдѣла импер. общества любителей естествознанiя, антропологии и этнографiи. Книга VII). Москва 1886. — Томъ XLIX. вып. 1. Антропологическая выставка 1879 года. Томъ че-

твертый. Часть вторая. Москва 1886. Вып. 3. Протоколы засѣданій антропологическаго отдѣла общества. (1881—1886). Москва 1886. — Томъ I, вып. 1. Протоколы засѣданій зоологическаго отдѣла общества томъ I, вып. 1. Москва 1886. — Вып. 2. Протоколы засѣданій зоологическаго отдѣленія общества, томъ I, вып. 2. Москва 1887. — Томъ II, вып. 1. Протоколы засѣданій импер. общества любителей естествознанія, антропологии и этнографіи 1886 года. Москва 1887. — Томъ III. Труды лабораторіи зоологическаго музея московскаго университета: вып. 1. Н. В. Насонов. Къ исторіи развитія ракообразныхъ *Balamus* и *Artemia*. Къ морфологии низшихъ наѣдомыхъ *Lepisma*, *Camptoda* и *Podura*. Москва 1887. Вып. 2. А. Н. Корчалинъ. Фауна московскихъ окрестностей: I. Ракообразныя. Москва 1887. Вып. 3. Н. Ю. Зографъ. Матеріалы къ познанію организациі стерляди (*Acipenser Ruthenus* L. Москва 1887.)

Moskva: Društvo historijsko i arheologiĉko.

Чтенія въ импер. обществѣ исторіи и древностей руссійскихъ: Годъ 1861, кн. 1—4. Москва 1861. Годъ 1863, кн. 1—4. Москва 1863. Годъ 1865, кн. 1—4. Москва 1865. Годъ 1872, кн. 1—4. Москва 1872. Годъ 1881, кн. 1—4. Москва 1881. Год. 1882, кн. 1—4. Москва 1882. Годъ 1883, кн. 1—4. Москва 1883. Годъ 1884, кн. 1—4. Москва 1884. Годъ 1885, кн. 1—4. Москва 1885. Годъ 1886, кн. 1—4. Москва 1886.

Moskva: C. moskovsko arheoloŝko društvo.

Древности. Труды импер. московскаго археологическаго общества: томъ XI, вып. 2. Москва 1886. вып. 3. Москва 1887. Томъ XII, вып. 1. Москва 1888.

Moskva: C. prirodoslovno društvo.

Bulletin de la société imperiale des Naturalistes de Moscou: Tome LXII, Nr. 1—4. Moscou 1886. Tome LXIII, Nr. 1. 2. 4. Moscou 1887. Tome LXIV, Nr. 1. 2. Moscou

1888. — *Meteorologische* Beobachtungen ausgeführt am meteorologischen Observatorium der landwirthschaftlichen Akademie bei Moskau. Das Jahr 1887. 1. 2. Hälfte. Moskau 1887.

Moskva: Matematičeskoe obščestvo.

Математическій сборникъ. Томъ I. Москва 1886. Т. II. вып. 1—4. Москва 1867. Т. III. вып. 1—4. Москва 1868. Т. IV. вып. Москва 1869. Т. V. вып. 1—4. Москва 1870—72. Т. VI. вып. 1—4. Москва 1872—73. Т. VII. вып. 1—4. Москва 1874—75. Т. VIII. вып. 2—4. Москва 1876—77. Т. IX. вып. 1. 2. 4. Москва 1878—81. Т. X. вып. 4. Москва 1883. Т. XI. вып. 1—4. Москва 1884. Т. XII. вып. 1. 2. 3. Москва 1885. Т. XIII. вып. 1—4. Москва 1886—87. Т. XIV. вып. 1. Москва 1888.

Moskva: C. moskovsko obščestvo seoskoga gospodarstva.

Труды импер. московскаго общества сельскаго хозяйства. Вып. III. Москва 1879. Вып. IV. Москва 1880. Вып. V. VI. VII. VIII. Москва 1881. Вып. IX. XI. XII. Москва 1882. Вып. XIV. Москва 1884. Вып. XV. XVI. XVII. Москва 1885. Вып. XVIII. Москва 1886. Вып. XIX. XX. Москва 1887. Вып. XXI. XXII. XXIII. XXIV. Москва 1888. — *Русское сельское хозяйство.* Годъ II, томъ V. nr. 1—6. Москва 1870. Годъ VII, томъ XX—XXIII. nr. 1—12. Москва 1875. Годъ VIII. томъ XXIV—XXVII. nr. 1—12. Москва 1876.

Napulj: Historijsko društvo.

Archivio storico per le province Napolitane. Anno I. fasc. 1—4. Napoli 1876. An. II fasc. 1—4. Napoli 1877. An. III. fasc. 1—4. Napoli 1878. An. IV. fasc. 1—4. Napoli 1879. An. V. fasc. 1—4. Napoli 1880. An. VI. fasc. 1—4. Napoli 1881. An. VII. fasc. 1—4. Napoli 1882. An. VIII. fasc. 1—4. Napoli 1883. An. IX. fasc. 1—4. Napoli 1884. An. X. fasc. 1—4. Napoli 1885. An. XI. fasc. 1—4. Napoli 1886. An. XII. fasc. 1—4. Napoli 1887.

An. XIII. fasc. 1—4. Napoli 1888. — *Monumenta ad Neapolitani ducatus historiam pertinentia*. Edidit Bartholomaeus Capasso. Serie I. Chronache. Tomus I., Napoli 1881. Serie II. Documenti. Tom. II. pars I. Napoli 1885.

Novi Sad: Matica srpska.

Летопис матице српске. Књ. 148. Новисад 1886. Књ. 149. 150. 151. 152. Новисад 1887. Књ. 153. 154. 155. Новисад 1888.

Odesa: C. novoruski universitet.

Записки имп. новороссійскаго университета. Томъ XLIII. Одесса 1885. Т. XLIV. Одесса 1886. Т. XLVI. XLVII. Одесса 1888.

Odesa: Imp. arheoložko društvo.

Записки импер. одесскаго общества исторіи и древностей. Том XIV. Одесса 1886.

Pariz: Ministarstvo nastave.

Revue de travaux scientifique: Tome III. Nr. 10—12. Paris 1883. Tome IV. Nr. 1—12. Paris 1884. Tome V. Nr. 1—12. Paris 1885. Tome VI. Nr. 1—12. Paris 1886. Tome VII. Nr. 1—4. Paris 1887. — *Bulletin du comité des travaux historiques et scientifiques*: a) Section des sciences économiques et sociales: Année 1885. Paris 1885. Année 1886. Paris 1887. b) Section d'histoire et de philologie. Année 1885. Nr. 3—4. Paris 1885. Année 1886. Nr. 1. 2. Paris 1886. Nr. 3. 4. Paris 1887. c) Section d'archéologie. Année 1886. Nr. 1—4. Paris 1887. — *Bulletin des bibliothèques et des archives*. Année 1886. Nr. 1—3. Paris 1886. Année 1887. Nr. 1. 2. Paris 1887. — *Répertoire des travaux historiques*, contenant l'analyse des publications sur l'histoire, les monuments et la langue de la France. Année 1883. Tome III. Nr. 1—3. Paris 1884. Nr. 4. Paris 1886. — *Mission scientifique au Mexique et dans l'Amérique centrale*. Partie III. Etudes sur les reptiles et les batraciens, par M. M. Auguste Duméril et Bocourt

Paris 1886. Mélanges historiques. Choix de documents. Tome V. Paris 1886. Négociations diplomatiques de la France avec la Toscane. Tome VI. (Index historique). Paris 1886. Lettres du cardinal Mazarin pendant son ministère. Tome IV. (1651). Publiées par M. M. Chérnel. Paris 1887. — *Lettres* de Catherine de Medicis. Tome III. (1567—1570). Publiées par M. Le C. Hector de la Ferrière. Paris 1887.

Pariz: Francezka akademija.

Mémoires de l'academie des sciences morales et politiques de l'institut de France. Tome XVI. Paris 1888. — *Comptes rendus* des séances de l'académie des inscriptions et belles-lettres. Année 1888. IV. Serie. Tome XVI. Bulletin de Janvier — Juni. Paris 1888.

Pariz: Francezko geološko društvo.

Annuaire géologique universel et guide du geologie. Tome I. Paris 1885. Tome II. Paris 1886. Tome III. Paris 1887.

Pariz: Francezko matematičko društvo.

Bulletin de la société mathématique de France. Tome XV. Nr. 1—7. Paris 1887. Tome XVI. Nr. 1—3. Paris 1888.

Pariz: Redakcija „Revue de linguistique“.

Revue de linguistique et de philologie comparée. Tome XX. Nr. 1—4. Paris 1887. Tome XXI. Nr. 1—4. Paris 1888.

Petrograd: Ministarstvo narodnoga prosveštenja.

Журнал министерства народнаго просвѣщенія: част: ССXLIX—ССLIV. Январь-Декабрь г. 1887. С. Петербургъ 1887. Часть: ССLV—ССLX. Январь-Ноябрь г. 1888. С. Петербургъ 1888.

Petrograd: Carska akademija.

Записки импер. академіи наукъ. Томъ LII. вып. 1. 2. T. LIII. вып. 1. 2. С. Петербургъ 1886. T. LIV. С. Петербургъ 1887. T. LV. вып. 1. 2. LVI. вып. 1. 2. С. Петербургъ 1887. LVII. С. Петербургъ 1888. — *Сборникъ* отдѣленія русскаго языка и словесности. Том XXXIII. XXXIV. XXXV. С. Петербургъ 1884. T. XXXVI. XXXVII. С. Петербургъ 1885. T. XXXVIII. XXXIX. XL. С. Петербургъ. 1886. T. XLI. XLII. С. Петербургъ 1887. T. XLIII. С. Петербургъ 1888. — *Сборникъ* статей читанныхъ въ отдѣленіи русскаго языка и словесности Томъ V. вып. II С. Петербургъ 1873. T. VI. С. Петербургъ 1869. T. VII. С. Петербургъ. 1870. — *Mémoires de l'académie imper. des sciences de St. Pétersbourg*. VII. Serie. Tome XXXIII. Nr. 6. Arktische Triasfaunen, von Dr. Edmund Mojsisovics. St. Pétersbourg 1886. Nr. 7. Die Inoceramen-Schichten an dem Olenek und der Lena, von J. Lahusen. St. Petersburg 1886. Nr. 8. Revision der Ostbaltischen Silurischen Trilobiten, von Fr. Schmidt. St. Pétersbourg 1886. Tome XXXIV. Nr. 1. Materialien zur Kenntniss der Fauna der Devonischen Ablagerungen Sibiriens, von Alexander Stuckenborg. St. Petersburg 1886. Nr. 2. Untersuchung der Repsold'schen Theilung des Pulkowaar Vertikalkreises, von Magnus Nyren. St. Petersburg 1886. Nr. 3. Ueber die Absorptioncoefficien ten der Kohlensäure, von Setschenow. St. Petersburg 1886. Nr. 4. Syrische Grabinschriften aus Semirjetsche, von D. Chwolson. St. Petersburg 1886. Nr. 5. Ueber die allgemeine Beugungsfigur in Fernröhren, von Hermann Struve. St. Petersburg 1886. Nr. 6. Ueber die Schichtenfolge in den Carbonablagerungen im südlichen Theil des Moskauer Kohlenbeckens, von A. Struve. St. Petersburg 1886. Nr. 7. Bestimmung der Inductionscoefficienten von Stahlmagneten, von H. Wild. St. Petersburg 1886. Nr. 8. Comet Encke 1865—1885, von O. Backlund. St. Petersburg 1886. Nr. 9. Zur Kenntniss der Adephagen Coleopteren, von August Morawitz. St. Petersburg 1886. Nr. 10. Die etwas näheren Bestimmungen der Walnewit-Krystalle von der Grube Niko-

laja-Maximilianowsk, von N. v. Kokscharow. St. Petersburg 1886. Nr. 11. Der magnetische Bifilar-Theodolith, von H. Wild. St. Petersburg 1886. Nr. 12. Untersuchungen über einen speciellen Fall des Problems der drei Körper, von Paul Harzer. St. Petersburg 1886. Nr. 13. Kritische Versuche zur ältesten Griechischen Geschichte: I. Kypros und der Ursprung des Aphroditekultus, von Alex. Enmann. St. Petersburg 1886. Tome XXXV. Nr. 1. Untersuchungen über die Geschichte des Königreichs Osroëne, von Alfred v. Gutschmid. St. Petersburg 1887. Nr. 2. Bemerkungen über die Geckoniden-Sammlung im zoologischen Museum der kais. Academie der Wissenschaften zu St. Petersburg, von Dr. Alexander Strauch. St. Petersburg 1887. Nr. 3. Bestimmung der Constante der Pracection und der eigenen Bewegung des Sonnensystemes, von Ludwig Struwe. St. Petersburg 1887. Nr. 4. Die Blutgefäßskeime und deren Entwicklung bei einem Hühnerembryo, von Dr. N. Uskow. St. Petersburg 1887. Nr. 5. Beschreibung der Vogelbastarde, von Theodor Pleske. St. Petersburg 1887. Nr. 6. Das türkische Sprachmaterial des eodex Comenicus. Manuscript der Bibliothek der Marcus-Kirche in Venedig, von Dr. W. Radloff. St. Petersburg 1887. Nr. 7. Weiteres über das Anwachsen der Absorptionsefficienten von CO_2 in den Salzlösungen, von J. Setschenow. St. Petersburg 1887. Nr. 8. Zur Geschichte der Kaukasischen Ture, von Eug. Büchner. St. Petersburg 1887. Nr. 9. Die Dampftensionen der Lösungen, von Gustav Tammann. St. Petersburg 1887. Nr. 10. Diluviale Europäisch-Nordasiatische Säugethierefauna und ihre Beziehungen zum Menschen, von Johann Woldrich. St. Petersburg 1887. Tome XXXVI. Nr. 1. Neuer magnetischer Unifilar-Theodolith, von H. Wild. St. Petersburg 1888. Nr. 2. Ueber eine neuentdeckte Unterambrische Fauna in Estland, von F. Schmidt. St. Petersburg 1888. Nr. 3. Revision der Turkestanischen Ornis, von Theodor Pleske. St. Petersburg 1888. — Nr. 4. Eine vorläufige Mittheilung über die Wirkung des Schlangengiftes auf den thierischen Organismus, von Dr. A. E. Feoktistow. St. Petersburg 1888. Nr. 5. Ueber einige arktische Trias-Ammoniten des nördlichen Sibirien, von Dr. Edmund Mojsisovics.

St. Petersburg 1888. — *Bulletin de l'académie des sciences de St. Pétersbourg*. Tome XXXI. Nr. 1—4. St. Pétersbourg 1886., 1887. Tome XXXII. Nr. 1. 4. Pétersbourg 1888. — *Beiträge zur Kenntniss des Russischen Reiches und den angrenzenden Ländern Asiens*. Zweite Folge, Band IX. St. Peterburg 1886. Dritte Folge, Band I. II. III. St. Peterburg 1886. 1887.

Petrograd : Redakcija crkvenoga vjestnika.

Христианское чтение: Годъ 1866. Январь-Декабрь. Годъ. 1867., 1868., 1870., 1872—1880., 1881—1886.

Petrograd : Histor.-filološki fakultet c. universiteta.

Записки историко-филологического факультета импер. С. Петербургскаго университета. Томъ II. С. Петербургъ 1877. Т. X. XI. С. Петербургъ 1882. Т. XII. XIII. XIV. С. Петербургъ 1884. Т. XV. С. Петербургъ 1885.

Petrograd : С. arheologičesko občestvo.

Записки импер. русскаго археологическаго общества. Томъ II. (новая серія). С. Петербургъ. 1887. — *Записки* восточнаго отдѣленія имп. русскаго археологическаго общества. Томъ I. вып. I—IV. С. Петербургъ 1886—1887. Томъ II. вып. I. II. С. Петербургъ 1887. — *Изъ Румелии*. Архимандритъ Антонин. С. Петербургъ 1886.

Petrograd : С. občestvo ljubitelej drevnej pismenosti.

Памятники древней письменности: Стихиры, Твореніе царя Іоанна деспота російскаго. С. Петербургъ 1886. Строгановскіе вклады въ Сольвычегодскій благовѣщенскій соборъ по надписямъ на нихъ. Записка П. Савваитова. С. Петербургъ 1886. Посланіе къ неизвѣстному противъ люторовъ. Сообщилъ архимандритъ Леонидъ. С. Петербургъ 1886. Повѣсть о Царьградѣ Нестора-Искандера. Сообщилъ архимандритъ Леонидъ. С. Петербургъ 1886. LXIV. Изъ исторіи народной повѣсти. А. Н. Пышинъ. С. Петер-

бургъ 1887. LXV. Житіе преподобнаго Власія мниха. Сообщилъ архимандритъ Леонидъ. С. Петербургъ 1887. LXVI. Отчеты о засѣданіяхъ импер. общества любителей древней письменности въ 1885—1886. года. Е. М. Гаршин. С. Петербургъ 1887. LXVII. Исторія и описаніе святой земли и святаго града Иерусалима, 1728 года. Сообщилъ архимандритъ Леонидъ. С. Петербургъ 1887. — LXX. Житіе преподобнаго Нифонта, вып. 3. С. Петербургъ 1885. LXXII. Житіе Оедора Едесскаго, вып. 3. С. Петербургъ 1885. LXXXV. Путешествіе по сѣверу Россіи въ 1791. году. Дневникъ П. Н. Челищева, издалъ Л. Н. Майков. С. Петербургъ 1886. LXXXVI. Книга глаголемая Козмы Индикоплова. С. Петербургъ 1886. LXXXVII. Александрія, вып. 2. С. Петербургъ 1887. LXXXVII. Житіе Барлаама и Иоасафа, твореніе Иоанна Дамаскина. С. Петербургъ 1887.

Petrograd: С. rusko geografičesko obščestvo.

Извѣстія имп. русскаго географическаго общества: Томъ XXII. вып. I—VI. С. Петербургъ 1886. Томъ XXIII. вып. I—VI. С. Петербургъ 1887. Томъ XXIV. вып. I. II. С. Петербургъ 1888. — *Отчетъ* импер. русскаго географическаго общества: за 1885 годъ. С. Петербургъ 1886. За 1886 годъ. С. Петербургъ 1887; за 1887 годъ. С. Петербургъ 1888. — *Записки* имп. русскаго географическаго общества: а) по общей географіи: Томъ XIII. Орографическій очеркъ Памирской горной системы. Н. А. Сѣверцовъ. С. Петербургъ 1886. Томъ XIV. Россія дальняго востока. Францъ Шперко. С. Петербургъ 1885. Томъ XV. Nr. 1. Результаты Сибирской нивелировки отъ станицы Звѣриноголовской до озера Байкала. В. Фусъ. С. Петербургъ 1885. Nr. 2. Снѣжный покровъ его вліяніе на климатъ и погоду и способы изслѣдованія. А. И. Воейковъ. С. Петербургъ 1885. Nr. 3. О результатахъ изслѣдованія озера Байкала. И. Д. Черски. С. Петербургъ 1886. Nr. 4. Верхнее и среднее те-

ченіе судоходной Аму. Н. Зубовъ. С. Петербургъ 1886. № 5. О причинахъ обваловъ обрывистаго морскаго берега въ окрестностяхъ Одессы. Д. Ф. Жаринцовъ. Петербургъ 1886. № 6. Объ установкѣ термометровъ для опредѣленія температуры и влажности воздуха. Р. Савельевъ. С. Петербургъ 1886. № 7. Поѣздка въ сѣверо-восточную Персію и закаспійскую область. А. М. Никольски. С. Петербургъ 1886. № 8. Нѣкоторыя приложенія теоріи вѣроятностей къ метеорологіи. І. А. Клейбер. С. Петербургъ 1887. Томъ XVI. № 1. Поѣздка по Лапландіи. Д. Н. Бухаровъ. С. Петербургъ 1885. № 2. Физико-географическое описаніе юго-восточной части Одоленцкой губерніи. И. С. Поляковъ. С. Петербургъ 1886. Томъ XVII. № 1. Сѣверно-Уссурійскій край. И. Надаровъ. С. Петербургъ 1887. № 2. Засуха 1885 года по свѣдѣніямъ полученнымъ имп. русс. географическимъ обществомъ. А. И. Воейковъ. С. Петербургъ 1887. № 3. Метеорологическія сельскохозяйственныя наблюденія въ Россіи въ 1885 и 1886 года. А. И. Воейковъ. С. Петербургъ 1888. № 4. Древнѣйшія русла Аму-Дарьи. А. В. Каульбарсъ. С. Петербургъ 1887. № 5. Объ опредѣленіи географической широты по соответственнымъ высотамъ двухъ звѣздъ. М. В. Пѣцовъ. С. Петербургъ 1887. Томъ XVIII. № 1. Барометрическія наблюденія на удаленныхъ метеорологическихъ станціяхъ и во время путешествій. Р. Н. Савельевъ. С. Петербургъ 1888. № 3. Укрѣпленіе и облѣсеніе летучихъ песковъ въ западной Европѣ. С. Ю. Раунеръ. С. Петербургъ 1888. — 6) по отдѣленію этнографіи: Томъ X. вып. 2. Посольство къ зюнгарскому Хунь-Тайчжи Цеванъ Радману капитана отъ артиллеріи Ивана Унковскаго 1722—1724 года. Н. Ив. Веселовскі. С. Петербургъ 1887. Томъ XIV. вып. 2. Вотяки Сосновскаго края. Гр. Верещагинъ. С. Петербургъ 1886. Томъ XVI. Очерки быта Буддійскихъ монастырей и буддійскаго духовенства въ Монголіи. А. Позднѣевъ. С. Петербургъ.

1887. — *Експедиція* имп. географическаго общества: Труды русской полярной станціи на Новой землѣ. К. П. Андреевъ. Частъ I. П. С. Петербургъ 1886. — *Труды* русской полярной станціи на устьѣ Лены. А. Г. Ейгнер. Часть I. П. С. Петербургъ 1887. — *Четвертое путешествіе* въ центральной Азіи. Отъ Кяхты на истоки Желтой рѣки. Изслѣдованіе сѣверной окраины Тибета и путь черезъ Лобъ-Норъ по бассейну Тарима. Н. М. Пржевальскіи. С. Петербургъ 1888.

Petrograd: Geoložki zavod.

Извѣстія геологическаго комитета: Томъ V. Nr. 1—11. С. Петербургъ 1886. Томъ VI. Nr. 1—12. С. Петербургъ 1887. Томъ VII. Nr. 1—5. С. Петербургъ 1888. — *Русская геологическая бібліотека* за 1886 годъ. С. Петербургъ 1887. За 1887 годъ. С. Петербургъ 1888. — *Труды* геологическаго комитета: Томъ II. Nr. 4. Описаніе остатковъ растений Арминскихъ и Пермскихъ отложеній. И. Шмальгаузен. С. Петербургъ 1887. Nr. 4. Самарская лука и желуди. А. Павлов. С. Петербургъ 1887. Томъ III. Nr. 3. Фауна среднего и верхняго девона западнаго склона Урала. Ю. Чернышев. С. Петербургъ 1887. Томъ IV. Nr. 1. Общая геологическая карта Россіи листъ 138. А. Зайцев. С. Петербургъ 1887. Томъ V. Nr. 2. Слѣды мѣловатаго періода въ центральной Россіи. С. Никитин. С. Петербургъ 1888. Nr. 3. Головоногія верхняго яруса среднерусскаго каменноугольнаго известняка. М. Цвѣтаевой. С. Петербургъ 1888. Nr. 4. Кораллы и мшанки верхняго яруса среднерусскаго каменноугольнаго известняка. А. Штукенбергъ. С. Петербургъ 1888. Томъ VI Nr. 6. вып. I. II. Геологическія изслѣдованія на западномъ склонѣ Соликамскаго и Чердынскаго Урала. П. Кротов. С. Петербургъ 1888. Томъ VII. Nr. 1. Общая геологическая карта Россіи листъ 92. И. Синцов. С. Петербургъ 1888. Nr. 2. Заволжы въ области 92—20 листа общей геологи-

ческой карти Россіи. С. Никитин и И. Ососковъ. С. Петербургъ 1888.

Petrograd: Slavjansko blagotvoritelnoe občestvo.

Извѣстія Петербургскаго благотворительнаго общества: Годъ 1885. (Годъ II). Nr. 9—12. С. Петербургъ 1885. Годъ 1886. (Годъ III). Nr. 1—12. С. Петербургъ 1886. Годъ 1887. (Годъ IV). Nr. 1—12. С. Петербургъ 1887. Годъ 1888. (Годъ V.) Nr. 1—8. С. Петербургъ 1888.

Petrograd: Uredništvo „Ruskaja starina“.

Русская старина ежемѣсячное историческое изданіе. Годъ XX. кн. 1—XII. С. Петербургъ 1888.

Petrograd: Redakcija „Ruskoga vjestnika“.

Русскій вѣстникъ, журналъ литературный и политическій. Годъ 1886. Nr. 1—12. Москва 1886. Годъ 1887. Nr. 1—10. Москва 1887. Nr. 11. 12. С. Петербургъ 1887. Годъ 1888. Nr. 1—12. С. Петербургъ 1888.

Poreč: Istarsko arheološko i historijsko društvo.

Atti e memorie della società istriana di archeologia e storia patria. Vol. II. fasc. 1—3. Parenzo 1886. Vol. III. fasc. 1—3. Parenzo 1887. Vol. IV. fasc. 1. 2. Parenzo 1888.

Poznanje: Društvo prijateljah nauke.

Słownik rytmowników Polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej pracujących; przez Edwarda Rastawieckiego. Poznań 1886. — *Sprawozdanie* z czynności towarzystwa przyjaciół nauk za rok 1884. Poznań 1885. — *Roczniki* towarzystwa przyjaciół nauk. Tom. XV. Poznań 1887.

Poznanje: Arheološko društvo.

Zapiski archeologiczne Poznańskie. Rok 1887. Zesz. I. Poznań 1887. — *Posener* archaeologische Mittheilungen. Jahrgang 1887. Lief. I. Posen 1887.

Prag: Zemaljski odbor kraljevine Česke.

Archiv česky čili staré písemné památky české i moravské sebrané z archivů domácích a cizích. Redaktor Josef Kalousek. Díl VII. Praha 1887. Díl VIII. Praha 1888. — *Regesta* diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Opera Jos. Emler. Pars IV. vol. 2—5. (1333—1346). Pragae 1885, 1886.

Prag: Kr. česká „společnost nauk“.

Rozprawy třídy mathematicko-přírodovědecké kr. české společnosti nauk z roku 1885—86. VII. řady. svaz. 1. Prag 1886. Třídy pro filosofii, dějepis a filologii kr. české společnosti nauk z roku 1885—86. VII. řady, svaz 1. Prag 1886. — *Zprávy* o zasedání kr. české společnosti nauk: a) třída filos.-histor.-filologická. Ročník 1885. Prag 1886. b) třída mathemat.-přírodovědecká. Ročník 1885. Prag 1886. — *Věstník* kr. české společnosti nauk: a) třída filos.-histor.-filologická. Ročník 1886. Prag 1887. b) třída mathemat.-přírodovědecká. Ročník 1886. Prag 1887. — *Výroční* zpráva kr. české společnosti nauk, roku 1886. 1887. — Zrání, oplození a rýhování vajíčka. Fr. Vejvodski. Prag 1888.

Prag: Poglavarstvo gl. grada Praga.

Zpráva o zdravotných poměrech kral. hlavního města Prahy za leta 1884 a 1885; a činnosti městkeho fysikátů za rok 1885. Praha 1887. — *Zpráva* o činnosti městske zdravotni rady Pražske v roce 1885. Praha 1887.

Prag: Kr. česki muzej.

Časopis muzea království českého. Ročník LX sv. 1—4. Praha 1886. Roč. LXI. sv. 1—4. Praha 1887. Roč. LXII. sv. 1. 2. Praha 1888. — *Novočeská* bibliotheka. Číslo XXVII. Cesty po Bulharsku. Konst. Jireček. Praha 1888.

Prag: Matica česká u Pragu.

Památky staré literatury české. Číslo 9. Svatovitský rukopis. Praha 1886.

Prag: Jednota českých matematika.

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky. Ročník XVI. Číslo I—VI. Praga 1886. Ročník XVII. č. I—VI. Praga 1887.

Rim: Kr. akademija dei Lincei.

Atti della r. accademia dei Lincei: Serie seconda. Volume I. 1873—74. Roma 1875. Vol. II. 1874—1875. Roma 1875. Vol. III. 1875—76. Roma 1876. Vol. VIII. 1876—77. Roma 1883. a) Memorie della classe di scienze morali, storiche e filologiche: *Serie seconda.* Vol. III, parte 3. 1875—76. Roma 1876. *Serie terza.* Vol. I. 1876—77. Roma 1877. Vol. III. 1878—79. Roma 1879. Vol. IV. V. 1879—80. Roma 1880. Vol. VI. VII. 1880—81. Roma 1881. Vol. VIII. 1882—83. Roma 1883. Vol. IX. 1880—81. Roma 1881. Vol. X. XI. 1882—83. Roma 1883. Vol. XIII. 1883—84. Roma 1884. *Serie quarta.* Vol. I. 1884—85. Roma 1885. Vol. II. 1886. Roma 1886. Vol. III. 1887. Roma 1887. b) Memorie della classe di scienze fisiche, matematiche e naturali: *Serie seconda.* Vol. III, parte 2. 1875—1876. Roma 1876. *Serie terza.* Vol. I. disp. 1. 1876—77. Roma 1877. Vol. II. disp. 1. 2. 1877—78. Roma 1878. Vol. III. IV. 1878—1879. Roma 1879. Vol. V. VI. VII. VIII. 1879—80. Roma 1880. Vol. IX. X. 1880—81. Roma 1881. Vol. XI. XII. XIII. 1881—82. Roma 1882. Vol. XIV. XV. XVI. 1882—83. Roma 1883. Vol. XVII. XVIII. XIX. 1883—84. Roma 1884. *Serie quarta.* Vol. I. II. 1884—85. Roma 1885. c) Transunti. Vol. I. 1876—77. Roma 1877. Vol. II. 1877—78. Roma 1878. Vol. III. 1878—79. Roma 1879. Vol. IV. 1879—80. Roma 1880. Vol. V. 1880—81. Roma 1881. Vol. VI. 1881—82. Roma 1882. Vol. VII. 1882—83. Roma 1883. Vol. VIII. 1883—84. Roma 1884. d) Rendiconti. Vol. I. 1884—85. Roma 1885. Vol. II. 1885—86. Roma 1886. Vol. III. 1886—87. Roma 1887. Vol. IV. 1887—88. Roma 1888. — *Codex Astensis qui de Malabayla communiter nuncupatur.* Vol. II. III. IV. Edidit Quintinus Sella. Roma 1880.

Rim: Akademija historijsko-juridička.

Studi e documenti di storia e diritto. Anno I. fasc. 1—4. Roma 1880. Anno II. fasc. 1—4. Roma 1881. Anno III. fasc. 1—4. Roma 1882. Anno IV. fasc. 1—4. Roma 1883. Anno V. fasc. 1—4. Roma 1884. Anno VI. fasc. 1—4. Roma 1885. Anno VII. fasc. 1—4. Roma 1886. Anno VIII. fasc. 1—4. Roma 1887. Anno IX. fasc. 1—3. Roma 1888. — *Biblioteca dell' accademia storico-giuridica:* Volume III. Gaetano Marini, Iscrizioni antiche doliari publicate dal comm. G. R. de Rossi. Roma 1884. Vol. V. Statuti delle gabelle di Roma publicati da Sigismondo Malatesta. Roma 1886.

Rio de Janeiro: Narodni muzej.

Archivos do museu nacional de Rio de Janeiro. Vol. VI. Rio de Janeiro 1885.

Sredec (Sofija): Bugarsko književno društvo.

Периодическо списание на българското книжовно дружество. Година V; книжка XIX. XX. Срѣдецъ 1886. Година V; книжка XXI. XXII. Срѣдецъ 1887. Година V. книжка XXIII. XXIV. Срѣдецъ 1888. Година VI. книжка XXV. XXVI. Срѣдецъ 1888.

Sofija: Statistički ured kneževine Bugarske.

Статистика за търговасята на българското княжество за 1882 година. София 1884. — *Статистически извѣстїи* за год. 1886. Nr. 1—7. Софія 1888.

Turin: Kr. akademija znanosti.

Atti della r. accademia delle scienze di Torino. Vol. XXII. disp. 1—15. Torino 1886, 1887. Vol. XXIII. disp. 1—15. Torino 1887, 1888. — *Bolletino del osservatorio della regia università di Torino* Anno XX. Torino 1885 Anno XXI. Torino 1886.

Varšava: C. univerza.

Варшавскія университетскія извѣстїя: Годъ 1886. Nr. 1—9. Варшава 1886. Годъ 1887. Nr. 1—9. Вар-

шава 1887. Годъ 1888. Nr. 1—6. Варшава 1888. — *Каталогъ* библиотеки импер. варшавскаго университета: юридическій факультетъ. Вып. I—IV. Варшава 1887.

Varšava: Kasa pomocy imienia Józefa Mianowskiego.

Sprawozdania z piśmiennictwa naukowego Polskiego w dziedzinie nauk matematycznych i przyrodniczych. Rok I. 1882. Warszawa 1883. Rok II. 1883. Warszawa 1885. Rok III. 1884. Warszawa 1886. Rok IV. 1885. Warszawa 1887. — *Biblioteka* matematyczno-fizyczna: Seryja I. Tom I. Początki arytmetyki. Napisał Michał Berkman. Warszawa 1884. Tom II. III. Wiadomości początkowe z fizyki. Napisał Stanisław Kramsztyk. Warszawa 1886. Tom IV. Wiadomości początkowe z geografii fizycznej i meteorologii. Napisał August W. Witkowski. Warszawa 1884. Seryja III. Tom I. Arytmetyka. Napisał Maryjan A. Baraniecki. Warszawa 1884. Tom V. Początkowy wykład syntetyczny własności przecięć stożkowych. Napisał Maryjan A. Baraniecki. Warszawa 1885. Tom IX. Kosmografia. Napisał Jan Jędrzejewicz. Warszawa 1886. Seryja IV. Tom II. Rozwiązywanie równań liczebnych. Napisał Dr. Julijan Sochocki. Warszawa 1884. Tom IV. Geometryja analityczna. Napisał Władysław Zajączkowski. Warszawa 1884. — *Prace filologiczne*. Tom I. zeszyt I. II. III. Warszawa 1885. 1886. — *Rocznik pedagogiczny*. Tom II. 1882—1883. Warszawa 1884. — *Biblioteka* zapomnianych poetów i prozaików polskich. Zesz. I. Wenecya; poemat historyczno-polityczny z końca XVI. wieku. Teodor Wierzbowski. Warszawa 1886. Sz. II. Mówi Krzysztofa Warszewickiego miane w roku 1602. Warszawa 1885. — *Wybor* greckich i łacińskich autorów. Korneliusa Neposa żywoty znakomitych mężów. A. Mierzyński. Warszawa 1883. Uchańseiana czyli zbiór dokumentów Jakóba Uchańskiego † 1581. wydał Teodor Wierzbowski. Tom I. II. Warszawa 1884. 1885. Dr. Juliusza Cohnheima odczyty z patologii ogólnej. Tom I. II. III. Warszawa 1884. S. Jaccoud.

Wykład patologii szczegółowej. Tom I. II. III. Warszawa 1884. H. Haeser. Historya medycyny. Tom II. Warszawa 1886. Z dziedziny statystyki matematycznej. Napisał Bolesław Danielewicz. Warszawa 1884. Krótki przewodnik z botaniki mikroskopowej. Dr. Edward Strasburger. Warszawa 1887. Analiza kształtów architektury. Kazimierz Kleczkowski. Warszawa 1885. Dr. F. V. Birsch-Hirschfeld. Wykład anatomii patologicznej, przełożył Dr. Wacław Mayzel. Warszawa 1884. Matematyczne podstawy ubezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy w zastosowaniu do urzędzenia kas emerytalnych. Teofil Rozmarynowicz. Warszawa 1886. O wexlach. Zieliński Dominik. Warszawa 1884. Krzysztofa Warszawickiego niewydane pisma. Teodor Wierzbowski. Warszawa 1883. Krzysztof Warszawicki 1543—1603 i jego dzieła. Teodor Wierzbowski. Warszawa 1887. Rzeki i jeziora dawniej Słowiańszczyzny. W. K. Warszawa 1883. Gramatyka czeska. J. Szastecki. Warszawa 1884. Początek i rozwój umysłowości w przyrodzie. Dr. W. Szokalski. Warszawa 1885. Prof. I. D. Everett. Jednostki i stałe fizyczne. Warszawa 1885. T. H. Huxley. Wykład biologii praktycznej. Warszawa 1883. Jakób Sobieski Królewic, Dyaryusz wyprawy Wiedeńskiej w 1683 r. wydał Teodor Wierzbowski. 1883. Wiadomości początkowe z Botaniki. Dr. Kazimierz Filipowicz. Warszawa 1884. Iliada Homera przetłumaczył Augustyn Szmurlo. Warszawa 1887. Platon. Obrona Sokratesa, przełożył Adam Maszewski. Warszawa 1885. Kondyllak. Traktat o wrażeniach zmysłowych, przełożył Antoni Lange. Warszawa 1887. Kartezyusz. Rozmyślania nad zasadami filozofiji, przełożył Ignacy Dworzaczek. Warszawa 1885. Powstawanie gór i lądów. W. Boberski. Warszawa 1883.

Varšava: Redakcija časopisa Atenea.

Ateneum, pismo naukowe i literackie. Rok XI. Warszawa 1886. Rok XII. Warszawa 1887. Rok XIII. Warszawa 1888.

Varšava: Redakcija filologičeskoga Viestnika.

Русскій филологическій вѣстникъ: Годъ 1886. nr. 4. Варшава 1886. Годъ 1887. nr. 1—4. Варшава 1887. Годъ 1888. nr. 1—2. Варшава 1888.

Venezia: Kr. zavod znanosti i umjetnosti.

Atti del reale istituto Veneto di scienze, lettere ed arti. Tomo III. serie VI. disp. 10. Venezia 1884—1885. Tomo IV. ser. VI. disp. 1—10. Appendice. Venezia 1885—1888. Tomo V. ser. VI. disp. 1. Venezia 1888.

Voronež: Redakcija „Filologičeskija zapiski“.

Филологическія записки. Годъ XXVI. вып. I—VI. Воронеж 1887. Годъ XXVII. вып. I—IV. Воронеж 1888.

Washington: Učeni zavod „Smithsonian Institution“.

Annual report of the board of regents of the Smithsonian Institution, for the year 1883. Washington 1885. For the year 1884, part I. II. Washington 1885. For the year 1885, part. I. II. Washington 1886.

Zagreb: Vis. kr. zemaljska vlada.

Izvjēšće o stanju školstva u Hrvatskoj i Slavoniji svršetkom školske godine 1884—85. Zagreb 1887. — *Narodne pjesne Muhamedovaca u Bosni i Hercegovini.* Sabrao Kosta Hörmann. Knj. I Sarajevo 1888.

Zagreb: Predsjedništvo sabora kr. Hrv.-Slav.-Dalm.

Saborski dnevnik kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije god. 1881—84. Svez. I II. Zagreb 1884. God. 1884—87. svez. I. II. Zagreb 1888.

Zagreb: Statistički ured kr. zemaljske vlade.

I. *Statistički ljetopis za godinu 1874.* Zagreb 1876. — II. *Miena žiteljstva god. 1875. 1876. 1877.* Zagreb 1879. — III. *Financijalno gospodarstvo hrv.-slav. krajine god. 1872—76.* Priredio Milovan Zoričić. Zagreb 1879. — IV.

Statistika kaznenoga pravosudja za god. 1863—1876. Napisao dr. Fran Vrbanić. Zagreb 1879. — V. *Statistika* vjeresijskih zavoda za god. 1847—1877. Priredio Milovan Zoričić. Zagreb 1879. — VI. *Miena* o posjedu i teretih nekretnina. Napisao dr. Fran Vrbanić. Zagreb 1880. — VII. *Miena* žiteljstva god. 1878. 1879. 1880. Zagreb 1883. — VIII. *Nekoji* rezultati popisa žiteljstva od 31. prosinca 1880. Zagreb 1882. — IX. *Popis* žiteljstva od 31. prosinca 1880. Sv. VIII. Županija sriemska. Sv. XIV. Okružje Petrovaradinsko. Zagreb 1882. — XI. *Rudarska* produkcija god. 1874—1881. Napisao dr. Fran Vrbanić. Zagreb 1883. — XII. *Popis* žiteljstva i stoke od 31. prosinca 1880. Priredio Milovan Zoričić. Zagreb 1883. — XIII. *Miena* žiteljstva god. 1881. 1882. 1883. Zagreb 1888. — *Demographische Arbeiten in Kroatien und Slavonien*, von Milovan Zoričić. Agram 1887. — *Statističke* crtice o kraljevinah Hrvatske i Slavonije. Sastavio Milovan Zoričić. Zagreb 1885. — *Statistische Skizze der Königreiche Kroatien und Slavonien*. Von M. Zoričić. Agram 1885.

Zagreb: Poglavarstvo glavnoga grada Zagreba.

Zapisnik skupštinala zastupstva sl. i kr. grada Zagreba god. 1882—86. — Zagreb 1887.

Zagreb: Pravničko društvo.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu. Godina XIV br. 1—12. Zagreb 1887. God. XV. br. 1—12. Zagreb 1888.

Zagreb: Hrv. pedagogični književni sbor.

Knjižnica za učitelje knj. XVIII. Jana Amosa Komenskoga informatorium za školu materinsku, preveo V. Mařík. Zagreb 1886. Pjevanka, uredio Fr. Š. Kuhač. Zagreb 1886. — *Fabković Škender*. Ob uzgoju. Misli Nikole Tomazea. Zagreb 1887. — *Širola Ivan*. Emil ili ob uzgoju, napisao I. I. Rousseau. I. Dio. Zagreb 1887. — *Tomić Janko*. Sielo za zabavu i pouku. Zagreb 1887. — *Napredak*, Časopis za učitelje, uzgojitelje i sve prijatelje mladeži. Tečaj XXVIII. Zagreb 1887. Tečaj XXIX. Zagreb 1888. — *Književna smotra*. Tečaj V. Zagreb 1887. Tečaj VI. Zagreb 1888.

Zagreb: Društvo sv. Jeronima.

Pučka knjižnica: LXIX. Životinje. Diel V. Ptice, napisao Davorin Trstenjak. Zagreb 1888. *LXX.* Pripovijedke za puk Lava Nikolajevića Tolstoga. Preveli Ivan Gojtan i Stjepan Lukić. Zagreb 1888. *LXXI.* Život svetaca i svetica božjih. Za mjesec prosinac. Napisao dr. Franjo Iveković. Zagreb 1888. *LXXII.* Danica. Koledar za g. 1889. Zagreb 1888.

Pokloni od pojedinih osoba.

Nj. sv. Leon III. Al somo pontefice Leone XIII. omaggio giubilare della biblioteca Vaticana. Roma 1888.

Amruš Emil dr. Ueber eine Zoogloea-Form der Tuberkel-Organismen Wien 1886.

Бан Мамуја Моралне и политичке искрице из словенске историје. Београд 1888.

Benussi B. dr. Santo Stephano al Quietio. Trieste 1888.

Bošković Stojan. L'empereur Étienne Douchan de Serbe et la péninsule Balkanique, au XIV. siècle. Florence 1886.

Бошковић Јован. Скупљени списи. II. о српском језику. Београд 1888. — О народности и о неговању српске народности. Београд 1887. — Вук Стеф. Караџић. Београд 1888.

Chiudina Giacomo. Santuario della beatissima vergine Maria di Poisan presso la città di Spalato. Venezia 1887.

Цветић Милош. Немања, историјска драма. Београд 1887.

Črnčić Ivan dr. Imena Slovjenin i Ilir u našem goštinju u Rimu. Zagreb 1887.

Дукић Н. Технички термини у законодавству од дра. В. Богишића. Београд 1887. — Поводом црногорскога грађанског законика неколико ријечи. Београд 1888.

Фаминцын А. С. Скоморохи на Руси. С. Петербургъ 1889.

Gasparini Rikardo. Secondo contributo alla conoscenza geologica del diluviale dalmato. Spalato 1887. — Relazione sugli scavi fatti nella spelonca di Grabak. Spalato 1888.

Gebauer I. Poučení o padělanych rukopisich Královédvorském a Zelenohorském. Prag 1888.

Головацки Яков. Замѣтки и дополненія къ статьямъ г. Пыпина. Вилна 1888.

Hanusz Jan. Opisanie i ocenienie listów Cyceρόńskich „ad familiares“. Krakow 1881. — O zakończeniu instrumentalu i locativu singul. masc.-neutr. Krakow 1880. — Przegląd nowszych prac lingwistycznych. Krakow 1885. — Kilka słów o sanskrycie z powodu nowej publikacyi. Krakow 1884. — Sur la langue des Arméniens Polonais. Krakow 1886. — Materyjali do historyji form deklinacyjnych w języku staropolskim. Krakow 1881. — Ueber das allgemeine Umsichgreifen der „n“ Declination im Altindischen. Wien 1885.

Hlava Jar. dr. Další příspěvek ku seznání haemorrhagické infekce. Praha 1888.

Івзѣберъ Ф. Всероссійскій музей. Варшава 1879.

Ježa T. T Lat temu dwieście. Opowieść na tle dziejów Kroacyi. Krakow 1887.

Kaučić Fridolin. Georg Freiherr von Vega. Laibach 1886.

Lusčanský Jur. Nowy zakon. Zešiwk 1. 2. Budyšin 1887.

Любеновъ Петръ. Ваба Ега или сборникъ отъ различни пѣванія. Търново 1887.

Милутиновић М. Омер и Челебија, приповијетка из живота српскога народа. Београд 1885. — Ђорђе Крашовац свјетитељ српски. Београд 1885. — Поменикъ знаменитихъ људи у српскогъ народа новијега доба. Београд 1888.

N. N. Zur Steuer der Wahrheit. Wien 1888. Die Aufklärung und die Wahrheit. Wien 1887. — О церкви. Историческій очеркъ. Берлин 1888.

Omega C. Nowa Judea, czyli praktyczne załatwienie kwestyi żydowskiej i otwarty list do p. t. patryotów Irlandyi. Kolomyja 1887.

Перволюфъ Јосифъ. Славяне ихъ взаимныя отношенія и связи. I. II. Варшава 1887. 1888.

Петрушевић А. С. Сводная галичко-русская лѣтопись съ 1700 до конца авг. 1782 годъ. Часть I Львовъ

1887. — Лингвистично-историческій разсижденія. Львовъ 1887.

Polivka J. Příspěvky k historii středobulharskeho jazyka i písemnictví. Prag 1887. — Der Geizige in Ragusa. Prag 1888.

Руварац Иларион. О кнезу Лазару. Нови Сад 1888.

Schulzer Stephan. Einige Worte über die Magyarhon Muxogasteres. Agram 1886.

Соловьевъ Владимиръ. Исторія и будущность теократіи. Томъ I. Загребъ 1887.

Subotić Vojslav dr. Kirurgijske crtice iz bugarsko-srpskoga rata. Zagreb 1886.

Шкорнилови братія. Паметници изъ Българско. Часть I. Тракія. Софія 1888.

Tondini Cesare. Della riunione delle chiese. Roma 1887.

Усларъ баронъ П. К. Етнографія Кавказа. II. Чеченскій языкъ. Тифлисъ 1888.

Woldrich Joh. dr. Die ältesten Spuren der Cultur in Mitteleuropa. Wien 1886.

X. Y. O Slovanih osobito o ruskem narodu narodopisni načrt. Trst 1887.

Časopisi i dnevnici.

Katolički list. Zagreb 1888.

Vienac zabavi i pouci. Zagreb 1888.

Obzor. Zagreb 1888.

Narodne novine. Zagreb 1888.

Agramer Zeitung. Zagreb 1888.

Obćinar. Zagreb 1888.

Narod. Split 1888.

Glas Hercegovca. Mostar 1888.

Sloga. Karlovac 1888.

Semliner Wochenblatt. Zemun 1888.

Вѣстникъ „народнаго дома“. Львовъ 1888.

b) STROSMAJEROVA AKADEMIJSKA GALERIJA SLIKA.

Umnožala se je ove godine *slikami*, koje su poklonili pokrovitelj biskup J. J. Strosmajer i knez L. Odescalchi v. str 85—6.

Sbirka kartona v. str. 85. 114.

Nadalje *sbirka mjedoreza i reprodukcija* darom preuzv. pokrovitelja, naime

Die graphischen Künste, tečaj V sv. II, III, IV. tečaj VI sv. I—IV. tečaj VII sv. I—IV. t. VIII sv. I—IV. Predjašnji tečaji poslani su prije. Od istoga izdanja kartoni br. VI, VII i VIII

Künste der Gegenwart. Neue Folge. VIII. IX. Predjašnji prije.

Ausw. Galerien. Kartoni, sv. V, VI. Predjašnji prije.

Kais. Gemälde-Galerie. Cart XIX—XXV. Predjašnji prije.

Landes-Gemälde Galerie in B.-Pest.

Bilderlese. Dva svezka.

Denkmale des Holz- und Metallschnittes. Sv. I—V.

Trachten und Kunstwerke, sv. 19—59. Predjašnji prije.

Mjedorezi. Allerheiligstenbild od A. Dürera, i portrait pape Lava XIII od J. Manciona.

Reprodukcije izdane po londonskoj Arundel-Society: Proroci i Sibile od P. Perugina, Andjeli klanjajući se od Benozza Gozzolia, visia sv. Dominika od Fra Bartolomea, liečenje sv. Bernarda od Fior. di Lorenzo, dvie madone i Bacho od Filipa Lippia. Ukupno 7 komada Predjašnji predani su prije.

Kronprinz - album, zatim još Album sv. IV—V (predjašnji prije), te Album autografa kardinala i biskupa vatikanskoga sabora.

Nacrti umjetnika A. Seitza, 13 komada.

Floris crkve bistričke. Palazzo delle Finanze. Pročelje stolne crkve u Nürnbergu. Drvorez Ciril i Metud i 13 sitnih fotografija.

Napokon *dvie stare kazule*, jedna od kože, a druga dar kraljice M. Terezije, za sbirku starih veziva.

K A Z A L O.

	Strana
Pravila	3
Poslovník	11
Pravila za knjižnicu	23
Pravila za akademijšku galeriju Strosmajerovu	31
Osoblje	37
Poslovanje. 1. Sjednice :	
a) Izvadci iz zapisnika	47
b) Svečana sjednica :	
I. Svečano slovo predsjednika dra. Fr Račkoga	92
II. Izvještaj tajnika dra. P. Matkovića	98
III. O hrvatskih novcih. Od S. Ljubića	119
c) Nekrolog. Nikolaj Ivanović Kostomarov <i>Rački</i>	124
2. Književna radnja :	
a) Rad	154
b) Starine	156
c) Stari pisci hrvatski	157
d) Monumenta spectantia historiam Slavorum meri-	
dionalium	157
e) Posebna djela	158
3. Književni rad :	
a) članova	159
b) nečlanova	162
Društva i zavodi kojim akademija svoje publikacije šalje	163
Knjižnica i galerija slika :	
a) Knjižnica	173
b) Strosmajerova akademijška galerija slika	216

